

HAASTAVAA, MUTTA AINA YHTÄ MUKAVAA!

Liikunnanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia Vanhat Tanssit -tapahtumasta

Minna Happonen

Anniina Mustonen

Liikuntapedagogiikan

pro gradu -tutkielma

Syksy 2013

Jyväskylän yliopisto

Liikuntakasvatuksen laitos

TIIVISTELMÄ

Happonen, M. ja Mustonen, A. 2013. Liikunnanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia Vanhat Tanssit -tapahtumasta. 94 s. Jyväskylän yliopisto, liikuntakasvatuksen laitos. Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää liikunnanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lukion Vanhat Tanssit -kurssista ja -tapahtumasta. Tutkimuksessa tarkasteltiin, millaisia merkityksiä tapahtumalla on opiskelijoille opettajien arvioimana. Liikunnanopettajat arvioivat tutkimuksessa myös opiskelijoiden Vanhat Tanssit -kurssille osallistumisen sekä osallistumattomuuden syiden lisäksi tapahtumaan liittyviä toimintatapoja sekä mahdollisia haasteita ja ongelmia. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, miten taustatekijät, kuten esimerkiksi opettajan sukupuoli ja koulun koko, ovat yhteydessä opettajan kokemaan Vanhat Tanssit -tapahtuman aiheuttamaan kuormitukseen ja opettajien koettuun pätevyYTEEN opettaa Vanhoja Tansseja.

Tutkimuksen osallistui 318 suomalaista liikunnanopettajaa, joista 70 % oli naisia ja 30 % miehiä. Liikunnanopettajien ikä vaihteli välillä 24–77 -vuotta. Tutkimukseen osallistuneet liikunnanopettajat edustivat tasaisesti erikokoisia kouluja ympäri Suomea.

Tutkimusaineisto kerättiin tammikuussa 2013 internet-kyselylomakkeella, joka lähetettiin liikunnanopettajille sähköpostitse Liikunnan- ja Terveystiedon Opettajat ry:n kautta. Taustatietojen lisäksi kyselylomake sisälsi mittareita, joilla selvitettiin muun muassa opettajien kokemaa kuormittavuutta, opiskelijoiden osallistumissyitä sekä Vanhat Tanssit -tapahtuman merkityksiä opiskelijoille. Vanhat Tanssit -tapahtuman merkitysten mittarin sisältämä informaatio tiivistettiin faktorianalyysillä kuuteen faktoriin. Faktoreiden luotettavuutta tarkasteltaessa käytettiin Cronbachin alfa-kertoimia, jotka olivat välillä .64–.85, sekä Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimia. Aineistoa analysoitiin t-testillä, varianssianalyysillä, LSD-parivertailutestillä ja Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimien avulla.

Tutkimustulosten mukaan Vanhat Tanssit -tapahtuman tärkeimmät merkitykset opiskelijoille olivat opettajien mielestä ryhmätyöskentelytaitojen oppiminen, positiiivisen minäkuvan vahvistaminen ja koulun ilmapiirin paraneminen. Naisliikunnanopettajat pitivät poikkeuksetta kaikkia merkityksiä tärkeämpinä kuin miesliikunnanopettajat. Liikunnanopettajat arvioivat Vanhat Tanssit -kurssin opetustaitonsa hyväksi ja siitä aiheutuvan kuormittavuuden vähäiseksi. Sukupuolten välillä ei ollut eroa koetussa kuormittavuudessa eikä opetustaidoissa. Tutkimuksen mukaan Vanhat Tanssit -tapahtumaan liittyviä yleisimpiä haasteita olivat ongelmat tanssiparin valinnassa, puutteelliset tilat ja tapahtuman aiheuttamat suuret kustannukset opiskelijoille.

Tämä pro gradu -tutkielma oli ensimmäinen Vanhat Tanssit -kurssia ja -tapahtumaa koskeva tutkimus koko Suomessa. Useat tutkimustulokset ovat kuvailevia, koska tutkimus oli ensimmäinen tästä aiheesta tehty tutkimus. Niiden pohjalta voidaan tulevaisuudessa tehdä syvällisempää tutkimusta sekä määrällisillä että laadullisilla menetelmillä.

Avainsanat: koulu, liikunnanopettaja, tanssi, Vanhat Tanssit

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
1 JOHDANTO	5
2 TANSSIN MÄÄRITELMIÄ JA LUOKITTELUJA	7
2.1 Tanssin määritelmiä	7
2.2 Tanssimuotojen luokitteluja.....	8
3 TANSSIN HISTORIAA	10
4 TANSSIN MERKITYKSIÄ	13
4.1 Fyysisiä merkityksiä	13
4.2 Psyykkisiä merkityksiä	14
4.3 Sosiaalisia merkityksiä.....	16
4.4 Yhteisöllisiä ja kulttuurillisia merkityksiä.....	17
5 TANSSI KOULUN LIIKUNTATUNNEILLA	19
5.1 Lukion liikunnanopetus	20
5.2 Tanssin ja oppimisen yhteys	21
6 VANHOJENPÄIVÄ	24
6.1 Vanhat Tanssit	24
6.2 Vanhojenpäivän historiaa.....	27
7 LIIKUNNANOPETTAJA TANSSINOPETTAJANA.....	30
8 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS JA TUTKIMUKSEN TARKOITUS.....	33
8.1 Tutkimuksen viitekehys	33
8.2 Tutkimuksen tarkoitus	34
9 TUTKIMUSMENETELMÄT	35
9.1 Kohdejoukko.....	35
9.2 Aineiston keruu.....	36
9.3 Tutkimuksen luotettavuus.....	37

9.3.1 Reliabiliteetti.....	37
9.3.2 Validiteetti.....	38
9.4 Tutkimuksessa käytetyt mittarit ja niiden luotettavuus	39
9.5 Aineiston analysointimenetelmät.....	42
9.6 Tutkimuksen eettisyydestä.....	43
10 TULOKSET.....	44
10.1 Vanhat Tanssit -tapahtuman merkitys opiskelijoille liikunnanopettajien arvioimana.	44
10.2 Vanhat Tanssit -kurssille osallistumiseen liittyvät syyt liikunnanopettajien arvioimana	45
10.2.2 Vanhat Tanssit -kurssille osallistumattomuuteen liittyvät syyt ja niiden yhteys koulun kokoon ja sijaintiin.....	51
10.3 Vanhat Tanssit -tapahtuman kuormittavuus opettajien kokemana	54
10.4 Opettajien kokema pätevyys Vanhat Tanssit -kurssin opettamisessa.....	56
10.5 Vanhat Tanssit -kurssiin ja -tapahtumaan sekä sen järjestämiseen liittyviä toimintatapoja	58
10.6 Vanhat Tanssit -tapahtumaan ja sen järjestämiseen liittyviä haasteita ja ongelmia	59
11 POHDINTA.....	63
11.1 Tutkimuksen luotettavuuden arviointia	69
11.2 Jatkotutkimusaiheita	70
LIITTEET	80

1 JOHDANTO

Muinaiset luolamaalaukset todistavat tanssin kuuluneen ihmisen elämään jo aikojen alusta lähtien (Fowler 1977, 2–3; Hanna 1983, 3; Rausmaa 1981, 7). Tanssin sanotaan olevan vanhin kaikista taiteen muodoista (Rausmaa 1981, 7), mutta suomalaisessa koulujärjestelmässä se ei ole oma oppiaineensa toisin kuin esimerkiksi kuvataide, musiikki tai käsityöt (Koff 2005). Peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmissa tanssi on luokiteltu kuuluvaksi liikuntaoppiaineeseen ja se on mainittu opetussuunnitelmien sisällöissä alakoulusta lukioon saakka (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003; Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004). Tanssin avulla voidaan hyvin saavuttaa kouliikunnalle ja kouluasteille asetettuja tavoitteita, koska sen on todettu parantavan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja hyvinvointia sekä koulumenestystä (Arts council England 2006; Carter 2004). Edellä mainituin perustein muun muassa Anttila (2006) haluaisi vahvistaa tanssin asemaa koulujen opetussuunnitelmissa. Niemisen (2001) tutkimuksen mukaan moni liikunnanopettaja piti kuitenkin nykyistä käytäntöä hyvänä ja oli sitä mieltä, että tanssi on yksi liikuntalaji muiden joukossa.

Tanssi on laji, jonka avulla on helppo motivoida nuoria liikkumaan (Nieminen 2001) ja jolla voidaan luontevasti tukea nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kokonaisvaltaisuus jaetaan yleensä fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen näkökulmaan, joiden välille tarkkoja rajoja on vaikea vetää. Tanssiminen kehittää fyysistä kuntoa (Fowler 1977, 5–6; Keay & Spence 2009; Speth 2006, 23–24) ja synnyttää muun muassa ilon ja riemun tunteita (Dans i skolan 1990, 31–33; Fowler 1977, 4–6.), joilla on positiivinen vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Lisäksi se vahvistaa yhteisöllisyyttä (Dans i skolan 1990, 35; Nurmi 2012; Siljamäki 2001) ja parantaa vuorovaikutustaitoja (Keay & Spence 2009; Sarje 2001) sekä edesauttaa kognitiivista oppimista (Bond & Stinson 2001; Speth 2006, 23–24; Stinson 1988, 1–9).

Lukiossa liikunnan tehtävänä on edistää opiskelijan terveellistä ja aktiivista elämäntapaa, vahvistaa sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä ohjata vastuullisuuteen, toisen huomioon ottamiseen ja hyviin tapoihin. Sen tavoitteena on saada opiskelija ymmärtämään liikunnan merkitys ihmisen fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003.) Tanssia ei ole määritelty opetussuunnitelmassa kovin tarkasti, joten tanssin opettaminen jää jokaisen liikunnanopettajan omalle vastuulle.

Käytännössä tanssin opetuksen toteutumista yksittäisissä kouluissa ei valvo kukaan, ja tämän takia jokaisessa koulussa tanssinopetuksen tilanne on erilainen. Opetus on ennen kaikkea riippuvainen opettajan omasta mielenkiinnosta, kyvyistä ja kokemuksista tanssin parissa. Tanssin tuominen kouluihin jokaisen lapsen ja nuoren saavutettavaksi on tämän takia valtava haaste. (Anttila 2009.)

Yksi lukion syventävistä liikunnan kursseista on nimeltään Yhdessä liikkuen ja sen esimerkkisisältönä on mainittu Vanhat Tanssit (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003). Monet lukiot käyttävät tästä kurssista nimeä Vanhat Tanssit -kurssi. Sillä on vankka asema suomalaisten lukioiden liikuntakurssivalikoimassa ja sen sisältö on yleensä samankaltainen koulusta riippumatta. Muun muassa Vanhat Tanssit-tapahtumaa koskevien blogien määrästä voidaan päätellä, että tällä perinteisellä tapahtumalla on tärkeä merkitys lukion toisen vuosikurssin opiskelijoiden elämässä. Suurimmassa osassa blogi-kirjoituksia näkyy positiivinen asenne, mutta kirjoittajien joukossa on myös niitä, jotka eivät ole innoissaan tapahtumasta. Tähän voi olla syynä esimerkiksi kirjoittajan ujous ja se, ettei hän koe olevansa suosittu ja kuuluvansa ryhmään. (kts. esim. Kiusatun vastaisku 2011; Life of Lotta 2012; Not an average guy 2013; Yksinäinen susi 2011; Zennika's blog 2012.)

Vanhat Tanssit -kurssilla tanssin ja koululiikunnan yhteys on näkyvimmillään, vaikka se ei enää olekaan ainut tanssitapahtuma lasten ja nuorten koulu-uralla. Monissa kouluissa on muitakin perinteitä ja käytäntöjä, joihin tanssi luontevasti kuuluu. Koulun juhlat ja erilaiset projektit ovat tapahtumia, joihin tanssi on helppoa ottaa mukana (Anttila 2009.) Joissain ala- ja yläkouluissa järjestetään tanssiaiset esimerkiksi itsenäisyyspäivän juhlan yhteydessä.

Vanhat Tanssit -tapahtuman ja sen merkitysten tutkiminen on tärkeää, koska aiheesta ei ole olemassa aiempaa tutkimusta, vaikka tapahtuman asema kouluissa on yleisesti vankka. Tiedon puute ja Vanhat Tanssit -kurssin vahva asema lukioiden liikuntakurssivalikoimassa olivat tärkeitä perusteita alkaa selvittää tulevaan työhön liittyvää ja monia henkilökohtaisia muistoja sisältävää tapahtumaa liikunnanopettajien näkökulmasta. Tässä pro gradu -tutkielmassa keskitytään Vanhat Tanssit -kurssin ja -tapahtuman psyykkisiin ja sosiaalisiin puoliin. Tutkimus selvittelee kurssin merkityksiä opiskelijoille ja liikunnanopettajien kokemaa kuormittavuutta ja pätevyyttä kurssia opettaessaan sekä niiden yhteyksiä taustamuuttujiin. Lisäksi tutkimuksessa valotettiin Vanhat Tanssit -kurssiin liittyviä toimintatapoja ja haasteita.

2 TANSSIN MÄÄRITELMIÄ JA LUOKITTELUJA

Tanssi voidaan määritellä monella eri tavalla ja monesta eri näkökulmasta, suppeasti tai laajasti. Eri määritelmillä on vahvuutensa ja heikkoutensa, sillä suppeat määritelmät rajaavat aina jotain pois ja laajat määritelmät taas kattavat melkein kaikenlaiset liikkeet. (Nieminen 2007, 285–286.) Määritelmät eroavat toisistaan esimerkiksi sen mukaan, kuinka paljon ne korostavat fyysisyyttä, psyykkisyyttä tai sosiaalisuutta. Lisäksi määritelmissä voi korostua liike ja rytmi, taiteellinen ilmaisu, taitavuus ja esteettisyys tai paikallinen ja ajallinen kulttuuri. Myös tanssin luokittelua voi tehdä monella eri perusteella eikä se aina ole yksiselitteistä ja helppoa. Tanssilajeja voi kategorisoida esimerkiksi historiallisin tai maantieteellisin perustein tai sen funktioiden perusteella (Nieminen 1998).

2.1 Tanssin määritelmiä

Hannan (1979, 19–21) mukaan tanssi on luontaista ja vaistomaista toimintaa. Myös Fowler (1977, 2–3) kuvaa tanssia luontaiseksi ja välttämättömäksi ihmiselle, sillä tanssia on ollut yhtä kauan kuin ihmiselämääkin. Sama ajatus käy ilmi Anttilan (1994, 24–25) määritelmästä, sillä hänen mukaansa mikä tahansa liike voi olla tanssia, jos liikkuja syventyy liikkeen aiheuttamiin sisäisiin aistimuksiin ja kokemuksiin.

Yhtenä tanssin tunnuspiirteenä pidetään mielen ja kehon yhteyttä (Anttila 1994, 24–25; Fowler 1977, 2–3). Anttilan (1994, 24–25) mukaan tanssi on ”toimintaa, tunnetta ja ajattelua”. Fowler (1977, 2–3) puolestaan kuvaa mielen ja kehon yhteyttä toteamalla, että tanssiessaan tanssija voi tuntea, mitä on olla ihminen ja elossa, sillä liikkeet ja eleet ilmaisevat hänen omia sisäisiä kokemuksiaan. Fowlerin tavoin myös Hanna (1979, 24–37) tuo määritelmässään esiin tanssin ja ilmaisun yhteyden, sillä tanssi voi olla joillekin yksi ilmaisukeino.

Anttilan (1994, 24–25) mukaan liikkeen ei tarvitse näyttää ulospäin taiteelliselta tai esteettiseltä ollakseen tanssia. Esimerkiksi kävelyaskeleesta tulee tanssia, jos se ilmentää tanssijan tarkoitusta ja tekijä keskittyy sen synnyttämiin aistimuksiin (Anttila 1994, 24–25). Sen sijaan Fowler (1977, 2–3) korostaa tanssin olevan myös estetiikkaa fyysisen liikkeen lisäksi. Samoilla linjoilla ovat Kraus, Hilsendager ja Dixon (1991, 24), joiden mukaan tanssi on ennen

kaikkea esittävää taidetta, jossa liikkeet ovat tyylliteltyjä. Myös Hanna (1979, 24–37) määrittelee esteettisen liikkeen osaksi tanssia, mutta toisaalta hänen mukaansa epätavalliset liikkeetkin voivat olla tanssia.

Kulttuuri on tiiviisti sidoksissa tanssiin, sillä kulttuuri määrittää sen, kuinka paljon tanssia yleisesti arvostetaan ja mitkä tanssimuodot saavat enemmän painoarvoa ja mitkä vähemmän. (Hanna 1979, 19–37.) Fowler (1977, 2–3) määrittelee tanssin osaksi jokaisen heimon, yhteisön ja kulttuurin elämää. Tämän määritelmän perusteella voidaan siis sanoa, että tanssi sopii hyvin osaksi esimerkiksi koulu yhteisön toimintaa.

Sekä Fowlerin (1977, 2–3), Hannan (1979, 24–37) että Krausin ym. (1991, 24) mukaan tanssille keskeisiä tekijöitä ovat rytmi, liikkeen virtaus, aika ja tila. Tanssissa sekä liikkeestä että musiikista voidaan havaita rytmi, joka voi olla esimerkiksi rauhallinen tai nopea. Virtaava liike voi muuttaa koko kehon asentoa tai pelkästään yksi raaja voi tehdä eleitä ja liikkeitä. Tanssija voi myös liikkua tilassa tehden erilaisia asentoja. (Hanna 1979, 24–37.) Kraus ym. (1991, 24) toteavat, että tanssijan keho on väline ja liike on ilmaisukeino. Liikkeiden ja eleiden lisäksi tanssiin liittyy muun muassa liikeratoja, kuvioita, muotoja (Fowler 1977, 2–3; Kraus ym. 1991, 24), ääntä (Fowler 1977, 2) ja voimaa (Kraus ym. 1991, 24). Tanssilla on aina myös joku päämäärä kuten esimerkiksi liikkeen suunnittelu ja tuottaminen tai tanssiesitys ja siihen johtava prosessi. (Hanna 1979, 24–37.)

2.2 Tanssimuotojen luokitteluja

Tanssimuotojen luokittelu erilaisiin kategorioihin on ongelmallista, sillä sitä voi tehdä monesta eri näkökulmasta: esimerkiksi renessanssin aikaiset tanssit on luokiteltu historiallisesta perspektiivistä ja itämaiset tanssit maantieteellisestä perspektiivistä (Nieminen 1998). Tanssilajit voidaan jakaa myös tanssin merkitysten perusteella sosiaaliseen eli osallistuvaan tanssiin ja taidetanssiin eli esittävään tanssiin. Sosiaalista tanssia ei ole tarkoitus esittää muille, vaan sillä on lähinnä yhteisöllinen funktio. Taidetanssia sen sijaan esitetään yleisölle ja sen tehtävä on ilmaisullinen. Nykyään eri tanssityylit ovat ottaneet yhä enemmän vaikutteita sekä sosiaalisesta että taidetanssista. (Nieminen 2007, 285–286.) Showtanssi ja nuorisotanssit kuten esimerkiksi street-tanssi ja hip hop kuuluvat jonnekin sosiaalisen ja taidetanssin välimaastoon, sillä niillä on sekä yhteisöllisiä että ilmaisullisia merkityksiä. Kilpatanssin juuret puo-

lestaan ovat sosiaalisessa tanssissa, mutta nykyään sillä on myös selkeä esittävä funktio. (Anttila 1994, 9; Nieminen 2007, 285–286.) Vanhat Tanssit -tapahtumassa tanssitaan muun muassa vanhoja hovitansseja, kansantansseja ja seurataksseja, jotka perinteisesti ovat kuuluneet sosiaaliseen tanssiin. Tanssien esittäminen yleisölle tuo tanssimiseen kuitenkin myös taidetanssin piirteitä.

Taidetanssin ja sosiaalisen tanssin merkitykset poikkeavat toisistaan. Taidetanssin keskeisimpänä tehtävänä on olla ilmaisullista ja luovaa sekä tarjota katsojille taide-elämyksiä. Taidetanssi on ensisijaisesti esittävää taidetta liikkeen olleessa vain ilmaisun väline. Sosiaalinen tanssi sen sijaan korostaa tanssin merkitystä sosiaalisissa konteksteissa kuten esimerkiksi erilaisissa rituaaleissa. Tanssin esittäminen toisille ei ole olennaista sosiaalisessa tanssissa. Sekä sosiaaliselle että taidetanssille on kuitenkin yhteistä liikunnan tarpeen tyydyttäminen, tanssin antama hyvän olon tunne, hyväksyvä yhdessäolo ja sukupuolten väliset kontaktit. Tanssilla voi olla tärkeä merkitys myös kansallisten perinteiden säilyttämisessä. (Kraus ym. 1991, 22; Nieminen 2007, 285–286; Nieminen 1998.)

Edellä mainituista tanssin määritelmistä Fowlerin (1977) ja Hannan (1979) määritelmät ovat lähimpänä sosiaalista tanssia, mutta niissä on piirteitä myös taidetanssin merkityksistä, sillä molemmat mainitsevat määritelmässään ilmaisun ja estetiikan. Kraus ym. (1991) sen sijaan korostavat taiteen merkitystä tanssissa, joten heidän määritelmänsä kuvaa osuvasti taidetanssia. Anttilan (1994) kuvaus sopii parhaiten kasvatukselliseen tanssiin, joka on osa sekä sosiaalista että ilmaisullista tanssia. Tanssin taiteellisuuden ja esittävyuden sijaan Anttila korostaa määritelmässään liikkeen merkitystä tanssijalle itselleen. Kasvatuksellinen tanssi tukee ihmisen kokonaisvaltaista kehitystä, joten sillä on välineellistä arvoa niin liikuntakasvatuksessa kuin kasvatuksessa yleensä. Tanssikasvatuksen mukaan tanssin ilmaisu perustuu ihmisen sisäisiin kokemuksiin ja spontaaniin itseilmaisuun. (Anttila 1994, 9–12.)

3 TANSSIN HISTORIAA

Tanssin historian kuvaaminen lyhyesti on vaikeaa, sillä tanssilla on niin monia ilmenemis-
muotoja. Tässä pro gradu -tutkielmassa kuvataan lyhyesti sekä sosiaalisen että taidetanssin
historiaa. Sosiaaliseen tanssiin kuuluvat muun muassa erilaiset rituaaliset tanssit, seurataanssit
ja kansantanssit (Nieminen 2007, 286). Taidetanssiin puolestaan luetaan kuuluvaksi muun
muassa baletti, nykytanssi ja jazz-tanssi (Nieminen 2007, 286; Tanssin tiedotuskeskus
2010b).

Tanssi on kuulunut ihmisen elämään jo aikojen alusta lähtien (Fowler 1977, 2–3; Hanna
1983, 3) ja sillä on voinut olla myös merkittävä osuus ihmisen biologisessa kehityksessä ja
evoluutiossa (Hanna, 1979, 3–4). Muun muassa muinaiset maalaukset, veistokset, myytit,
tarinat ja kirjallisuus todistavat tanssia olleen olemassa jo kymmeniä tuhansia vuosia sitten
(Hanna 1983, 3). Luolamaalaukset kuvaavat esimerkiksi sotatansseja ja shamaanitansseja.
Niistä voi päätellä, että jo esihistorialliset ihmiset tanssivat. Sotatansseja on tanssittu ympäri
maailman, sillä aseiden kanssa tanssiessaan sotilaat saivat itsensä hysteriaan tai tanssiin tule-
vaa koitosta varten. Tanssilla on ollut tärkeä merkitys myös uskonnollisissa rituaaleissa sekä
sosiaalisissa tilanteissa ja sen avulla on esitetty esimerkiksi muinaisia myyttejä. Monissa kult-
tuureissa tanssien liikkeet ovat syntyneet lintujen ja eläinten inspiroimina. Näitä liikkeitä on
käytetty muun muassa metsästystansseissa ja hedelmällisyysrituaaleissa. (Kraus ym. 1991,
27–29, 33.) Tanssilla oli tärkeä merkitys esihistoriallisille yhteisöille sosiaalisuuden ja kom-
munikoinnin välineenä (Kassing 2007, 38), joten esihistoriallinen tanssi voidaan luokitella
pääasiassa sosiaaliseen tanssiin kuuluvaksi.

Esihistoriallista aikakautta seurasi antiikin aika ja Välimeren ympäristön kukoistus. Tanssi
kuului ihmisten jokapäiväiseen elämään ja oli kiinteä osa niin Rooman valtakunnan, Kreikan,
Kreetan kuin Egyptinkin yhteiskuntaa. Tanssilla oli vahva rooli esimerkiksi hedelmällisyysri-
tuaaleissa, uskonnollisissa rituaaleissa ja eri elämäntilanteisiin liittyvissä riiteissä. Miehet
tanssivat edelleen myös sotatansseja. Antiikin aikana tanssi alkoi saada entistä enemmän esit-
tävän tanssin piirteitä, sillä se oli suosittua viihdettä ja sitä alettiin liittää muun muassa teatte-
riin. (Kassing 2007, 45–61.)

Antiikin aika päättyi Rooman valtakunnan hajoamiseen. Maailma siirtyi keskiaikaan, jolloin tanssin kehitys Euroopassa oli tiukasti yhteydessä katolisen kirkon kehitykseen. (Kassing 2007, 63.) Kirkko kannatti askeettisuutta, minkä vuoksi se kielsi teatteriviihteen ja erilaiset taiteelliset esitykset. Kirkko tuomitsi myös tanssin viihteeksi, mutta siitä huolimatta tanssi pysyi osana uskontoa. Muun muassa munkit, kuoropojat ja nuoret papit tanssivat uskonnollisia tansseja kristinuskon alusta lähtien. Keskiajalla tanssia esittivät myös maaseudulla kiertävät ihmisiä viihdyttävät taiteilijat. (Kraus ym. 1991, 52–61.) Tanssi kuului edelleen tiiviisti ihmisten elämään ja sen esittävä merkitys korostui entisestään (Kassing 2007, 87).

Keskiaikaa seuranneen renessanssin aikana syntyivät hovitanssit aateliston kopioidessa talonpoikien tansseja ja tehdessä niistä hoviin sopivia. Baletti kehittyi hovitanssien pohjalta ja ensimmäisen balettiesityksen sanotaan nähneen päivän valon vuonna 1581 Ranskan hovissa italialaisten tanssijoiden ja muusikoiden esittämänä. Baletti oli amatöörimäistä taidetta hovin keskuudessa aina 1600-luvulle asti. Ranskan silloinen hallitsija Aurinkokuningas Louis XIV oli innokas ja taitava balettitanssija ja hänen myötävaikutuksensa ansiosta baletista tuli ammattimaista. Ammattilaisbalettitanssijat esiintyivät lavalla yleisön edessä eivätkä lattialla yleisön keskellä niin kuin ennen. (Kraus ym. 1991, 63–74, 112.) Tämän seurauksena esittävä tanssi ja sosiaalinen tanssi eriytyivät toisistaan yhä selkeämmin (Kassing 2007, 109). Eri aikakaudet ja monet ihmiset ovat vaikuttaneet baletin kehitykseen ja sen leviämiseen ympäri maailmaa (Kraus ym. 1991). Baletti on hyvä esimerkki esittävästä taidetanssista.

Klassinen baletti ja sen muodollisuus eivät miellyttäneet amerikkalaista vuonna 1877 syntynyttä Isadora Duncania. Tanssijana hän improvisoi lavalla ilman askelkuvioita ja tanssinopettajana hän kehotti oppilaitaan tanssimaan omalla tyylillään ja omien mieltymystensä mukaan. Hänen mukaansa tanssi on voimakas itseilmaisunväline. Duncanin ajatusten ja tanssien pohjalta syntyi nykytanssi. Ensimmäiset nykytanssiesitykset lavalla nähtiin 1920–1930-luvuilla. (Kraus ym. 1991, 112, 116–117.) Baletin tavoin myös nykytanssin kehitykseen on vaikuttanut moni tanssija ja koreografi. (Kraus ym. 1991.) Uudenlainen tapa tanssia toimi omalta osaltaan pohjana jazz-tanssin kehityksessä. Jazz-tanssi sai alkunsa jazz-musiikista 1900-luvun alkupuolella New Orleansissa. Se oli yhdistelmä afrikkalaisesta tanssista ja kaikista sen ajan tanssityyleistä. (Kraus ym. 1991, 265–266.)

Suomessa ensimmäinen kokoillan baletti esitettiin 1920-luvulla. Ennen tätä esiintymislavoilla oli nähty pääasiassa lyhyempiä balettiesityksiä ja kansantanssia. Nykytanssi tuli Suomeen Amerikasta 1960-luvulla. Teatterikorkeakoulu alkoi järjestää tanssitaiteen koulutusta 1980-luvulla (Teatterikorkeakoulu 2010) ja samalla vuosikymmenellä suomalaisen tanssiin alettiin ottaa monipuolisesti kansainvälisiä vaikutteita (Tanssin tiedotuskeskus 2010a). Tanssin kasvu, kehitys ja kansainvälistyminen jatkui edelleen 1990- ja 2000-luvun aikana. Vuonna 1983 alkanut tanssikoulutus on nykyään jo vakiintunut ja tanssijoita, tanssiryhmiä, festivaaleja sekä erilaisia tanssitapahtumia on yhä enemmän ja niiden taiteelliset sisällöt ja ilmaisutavat ovat monipuolistuneet. Tanssijat ja tanssiryhmät esittävät muun muassa balettia, nykytanssia, kansantanssia, katutanssia ja tanssiteatteria eri-ikäisille kohderyhmille. Esitykset keräävät yli 450 000 katsojaa joka vuosi ja vuonna 2008 suomalaista tanssia esitettiin myös ulkomailla 28 maassa. (Tanssissa on tulevaisuus: Tanssin visio ja strategia 2010–2020 2009.)

Sekä ulkomailla että Suomessa media vaikuttaa tanssin kehitykseen. Musiikkivideot ja musiikkitelevisio muokkasivat tanssimuotoja 1980-luvulla, ja 2000-luvulla esimerkiksi You Tumbella ja television tanssiohjelmilla kuten Tanssii tähtien kanssa tai So you think you can dance on ollut suuri vaikutus tanssin kehitykseen. Nykyajan tanssiohjelmat heijastavat yhteiskuntamme arvoja, sillä ohjelmien pääpalkintona voi olla esimerkiksi rahaa ja esiintymissopimus. Tämä kuvaa hyvin yhteiskunnan arvostusta taloudellista hyötyä ja mainetta kohtaan. Televisio-ohjelmissa äänestäminen on reilua ja demokraattista, mutta kilpailun sijaan voitaisiin korostaa enemmän tanssijoiden välistä yhteistyötä. Median välityksellä jotkut tanssiliikkeet voivat levitä ympäri yhteiskuntaa nopeasti ja tarkasti. Tanssin oppimiseen ei siis välttämättä tarvita kontaktia ja vuorovaikutusta toisen ihmisen kanssa. (Phillips-Fein 2011.)

Valtion tanssitaide- ja tanssivaltuutuskunta (2009) on laatinut strategian suomalaisen tanssin kehittämiseksi. Yksi strategian tavoitteista on tuoda tanssi kaikkien nähtäville ja koettavaksi asuinpaikasta, iästä ja sosiaalisesta asemasta riippumatta vuoteen 2020 mennessä. Tanssin halutaan myös vakiinnuttavan asemansa keskeisenä osana suomalaista kulttuuri-identiteettiä. Kaikenikäisten suomalaisten hyvinvointia on tavoitteena parantaa muun muassa ottamalla tanssi osaksi hoito- ja hoivatyötä, syrjäytymisen ehkäisyä ja peruskoulutusta. Suomalaisen tanssin sisältöjen, koreografioiden, esiintyjien ja osaamisen kautta tuetaan myönteistä Suomi-kuvaa myös ulkomailla. (Tanssissa on tulevaisuus 2009.)

4 TANSSIN MERKITYKSIÄ

Tanssi on kokonaisvaltaista toimintaa, ja sen merkityksiä voidaan tarkastella kolmesta eri näkökulmasta: fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta. Merkitysten jaottelu eri kategorioihin ei kuitenkaan ole yksinkertaista ja helppoa, sillä monien niistä voi ajatella kuuluvan useampaan kuin yhteen kategoriaan. Tanssin yhteys ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen puoleen ei ole yksipuolista vaan yhteys toimii molempiin suuntiin.

4.1 Fyysisiä merkityksiä

Liike on tanssin ydin. Tanssi on fyysistä toimintaa, koska tanssiessa kehosta vapautuu energiaa lihasten työskennellessä aivojen käskyjen mukaan. Tanssiessa keho jännittyy ja rentoutuu, koukistuu ja ojentuu sekä elehtii ja liikkuu tilassa, joten tanssia ja tanssijaa ei voi erottaa toisistaan. (Dans i skolan 1990, 34–35; Hanna, 1979, 3–4.) Tanssimalla ihminen voi purkaa luontaista tarvettaan liikkua. Se kuitenkin edellyttää, että tanssija osaa tarpeellisen tekniikan, osaa liikkua rytmisissä ja epärytmisissä, hallitsee tiettyjä asentoja ja liikkeitä sekä painonsiirtoja, kykenee käyttämään ylä- ja alavartaloa yhdessä ja erikseen ja osaa ottaa muut tanssijat huomioon tanssiessaan. (Fowler 1977, 5–6.) Voidaan siis todeta, että tanssin fyysisyyden määrittäminen ei ole yksiselitteistä. Hannan ja Fowlerin näkemykset ovat ristiriidassa keskenään, sillä Hanna pitää tärkeänä itse liikettä, kun taas Fowler korostaa tanssin oikean tekniikan merkitystä. Lisäksi Fowlerin toteamus koko vartalon käytöstä tanssiessa on ristiriidassa esimerkiksi erityisryhmien tanssin kanssa, sillä myös pyörätuolissa istuvat ihmiset voivat tanssia, vaikka he liikuttavatkin tanssiessaan vain ylävartaloaan.

Sekä aikuisia että lapsia tutkittaessa on havaittu, että tanssilla on positiivinen vaikutus eri kuntotekijöihin. Tanssiminen kehittää lasten koordinaatiokykyä ja liikevarastoa (Speth 2006, 23–24), fyysistä kuntoa (Keay & Spence 2009) kuten esimerkiksi kestävyyttä ja liikkuvuutta (Speth 2006, 23–24) ja edesauttaa lapsen fyysistä kehitystä ja kehittää motorisia taitoja (Stinson 1988, 1–9). Aikuisia tutkittaessa on havaittu esimerkiksi Saksassa, että sekä naisilla että miehillä, jotka kävivät tanssillisilla aerobictunneilla, kestävyyskunto ja keskivartalon voimataso paranivat (Schiffer, Kleinert, Sperlich, Schulte & Strüder 2009). Sen sijaan ylävartalon voimatasoissa ei havaittu eroja tutkimuksessa, jossa verrattiin nykytanssijoita ja ei-tanssijoita.

Ylävartalon voimataso oli samanlainen molemmilla ryhmillä, vaikka nykytanssijat olivat yli viisi kertaa fyysisesti aktiivisempia ja harrastivat huomattavasti rasittavampaa liikuntaa kuin verrokkiryhmän jäsenet. (Ambegaonkar, Caswell, Winchester, Casweu & Andre 2012.) Lisäksi tanssiminen parantaa tasapainoa, ketteryyttä ja havaintokykyä (Fowler 1977, 5–6).

Tanssi vaikuttaa positiivisesti myös fyysiseen aktiivisuuteen. Kuuttila, Hirvensalo ja Laakso (2012) tutkivat aikuisten lavatanssi-illan fyysistä aktiivisuutta ja kuormittavuutta ja huomasivat, että useimmat liikkuvat tanssi-illan aikana viikoittaisen terveysliikuntasuosituksen vaatiman määrän. Mitä monipuolisemmin tutkittava tanssi eri tanssilajeja, sitä korkeampi oli hänen sykkeensä ja fyysinen aktiivisuutensa. Niillä tutkittavilla, jotka käyttivät paljon aikaa tanssimiseen kuukaudessa, oli tanssiminen fyysisesti tehokkaampaa verrattuna niihin, jotka ilmoittivat tanssivansa vähemmän. (Kuuttila ym. 2012.)

Chaoqun ja Zan (2013) tutkivat interaktiivisen tanssipelin (Dance Dance Revolution) yhteyttä murrosikäisten tyttöjen fyysiseen aktiivisuuteen ja totesivat, että mikäli tanssipeli tarjosi tanssijalle haastetta ja jotain uutta opittavaa, hänen fyysinen aktiivisuutensa oli luultavasti vähintään kohtuullista. Eri tanssilajien ja -tuntien välillä on kuitenkin eroja, sillä O'Neillin, Paten ja Beetsin (2012) mukaan murrosikäiset tytöt olivat fyysisesti aktiivisempia jazz ja steppitunneilla kuin balettitunneilla. He havaitsivat myös, että keskitasoisilla tunneilla oli enemmän fyysistä aktiivisuutta kuin edistyneitten tunneilla ja kauan tanssineet tytöt saavuttivat korkeampia aktiivisuustasoja kuin kokemattomammat tytöt. (O'Neill, Pate & Beets 2012.)

4.2 Psyykkisiä merkityksiä

Tanssi on kokonaisvaltaista liikuntaa, jossa sekä keho että mieli ovat mukana. Tanssija oppii tiedostamaan, kuinka mieliala ja tunteet vaikuttavat kehoon ja sen tuottamiin liikkeisiin. Yhteys toimii myös päinvastaiseen suuntaan, sillä erilaiset liikkeet vaikuttavat mielialaan ja tunteisiin. (Bond & Stinson 2001; Dans i skolan 1990, 35; Sarje 2001; Stinson 1988, 1–9) Tanssin aiheuttamien tunteiden kirjoon sisältyvät esimerkiksi ilo, riemu ja tyydyttyneisyyden tunne. Tanssimalla oppii löytämään omaa sisäistä elinvoimaansa. (Fowler 1977, 4–6.) Joidenkin lasten tanssikokemuksista käy ilmi kehon ja mielen yhdistymisen lisäksi oman itsen ja ympäristön yhdistyminen (Bond & Stinson 2001). Itsetietoisuus paranee tanssiessa ja ihminen kehittyy yksilönä (Fowler 1977, 4–6). Omia ja toisten vahvoja tunteita voi oppia havaitsemaan

ja selittämään tanssin avulla. Kokemus oman kehon ja sen liikkeiden hallinnasta antaa itse-luottamusta ja vakauttaa tunteita. (Dans i skolan 1990, 35.)

Moni kokee tanssimisen auttavan jaksamaan arjessa paremmin (Rokka, Mavridis, Kouli 2010; Siljamäki, Anttila, Perttula & Sääkslahti 2012). Esimerkiksi lapsille tanssi antaa iloa ja vahvistaa ryhmään kuulumisen tunnetta (Dans i skolan 1990, 31–33). Useita vuosia länsiafrikkalaisia tansseja, itämaisia tansseja ja flamenco harrastaneille 11–70-vuotiaille tehdyn tutkimuksen mukaan tanssiharrastus saa aikaan voimaantumisen tunteen, joka syntyy oman tilan ja ajan löytämisestä, kehollisesta mielihyvästä, flow-kokemuksista ja uuden oppimisesta. Tanssin ja musiikin yhteys, itseilmaisuus sekä tanssiyhteisön tuki olivat myös tärkeässä roolissa. Pitkään ja säännöllisesti tanssia harrastaneet suhtautuvat itseensä hyväksyvämmiin ja kykenevät siten kohtaamaan voimavaroja kuluttavia arkielämän haasteita paremmin. (Siljamäki ym. 2012.) Raskailla ja keskiraskailla tanssillisilla aerobicitunneilla terveille aikuisille tehdyn tutkimuksen mukaan hermostuneisuus, masennus, aggressiivisuus ja hämmennys vähenivät tanssillisen liikunnan myötä. Sen sijaan energia lisääntyi, mutta väsymys pysyi samalla tasolla. (Rokka ym. 2010.)

Aikuisten tanssin parissa kokemat kielteiset kokemukset estävät voimaantumista. Kielteisiä kokemuksia voivat olla muun muassa epäonnistuminen liian vaativissa harjoituksissa, häpeän tunne tanssiessa, turhautuminen liian helpoissa harjoituksissa sekä oman kehon objektivointi ja vierauden tunne, kun tanssin opettelussa käytetään peiliä apuna. (Siljamäki ym. 2012.) Tällöin ei saavuteta niitä hyviä asioita, joita tanssi voisi tarjota.

Stinsonin (1988, 1–9) mukaan tanssin tärkein anti lapselle on se, että tanssin avulla lapset oppivat tuntemaan itseään ja ymmärtämään yhteytensä muuhun maailmaan. Tanssi vaikuttaa lapsen persoonallisuuden ja identiteetin muotoutumiseen (Dans i skolan 1990, 31–33). Tanssiessa lapsen oma kehonkuva kehittyy ja kinesteettinen aisti sekä tietoisuus omasta kehosta vahvistuvat (Dans i skolan 1990, 31–33; Sarje 2001; Speth 2006, 23–24; Stinson 1988, 1–9). Lapsi siis oppii tunnistamaan kehon ulottuvuuksia ja kehon käyttömahdollisuuksia havainnoimalla liikeaistimuksia ja liikunnasta saatavia kokemuksia (Sarje 2001). Parhaimmillaan lapsi kokee tanssiessaan, että hän saa vapaasti olla oma itsensä ja kokeilla oman kehonsa mahdollisuuksia (Speth 2006, 23–24).

Samansuuntaisia tuloksia saivat Bond ja Stinson (2001) tutkiessaan lasten ja nuorten tanssi-kokemuksia englanninkielisissä maissa. Tutkijoiden mukaan sekä lapset että nuoret kokivat, että tanssiessa heidän sisäinen ja aito minänsä, jota ei aina näytetä muille tai jota tanssijat eivät itsekään tunne, tulee näkyviin. Nuoret tunsivat tanssin ohjaavan heitä todellista minäänsä kohti ja kertoivat löytäneensä itsensä tanssin avulla, kun taas lapset usein kuvailivat muuttuvansa tanssin aikana joksikin muuksi, esimerkiksi lohikäärmeeksi. Jotkut eläytyivät rooliinsa niin hyvin, että raja todellisen ja mielikuvitusminän välillä hämärtyi. Joskus myös tietoisuus itsestä ja ympäristöstä häviää tanssiessa ja tanssija voi kokea olevansa toisessa paikassa ja ajassa. (Bond & Stinson 2001.)

Tanssin avulla on mahdollista käsitellä sosiaalisia jännitteitä ja aggressiivisia tunteita, sillä tanssimalla voi ilmaista tunteita, ajatuksia, intohimoja ja tarpeita silloin, kun sanat eivät riitä tai niillä ei voi ilmaista asioita oikein. Tanssi voi olla jopa tehokkaampi kuin sanat (Hanna, 1979, 3–4.), ja sen avulla voi ilmaista myös sellaisia ajatuksia, ideoita ja tunteita, joiden ilmaisua sanallisesti tai kirjallisesti ei pidetä soveliaana (Dans i skolan 1990, 35).

4.3 Sosiaalisia merkityksiä

Tanssin on todettu parantavan alakouluikäisten lasten sosiaalisia taitoja (Nelson & Wilson 2011). Tanssi on usein yhteisöllistä toimintaa, jossa ollaan yhteydessä parin tai ryhmän kanssa. Niinpä lasten yhteistyötaidot ja kyky toimia ryhmässä kehittyvät tanssin parissa. (Dans i skolan 1990, 31–33; Keay & Spence 2009; Sarje 2001; Speth 2006, 23–24.) Ryhmässä tanssiminen lisää myös yhteisöllisyyttä ja yhteishenkeä (Dans i skolan 1990, 35), ja samalla tulee luonnollista kanssakäymistä vastakkaisen sukupuolen kanssa (Dans i skolan 1990, 33; Speth 2006, 23–24). Tanssiessa vuorovaikutustaidot kehittyvät (Sarje 2001), mikä rohkaisee lapsia olemaan vuorovaikutuksessa ennestään tuntemattomien ja eri-ikäisten ihmisten kanssa (Keay & Spence 2009). Lisäksi tanssi vahvistaa lasten empaattisuutta (Keay & Spence 2009; Speth 2006, 23–24).

Siljamäen (2001) afrikkalaistanssia koskevista tutkimustuloksista käy ilmi, että yhteenkuuluvuuden tunne ja työskentelyilmapiiri paranivat, kun opiskelijat tanssivat yhdessä. Sanaton viestintä, katsekontakti, ilmeet, eleet ja yksilöllinen kehon kieli antoivat tunteen kokonaisvaltaisesta vuorovaikutuksesta muiden kanssa. Ryhmässä tanssiessa myös omien onnistumisten

ja epäonnistumisten tarkkailu jäi vähemmälle, jolloin tanssijan sisäiset kokemukset ja ilmaisu pääsivät paremmin esille. (Siljamäki 2001.) Tanssin avulla voidaan luoda vuorovaikutustilanteita jo parin kuukauden ikäisen vauvan ja aikuisen välille. Vauvoille tarkoitettu vuorovaikutustanssi helpottaa ja parantaa vauvan ja vanhempien välistä vuorovaikutusta. Vanhempien kokemusten perusteella voidaan sanoa, että vuorovaikutustanssi myös kehittää vauvan keskitymiskykyä ja rauhoittaa yöunia. Lisäksi se saa vauvan iloiseksi ja tyytyväiseksi. (Jouhki & Markkanen 2007, 69–80.)

Tanssin sosiaalinen arvo tulee joskus myös siitä, että sen avulla voi ilmentää monia elämän merkittävimmistä tapahtumista. Tanssimalla voi esimerkiksi kunnioittaa jonkun muistoa, surra, palvoa, rikkoa rajoja, kosiskella tai juhliä. (Fowler 1977, 6–8.) Tanssi vaikuttaa sosiaaliin suhteisiin ja heijastaa niitä, sillä sen synnyttämät tuntemukset ja kokemukset vaikuttavat tanssijan yksityiseen ja sosiaaliseen elämään ja päinvastoin. Tanssijan yksityinen ja sosiaalinen elämä vaikuttavat siis hänen tanssiensa kokemiinsa tuntemuksiin. (Hanna, 1979, 3–4.) Tanssin vaikuttaessa yksilöön se vaikuttaa myös ryhmään, koska tanssimalla tanssija oppii tuntemaan paremmin itseään ja sitä kautta myös muita. Samalla tanssijan sisäinen ja ulkoinen maailma yhdistyvät ja yksilön ja ryhmän välille muodostuu sosiaalisia yhteyksiä. (Fowler 1977, 6–8.) Tanssiessa ei välttämättä puhuta, mutta sosiaalista yhteistyötä on silti tanssiparin sekä tanssijoiden ja orkesterin välillä. Tanssiesityksissä sosiaalista yhteistyötä on myös tanssijoiden ja yleisön välillä. (Dans i skolan 1990, 33.)

4.4 Yhteisöllisiä ja kulttuurillisia merkityksiä

Tanssi, yhteiskunta ja kulttuuri liittyvät tiiviisti toisiinsa (Hanna 1983, 3). Tanssilla on ollut tärkeä yhteisöllinen merkitys jo varhaisessa historiassa (Kassing 2007, 49, 87) eikä se ole hävinnyt ainakaan kokonaan, sillä tanssimalla voi esimerkiksi ilmaista ja vahvistaa kansallistunnetta ja isänmaallisuutta (Kraus ym. 1991, 22). Joidenkin tanssien voidaan sanoa olevan kulttuuriperintöä, jolla viedään kansallisia perinteitä eteenpäin. Sen avulla voi myös saada sosiaalista hyväksyntää erilaisissa yhteisöissä ja siitä voi opiskella itselleen ammatin, jolla elättää itsensä yhteiskunnassa. (Kraus ym. 1991, 22.) Tanssin avulla voi lisäksi tietoisesti ottaa kantaa ja kritisoida muun muassa yhteisön vakiintuneita tapoja ja käytäntöjä tai politiikkaa (Hanna, 1979, 3–4).

Tanssin ja kulttuurin välillä on molempiin suuntiin toimiva suhde. Kulttuuri muotoilee tanssia, mutta toisaalta myös tanssi peilaa kulttuuria (Hanna 1979, 24–37), sillä esimerkiksi eri kansojen kansantanssit ilmentävät omaa kulttuuriensa (Fowler 1977, 8–9). Eri kulttuureissa tanssia arvostetaan eri tavalla ja se myös näyttää erilaiselta (Hanna 1979, 24–37), koska esimerkiksi heimotansseja tanssivien afrikkalaisten ja diskotansseja tanssivien amerikkalaisten elämänsenteet ja tunteet eroavat toisistaan. Tanssit kuvastavat myös aikaansa ja muistuttavat kulttuurin katkonaisuudesta ja jatkuvuudesta. (Fowler 1977, 8–9.)

Tanssimalla eri kulttuureille tyypillisiä tansseja saa ymmärrystä omasta ja muiden kulttuureista. Näin tieto kirjaimellisesti jää kehoon eikä vain sanoiksi kehon ulkopuolelle. (Fowler 1977, 8–9.) Samalla ennakkoluulot vähenevät. Tanssi ei ole pelkästään silta eri kulttuureiden välillä vaan myös eri taiteen alojen välillä. Tanssin avulla voi päästä tutustumaan muihin taiteen muotoihin kuten esimerkiksi musiikkiin, teatteriin tai kuvataiteeseen. (Dans i skolan 1990, 31–33.)

5 TANSSI KOULUN LIKUNTATUNNEILLA

Sana tanssi tuo usein mielikuvia erittäin taitavasta tanssijasta, joka esiintyy isolle yleisölle ja osaa liikkeitä, joihin kuka tahansa ei pysty. Kun keskustellaan tanssista osana ihmisten jokapäiväistä elämää, ajatellaan, että vain harvat voivat osallistua ja harrastaa sitä. Tanssikasvatuksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole kasvattaa esiintyjä vaan kehittää motorisia taitoja ja itsetuntemusta. (Koff 2005.) Kun tanssia tarkastellaan tanssin kasvatuksellisesta näkökulmasta, olisi tärkeää muistaa, että tavoitteena on nimenomaan oppiminen tanssin kautta, eikä pelkästään tanssin oppiminen (Anttila 1994, 11–12). Tanssia opetetaan suomalaisessa koulussa osana liikuntaa, eikä sillä ole asemaa omana oppiaineenaan kuten esimerkiksi kuvaamataidolla on. Kouluissa tanssia opettavat ensisijaisesti liikunnanopettajat, joten tanssinopetuksen sisältö ja laajuus ovat riippuvaisia liikunnanopettajien osaamisesta, asenteista ja motivaatiosta opettaa tanssia. Tanssin opetuksen määrä vaihtelee koulukohtaisesti. (Nieminen 2001.)

Tanssi on suosittu harrastus kouluikäisten nuorten keskuudessa (Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010: Lapset ja nuoret 2010). Murrosiässä sekä tytöt että pojat harrastavat tanssia esimerkiksi diskoissa ja klubeilla. Heidän asenteensa tanssia kohtaan on todettu olevan yleensä positiivinen. Tanssia opetetaan useissa Euroopan maissa osana liikunnanopetusta ja sen ajatellaan sopivan parhaiten etenkin nuorille lapsille sekä lukioikäisille tytöille. (Sanderson 2001.) Sanderson (2001) toteaa tutkimuksessaan kuitenkin, että vaikka tanssi usein mielletään tyttöjen lajiksi, eivät yläkouluikäisten poikien ja tyttöjen asenteet tanssia kohtaan juuri poikkea toisistaan. Tämän perusteella tanssi voisi siis hyvin kuulua myös poikien liikuntatunneille. Turpeinen (2012) on esimerkiksi kehittänyt niin sanotun raakalauta–työtavan, joka on suunniteltu juuri poikien tanssia varten. Sen ideana on tehdä tanssista poikien näköistä ja antaa poikien liikkua heille luontaisella tavalla (Turpeinen 2012).

Tanssi mahdollistaa luonnollisen tutustumisen ja kanssakäymisen vastakkaisen sukupuolen kanssa. On huomioonarvoista, että mikäli yläkoulun liikuntatunneilla ei harjoitella paritansseja, saattaa olla, että peruskoulusta valmistuvat pojat eivät ole koskaan edes koskettaneet tyttöä. Paritanssien avulla olisi mahdollista ratkaista tämä ”ongelma”, koska tanssit ikään kuin pakottavat luonnolliseen vuorovaikutukseen ja tutustumiseen. Näiden lisäksi paritanssit opettavat toisen huomioonottamista. (Tilli 2011.) Myös Siljamäki (2002) on todennut afrikka-

laisen tanssin tutkimuksessaan, että tanssi sopii hyvin koulunliikuntaan. Siljamäen (2002) mukaan afrikkalainen tanssi-ilmaisu soveltui hyvin koulun liikunnanopetukseen ja se antoi opiskelijoille uudenlaisia kehollisia kokemuksia. (Siljamäki 2002.)

Nuorisokulttuurin kenttä on viimevuosina laajentunut valtavasti ja se on kokoajan jatkuvan muutoksen alla. Liikunnanopettajat kohtaavat päivittäin monia nuorisokulttuurin ilmentymiä, kuten goottilaisuutta, erikoista muotia tai muita elämänpoliittisia valintoja, kuten esimerkiksi ympäristösuojelua. Aiemmin nuorten esikuvia olivat urheilijat, mutta nykyään tämä esikuvien kirjo on paljon laajentuneempi. Esikuvat vaikuttavat nuorten valintoihin muun muassa harrastusten suhteen. (Itkonen 2013, 82.) Tästä syystä olisikin tärkeää tunnistaa näitä esikuvia ja tahoja, jotka vaikuttavat nuorten kiinnostukseen liikuntaa kohtaan, jotta saataisiin lapset ja nuoret paremmin liikkumaan (Lehmuskallio 2011). Olisi myös hyvä, että koulu ymmärtäisi nuorten moniulotteista maailmaa ja kykenisi tuottamaan sinne aitoja yhteisöllisiä kokemuksia. Näiden kokemusten avulla olisi mahdollista ehkäistä muun muassa nuorten syrjäytymistä. Tanssi on yksi oiva keino tähän, sillä sen on todettu lisäävän yhteisöllisyyttä. (Nurmi 2011.)

5.1 Lukion liikunnanopetus

Lukioliikunnassa opiskelijaa ohjataan ymmärtämään liikunnan fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset merkitykset ihmisen hyvinvoinnille ja työkyvylle tulevaisuudessa. Liikunnanopetuksen tehtäväksi määritellään terveellisen ja aktiivisen elämäntavan edistäminen. Liikunnan avulla pyritään vahvistamaan fyysis-motoristen taitojen tukemisen ja kehittymisen lisäksi myös sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuuden tunteita. Lukioliikunnassa opiskelija pääsee ilmaisemaan itseään ja kokemaan elämyksiä. Myös hyvien tapojen oppiminen kuuluu lukion liikunnan opetussuunnitelmaan. Monipuolisen liikunnanopetuksen tavoitteena olisi luoda opiskelijalle valmiuksia omaehtoiseen liikuntaan ja sen harrastamiseen. Tanssi eri muodoissaan on määritelty pakollisten liikuntakurssien yhdeksi keskeiseksi sisällöksi. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003.) Tanssia tulisikin olla jokaisella kurssilla, sillä muun muassa Nurmi (2012) on väitöskirjassaan todennut, että yhteisöllisyys lisääntyi ja opiskelijoiden asenne yhteenkuuluvuudesta muihin koulukavereihin parantuivat tanssin myötä. Mitä varhaisemmassa vaiheessa opiskelija saa ensimmäiset tanssikokemuksensa, sitä avoimemmin, luontevammin ja ennakkoluulottomammin hän ottaa ne vastaan. Myöhemmällä iällä erilaiset stereotyyppit ja oman kehon ilmaisun häpeily saattavat vaikeuttaa tanssimista. (Anttila 1994, 10.)

Lukiossa liikunnan pakollisia kursseja on kaksi. Syventävien kurssien osalta liikunnanopettajat saavat hieman vapaammat kädet eikä kurssien keskeisiä sisältöjä ole niin tarkasti määritetty. Yksi näistä syventävistä kursseista on nimeltään Yhdessä liikkuen, joka monissa lukioissa tunnetaan myös nimellä Vanhat Tanssit -kurssi. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003.) Vanhat Tanssit sisältävät nimensä mukaisesti tanssimista koko kurssin ajan ja kurssin loppumisen kruunaa esiintyminen Vanhojenpäivänä.

Lukiossa on myös mahdollista valita soveltavia liikuntakursseja pakollisten ja syventävien lisäksi. Tarjonta vaihtelee koulukohtaisesti ja monet kursseista suunnitellaan opiskelijoiden toiveiden mukaisesti. Yleisiä soveltavia kursseja ovat aerobic- ja lihaskuntokurssit, laji- ja pelikurssit sekä erilaiset tanssi- ja luovan ilmaisun kurssit. (Hirvensalo, Mäkelä & Palomäki 2013, 535.)

5.2 Tanssin ja oppimisen yhteys

Oppimisen ja tanssin välillä on selkeä yhteys. (Speth 2006, 23–24; Stinson 1988, 1–9). Tanssiminen vahvistaa tilan ja ajantajua (Speth 2006, 23–24) ja sen seurauksena myös kognitiivinen oppiminen helpottuu (Bond & Stinson 2001; Stinson 1988, 1–9). Lapset oppivat helpommin liikkeen avulla kognitiivisia taitoja kuten lukemista, kirjoittamista ja laskemista (Speth 2006, 23–24). Samalla voi luontevasti opetella kehon eri osiin ja liikkeisiin liittyvää terminologiaa (Speth 2006, 23–24) sekä ympäröivän tilan ja välimatkojen hahmottamista (Stinson 1988, 1–9). Tanssin lomassa myös liikkeen muotojen, suuntien ja tasojen sekä erilaisten muodostelmien kuten esimerkiksi piirin, rivin tai parin oppiminen tapahtuu luonnollisesti (Speth 2006, 23–24). Sarjen (2001) tutkimus osoitti, että lapset hahmottivat tilan helposti ja osasivat käyttää sitä monipuolisesti tanssiessaan, mutta tanssiin liittyvät aika, energia ja dynamiikka olivat vaikeita erityisesti pienille koululaisille.

Tanssi helpottaa musiikkioppiaineeseen liittyvien asioiden oppimista, sillä tanssiessa musiikin hahmottamis-, rytmittämis- ja ilmaisutaidot kehittyvät (Speth 2006, 23–24). Samalla myös luovuus ja mielikuvitus kehittyvät (Speth 2006, 23–24). Tanssin esittäminen muiden nähden kartuttaa esiintymiskokemusta ja rohkeutta olla esillä, jolloin esiintymisvalmius kehittyy (Sarje 2001). Siljamäki (2002) tutki afrikkalaisen tanssin oppimistapahtumaa lukion liikuntakurssilla ja sai selville, että tanssin oppimisen kannalta on tärkeää, että opiskelija itse

löytää ja hyväksyy oman persoonallisen tapansa tanssia. Myös tanssitaitojen kehittyminen, muihin ryhmän jäseniin tutustuminen, ryhmän turvalliseksi kokeminen sekä opettajan tuki ja rohkaisu vaikuttivat positiivisesti oppimiseen.

Tanssi kohottaa itsetuntoa (Dans i skolan 1990, 31–33; Keay & Spence 2009), mikä osaltaan vaikuttaa oppimiseen positiivisesti (Stinson 1988, 1–9). Kun tyytyväisyys itseä kohtaan kasvaa (Fowler 1977, 4–6) ja lapsi pitää itsestään, hän herkemmin ajattelee selviytyvänsä eteen tulevista tilanteista ja tämän ajatusketjun kautta oppiminen helpottuu (Stinson 1988, 1–9). Tanssiminen kehittää myös muussa koulutyössä ja luokkahuoneessa tarvittavia taitoja (Speth 2006, 23–24) kuten ongelmanratkaisutaitoja (Sarje 2001), itsehillintää ja keskittymiskykyä (Stinson 1988, 1–9) sekä itsekuria (Fowler 1977, 4–6; Stinson 1988, 1–9). Tanssin on myös todettu parantavan lasten käyttäytymistä (Keay & Spence 2009), oma-aloitteisuutta (Speth 2006, 23–24), mielikuvitusta ja luovuutta (Fowler 1977, 4–6).

Vaikka tanssin suosio on vahva, eivät kaikki lapset pidä tanssimisesta. Tämä kävi ilmi Sarjen (2001) alakouluikäisten oppilaiden tanssityöpajatoimintaa koskevassa tutkimuksessa, jossa todettiin, että tanssista eivät pitäneet tytöt, jotka eivät menestyneet koulun teoreettisissa aineissa ja harrastivat liikuntaa vapaa-aikanaan keskimääräistä vähemmän. Pojat, jotka menestyivät hyvin koulussa ja olivat yleensä aktiivisia luokassa, sekä pojat, jotka eivät olleet kiinnostuneita juuri mistään harrastuksesta, eivät myöskään pitäneet tanssista. Sen sijaan tanssista pitivät eniten tytöt, jotka menestyivät koulussa teoreettisissa aineissa hyvin ja harrastivat paljon muun muassa kulttuuria sekä ne pojat, jotka eivät menestyneet teoreettisissa aineissa hyvin ja jotka harrastivat vapaa-aikanaan liikuntaa keskimääräistä enemmän. (Sarje 2001.) Vaikka tanssilla ja oppimisella on todettu olevan selkeä yhteys (Bond & Stinson 2001; Speth 2006, 23–24; Stinson 1988, 1–9), eivät Sarjen (2001) tutkimuksen mukaan tanssista pitävät pojat kuitenkaan menestyneet hyvin koulun teoreettisissa aineissa.

Suomalaisnuorten opiskelumotivaatio ja kouluviihtyvyys sijoittuvat kansainvälisessä vertailussa heikoille sijoituksille. Nuorten mielestä koulussa opetettava oppiaine ei kovin usein liity heidän kokemusmaailmaansa eikä heitä kiinnostaviin aihepiireihin. (Väljærvi 2012, 124.) Yksi keino lähentää koulukulttuuria ja nuorisokulttuuria löytyi Nurmen (2012) lukioikäisille tytöille järjestetystä hip hop -kerhosta. Hip hop on osa nuorisokulttuuria ja siten sen positiivisten piirteiden tuominen kouluun motivoi myös niitä opiskelijoita, jotka eivät muuten

innostuisi esimerkiksi liikuntatunneista. Hip hopia tanssimalla tytöt saivat positiivisia kokemuksia ja sitä kautta rohkeutta ja itseluottamusta. Tämä puolestaan johti pätevyyden kokemuksiin sekä tanssiessa että muissa oppiaineissa. Myönteisiä kokemuksia syntyi parhaiten, kun tytöt saivat tehdä liikkeet omalla persoonallisella tyylillään ja tanssia vapaasti ja rennosti ilman tiukkoja ohjeita. Turvallinen, vapautunut ja myönteinen ilmapiiri sekä yhdessä harjoittelu ja esiintyminen tukivat yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Nurmi 2012.)

6 VANHOJENPÄIVÄ

Vanhat Tanssit -tapahtumassa esitetään pääasiassa hovitansseja, kansantansseja ja seuratansseja. Tanssien luokittelu näihin kategorioihin on kuitenkin vaikeaa, sillä osa tansseista voi sijoittua ajallisesti ja tyyllillisesti moneen eri luokkaan. Lisäksi luokittelua vaikeuttavat kategorioiden eri nimitykset. Tässä pro gradu -tutkielmassa päädyttiin käyttämään termejä hovitanssit, kansatanssit ja seuratanssit.

6.1 Vanhat Tanssit

Hovitanssit, kuten esimerkiksi Cicapo, Pompadour ja La Chaconne saivat tyyliinsä Euroopan hoveista. Edellä mainitut tanssit ovat olleet perinteisiä ylioppilasosakuntien ja akateemisten juhlien tansseja jo 1900-luvulta lähtien. Ne ovat säilyttäneet asemassa tanssiohjelmistossa aina tähän päivään saakka, ja jo perinteiseksi muodostuneessa lukion Vanhat Tanssit -tapahtumassa tanssitaan erittäin usein muun muassa Cicapon ja Pompadourin tahtiin. (Niemi- nen 2007, 291; Jäppinen 2007.) Cicapo on Picador-marssin tahdissa tanssittava kävelytanssi, joka on lähtöisin Preussista, mutta sitä on tanssittu paljon muuallakin Euroopassa. Se on helppoutensa ja reippautensa vuoksi yksi suosituimmista Vanhoista Tansseista. (Luukko 1998, 9–10.) Rahvas kansa matki aatelista väkeä muun muassa tanssien osalta, minkä seurauksena monista kansantansseista onkin tunnistettavissa hovitanssien piirteitä. Tanssi-ideoita matkittiin toisinaan myös toiseen suuntaan. (Suomalaisen seuratanssin historiaa s.a.) Hoveilla oli omat tanssimestarit, jotka suunnittelivat ja muokkasivat kansantansseja hovin käyttöön sopiviksi sekä ohjasivat ja johtivat tansseja. (Rausmaa 1981, 15.)

Kansantansseilla tarkoitetaan sellaisia tansseja, joita tanssitaan sosiaalisissa tilanteissa kuten esimerkiksi vapaa-ajan tapahtumissa ja juhlissa (Kraus ym. 1991, 263). Aiemmin kansantansseja on tanssittu vain sosiaalisessa mielessä, mutta nykyään se voi olla taidokasta yleisölle esitettävää tanssia. Sekä miehet että naiset tanssivat yhdessä: miehet miehekkäästi ja naiset naisellisesti. Tansseja tanssitaan kohteliaasti, kiusoitellen ja jopa flirttaillen. Ne sisältävät paljon askelia ja niiden rytmit ovat melko yksinkertaisia. Suomalaisiksi kansantansseiksi kutsutaan niitä tansseja, jotka ovat levinneet Euroopasta Suomeen ennen 1900-lukua. (Niemi- nen 2007, 285, 288, 292.)

Suomalaisten kansantanssien historian tutkimista on vaikeuttanut vanhojen lähdetietojen puute. Kovin pitkälle taaksepäin ei tiedetä, miten suomalaiset ovat tanssineet, mutta joitakin tietoja tanssimisesta on jo 1700-luvulta saakka. (Rausmaa & Rausmaa 1977, 19–20.) Aika ennen Suomen itsenäisyyttä mielletään suomalaisen kulttuurin kehittymisen ajaksi, jolloin myös kansantanssia arvostettiin (Nieminen 2007, 292). Vanhimpana suomalaisena kansantanssina voidaan pitää laulutanssia, joka rantautui keskiaikaisesta Ranskasta kaikkialle Eurooppaan ja aina Skandinaviaan saakka. Laulutansseja tanssittiin kävely- tai juoksuaskelin ketjuissa, riveissä tai piireissä hitaasti balladeja tai muita eppisiä lauluja laulaen (Nieminen 2007, 284–290). Laulutanssi voidaan melko varmasti liittää Suomessa myös vanhoihin kalevalamittaisiin lauluihin ja niiden esittämiseen. Laulutanssiperinteen jatkajina voidaan pitää piirileikkejä. Piirileikeissä liikkumistavat olivat melko yksinkertaisia, kuten laulutansseissa. Pyörintä pareittain tai isoissa piireissä sekä erilaiset parien vaihdot olivat tyypillisiä piirileikeissä. (Rausmaa & Rausmaa 1977, 19–20.)

Suomessa vanhinta soitinmusiikin säestämää tanssia edustavat menuetti ja polska. Ranskasta ja Puolasta peräisin olevia tansseja tanssittiin Suomessa tiedettävästi jo 1700-luvulla. Suomessa menuetti on ollut yleisempää suomenruotsalaisten keskuudessa, mutta esimerkiksi myös Pohjanmaalla sitä on tanssittu häätanssina. (Rausmaa & Rausmaa 1977, 20–21.) Hovitansseista Pompadour on kytköksissä menuettiin kuvioidensa ja piiriensä takia. La Chaconne on puolestaan yhteydessä menuettiin siroutensa vuoksi. (Luukko 1998, 9–10.) Polska levisi Suomeen Ruotsista, jossa sitä on pidetty lähes kansallistanssina. Monimuotoisuuden ja muuntautumiskykyisyytensä takia polskasta kehittyi monenlaisia tanssitapoja ja muunnoksia. Polska voi tanssia pareittain, piirissä, 3/4-tahtisena ja 2/4-polskana. Polska antoi vaikutteita uusiin Suomessa erittäin suosituksi tulleisiin kontratansseihin, kuten esimerkiksi katrilliin. Aluksi katrilleja tanssittiin neliössä, mutta lopulta nimitys yleistyi ja sitä alettiin käyttää kontratansseissa kuvioista riippumatta. (Rausmaa & Rausmaa 1977, 20–21.) Useat tanssit ovat tulleet Suomeen Euroopasta, mutta neliötanssi on alun perin lähtöisin Amerikasta (Kraus ym. 1991, 263). Kantrillille tyypillisiä rakenneseosia ovat muun muassa läpikäynnit, paikanvaihdot, karkelot, piirit, kättelyt ja monivuoroisuus (Rausmaa & Rausmaa 1977, 20–21).

Kuviotanssien hiipussa niiden paikan valtasivat paritanssit, kuten valssi, polkka, masurkka ja jenkka. Näistä vanhin tanssi on valssi, josta ensimmäisiä suomalaisia tietoja on 1800-luvulta. (Rausmaa & Rausmaa 1977, 20–23.) Valssin juuret löytyvät Saksan ja Itävallan kan-

santansseista, josta se on levinnyt myös Ranskaan ja Englantiin sekä Suomeen. Ensin valssia pidettiin rumana ja säädyttömänä tanssina (Luukko 1994, 7–8), mutta sittemmin se kuitenkin yleistyi koko kansan tanssiksi ja on säilyttänyt asemansa suomalaisessa tanssikulttuurissa aina tähän päivään saakka (Rausmaa & Rausmaa 1977, 20–23). Polkka opittiin Suomessa 1860-luvulla ja se sai välittömästi suuren suosion. Pariisista muualle Eurooppaan ja Amerikkaan levinnyt muotitanssi synnytti Suomessa paljon polkkaan perustuvia tanhuja. Noin joka neljäs suomalaisista tanhuista sisältää polkkaa. Alun perin Puolasta lähtöisin oleva monivuoroinen masurkka opittiin Suomessa yksivuoroisena paritanssina. Myös saksalaislähtöinen jenkka on hioutunut alkuperäisestä muodostaan paritanssiksi. (Rausmaa & Rausmaa 1977, 20–23.)

Edellä mainittujen vanhojen paritanssien lisäksi muotitansseja ovat olleet esimerkiksi Kehruuvalssi, Pas d’Espagne, Pas de Quatre ja Vengerka. (Rausmaa & Rausmaa 1977, 20–23.) Pas d’Espagne on lähtöisin Espanjasta ja sitä on alun perin pidetty kansantanssina. Vaikka Pas d’Espagnen suosio espanjalaisessa kulttuurissa oli lyhyt, on sen suosio juhlatanssina säilynyt aina nykypäivään saakka. (Luukko 1994, 8.) Vengerka on peräisin Unkarista. Se on unkarilainen tulinen kansantanssi, jossa temperamentti näkyy naisten käsien ja vartalon ja sekä miesten kantapäiden liikkeistä (Komulainen 1981, 21).

Kaikki suomalaiset kansantanssit ovat sosiaalisia tansseja, joissa miehiä ja naisia on yleensä saman verran. Sukupuolten välillä vallitsee tasa-arvo, vaikka miesten ja naisten roolit vaihtelevatkin tanssien aikana. (Suomalaisen kansantanssin tunnusomaiset piirteet s.a.) Kansantanssit ja seurataanssit ovat alkuperältään puhtaasti osallistuvia eli sosiaalisia tansseja (Nieminen 1996, 18). Niissä on paljon samanlaisia piirteitä ja niiden erottelu voi olla haastavaa muun muassa sen takia, että molempia tanssitaan sosiaalisessa mielessä (Laine 2004). Nykyään molempiin tanssimuotoihin saattaa kuulua myös esiintyminen ja seurataanssiin jopa kilpaileminen, joten alkuperäinen tarkoitus on hieman muuttunut (Nieminen 1996, 18). Tanssitermejä käytetään usein rinnakkain, sillä seurataansseihin voidaan laskea kuuluvaksi myös kansantansseja. Tämän takia niiden erottelu toisistaan on hankalaa. (Nieminen 2007, 294.)

Seurataanssi on alkuperäiseltä luonteeltaan vapaata parinvaihtotanssia. (Laine 2004.) Laine (2004) kuvaa seurataanssia vapaa-aikana harjoitettavana viihtymisen ja seurustelun tanssina, jolle on olennaista parinvaihto ja siten vuorovaikutus tanssitilanteessa sekä tuttuja että uusi-

en tuttavuuksien kanssa. Seuratansseiksi luokitellaan sellaiset tanssit, jotka ovat levinneet Suomeen 1900-luvulla. Tällöin voidaan ajatella, että seuratanssit jäävät kansantanssikäsitteen ulkopuolelle. (Nieminen 2007, 293.) Seuratansseja tanssitaan usein esimerkiksi tanssilavoilla. Yleisimmin tanssittuja seuratansseja ovat valssi, foksi, tango ja humppa. Seuratansseihin kuuluu lisäksi paljon muitakin tansseja. Muun muassa hidas valssi, fusku, hidas lavafoksi, lava-blues, jive, salsa, cha cha ja bug ovat suosittuja seuratansseja. Seuratanssit sopivat kaikenikäisille ja -kuntoisille. (Feldt 2011.)

Kaikkia edellä mainittuja Vanhoja Tansseja on tanssittu esimerkiksi osakuntien vuosijuhlissa ja akateemisissa tanssitapahtumissa. Vaikka Vanhoja Tansseja on tanssittu eri tavoin eri aikoina, on tanssin henki säilynyt aina juhlanan arvokkaana. (Melkko 1960, 72.) Vielä 1950-luvulla ylioppilastutkinnolla pääsi opiskelemaan suoraan yliopistoon, jonka takia monet lukiolaiset halusivat oppia tanssimaan, koska tiesivät tarvitsevänsä tanssitaitoja yliopiston juhlissa. (Jäppinen 2007.) Enää Vanhoilla Tansseilla ei ole samanlaista merkitystä, mutta tanssitaidon oppimisella saattaa nykyäänkin olla tulevaisuudessa hyötyjä (Tuomola 2001).

6.2 Vanhojenpäivän historiaa

Vuonna 2006 kävi ilmi, ettei Vanhojenpäivää ja sen historiaa ole tutkittu juuri lainkaan eikä esimerkiksi Helsingin kaupunginmuseolla ollut yhtään valokuvaa Vanhojenpäivästä. Tämän innoittamana kaupunginmuseo käynnisti kyselytutkimuksen koskien Vanhojenpäivää. (Jäppinen 2007.) Vanhojenpäivän historia juontaa juurensa aina 1920-luvulle asti, jolloin lukion toisluokkaisten rooli koulun vanhimpina alkoi korostua. Tällöin Helsingin Norssin opiskelijat alkoivat juhlistaa abiturienttien koulusta pois lähtemistä ja alemman vuosiluokan siirtymistä koulun vanhimmaksi. (Vanhojen tanssien historiaa 2012.) Kukaan ei voi kuitenkaan sanoa täysin varmasti mistä Vanhojenpäivä on saanut alkunsa, mutta päivän voidaan sanoa syntyneen Suomessa, sillä ainakaan ulkomailta ei ole tullut esikuvia (Yle Satakunta 2006).

Sota-ajan ankeus ja poikkeusolot katkaisivat monet perinteet. Tästä syystä myös Vanhojenpäivän muistot ovat hyvin vähäisiä tuolta ajalta. Lukion toisesta merkkijuhlasta, penkinpainajaisista, on tietoa jo 1900-luvun alusta lähtien, mutta Vanhojenpäivä on alkanut kehittyä vasta myöhemmin. Vanhojenpäivää ja Vanhat Tanssit -tapahtumaa voidaan pitää eräänlaisena siirtymäriittinä koulussa, koska tanssien jälkeen opiskelijoista tulee koulun vanhimpia. Al-

kuun Vanhojenpäivää juhlittiin vain silloin tällöin joidenkin luokkien päänäpistona, mutta 1950-luvulta lähtien se on alkanut yleistyä jokavuotisena tapahtumana. (Jäppinen 2007.)

Nykyään lähes jokaisessa suomalaisessa lukiassa järjestetään Vanhojenpäivä, johon kuuluu muun muassa Vanhat Tanssit – esitys. Lukion toisen vuosikurssin opiskelijat harjoittelevat esitystä lukioliikuntaan kuuluvalla Vanhat Tanssit -kurssilla (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003). Vanhojenpäivästä on tullut hyvin perinteinen tapahtuma valtakunnallisesti, sillä Vanhoja Tansseja on jo monien vuosien ajan tanssittu samana päivänä koko maassa (Sirén 2013b). Tanssit eivät kuitenkaan ole kuuluneet aina Vanhojenpäivään yhtä kiinteästi kuin tänä päivänä, sillä 1970-luvun puoliväliin asti on tietoja tanssittomista Vanhojenpäivistä (Jäppinen 2007).

Tanssien lisäksi Vanhojenpäivään kuuluu myös opiskelijoiden pukeutuminen tyylikkäästi. Innokkaimmat tanssijat ovat saattaneet suunnitella Vanhojen Tanssien pukeutumista jo vuosien ajan. Puvun hankkiminen tanssijalle on iso kustannus, mutta usein puku on mahdollista myydä tai vuokrata tulevaisuudessa eteenpäin. (Sirén 2013a.) Aiemmin opiskelijat pukeutuivat kirjaimellisesti vanhoihin vaatteisiin, jotka olivat joko vanhempien tai isovanhempien vaatteita, mutta nykyään pukeudutaan näyttäviin iltapukuihin. Jäppinen toteaa artikkelissaan, että pukeutuminen kansallispukuihin ja lapikkaisiin on mainittu joissakin tutkimusvastauksissa. (Jäppinen 2007.) Monet opiskelijat, varsinkin tytöt, käyttävät iltapuvun lisäksi rahaa myös kampaajaan ja meikkaajaan. Aiemmin käytetyt historialliset vaatteet ja kotitekoiset ehostukset ovat vaihtuneet ajanmukaiseen iltapukuloistoon ja glamouriin. (Vanhojen tanssien historiaa 2012)

Lukion Vanhojenpäivä on säilyttänyt suosionsa yli puoli vuosisataa. Jo perinteeksi muodostuneen juhlapäivän elinvoimaa on pitänyt osaltaan yllä sen kasvatuksellinen tarkoituksenmukaisuus. Kurinalaista, arvokasta ja sivistynyttä käyttäytymistä sekä hyvien tapojen noudattamista korostetaan Vanhojenpäivän yhteydessä. Opettajilla ja varsinkin liikunnanopettajilla on kasvatuksellisen osan lisäksi ollut jo kauan keskeinen rooli Vanhojenpäivän valmisteluissa. Vanhojenpäivästä on tullut koulua, koteja ja jopa lähiseutuakin yhdistävä tekijä. Koulut ovat tehneet päivästä omanlaisensa esimerkiksi koristeluilla, juhlalounailla ja koulun omalla tanssilla. Monessa koulussa tanssimusiikki ei tule stereoiden kautta, vaan sitä soittaa oikea orkesteri. Usein vanhat ilahduttavat tansseillaan ja lauluillaan vanhempien ja muiden opiskelijo-

den lisäksi myös lähialueen päiväkoteja ja palvelutaloja. Joissakin kouluissa on Vanhojen vanhemmillekin järjestetty tanssitunteja, jotta pyörähtely juhlapäivänä sujuisi sulavasti. (Jäppinen 2007.)

Vanhojen tanssien suuri suosio ja arvostus saattavat johtua siitä, että tanssit ovat avoimia, näyttäviä ja helppoja oppia. (Padilla, Gutierrez & Caldentey 1996, 171). Nykyään monet lukiot saattavat järjestää jopa yhteisiä tanssiaisia. Näin on tehty muun muassa Oulussa jo vuodesta 1991 lähtien. Oulun lukioiden yhteisissä tanssiaisissa lähestulkoon tuhat lukion kakkosluokkalaista tanssii yhtä aikaa. (Ervasti 2013.) Myös Helsingissä yli 600 lukiolaista kahdeksasta eri koulusta tanssii Vanhojenpäivänä yhtä aikaa Helsingin jäähallissa. Lisäksi jotkut yksittäiset lukiot esittävät Vanhat Tanssit omalla koulullaan edellisenä iltana opiskelijoiden lähipiirille. (Helsingin kaupunki 2013.) Eri kaupunkien lukioiden Vanhojenpäivän tanssikulttuureissa on eroja. Muun muassa Kuopiossa on painotettu vanhan tanssietiketin oppimiseen. Tytön hakeminen tanssimaan, kohteliaat sanat sekä kumartaminen tanssin loppuksi ovat etikettiin kuuluvia asioita. Aina näin tarkkaan opetteluun ei ole aikaa, vaan on keskityttävä ainoastaan itse tanssien opetteluun. (Sirén 2013b.) Vanhojen Tanssit ovat tärkeä osa lukioiden kulttuuri- ja tapakasvatusta (Helsingin kaupunki 2013).

7 LIIKUNNANOPETTAJA TANSSINOPETTAJANA

Liikunnanopettajat ovat haasteellisen tehtävän edessä, sillä uusia lajeja rantautuu kokoajan lisää ja lisää liikuntatunneille. Enää eivät samat jo vuosikymmeniä koululiikunnassa pidetyt lajit saa yhtä paljon kannatusta kuin aiemmin, mikä tulisi ottaa huomioon liikuntasuunnittelussa. (Nurmi 2012.) Koululiikunnan lajit uudistuvat ja lisääntyvät koko ajan, joten liikunnanopettajien tulisikin pysyä ajan hermoilla. Liikunnanopettajien tulisi tarjota nuorille opiskelijoille niitä lajeja, jotka kiinnostavat ja innostavat heitä liikkumaan. (Tilli 2011; Nurmi 2011.)

On luonnollista, että ihminen tekee mielellään ja enemmän sitä, mistä pitää tai mitä arvostaa. Tämä sama pätee myös liikunnanopettajiin ja lajeihin, joita he opettavat. (Rintala, Palomäki & Heikinaro-Johansson 2013.) Liikunnanopettajat ovat kokeneet tanssin opiskelijoita motivoivana liikuntalajina (Nieminen 2001). Niemisen (2001) tutkimuksen mukaan opettajien asenteet tanssia kohtaan olivat yhteydessä opettajien koettuun pätevyyteen opettaa tanssia ja omaan henkilökohtaiseen tanssitaitoon. Mitä positiivisempi opettajan asenne tanssia kohtaan oli, sen paremmaksi omat tanssitaidot myös koettiin. Opettajien oma asenne heijastuu myös opiskelijoiden tanssiasenteisiin. Mitä positiivisempia opettajien asenteet tanssia kohtaan olivat, sitä positiivisempina he kokivat opiskelijoidenkin asenteen. Negatiivisen asenteen omaavat opettajat puolestaan arvelivat opiskelijoidenkin asenteen tanssia kohtaan negatiiviseksi. (Nieminen 2001.)

Tutkimustulokset osoittavat myös, että naisliikunnanopettajilla on usein enemmän tanssikokemusta kuin miehillä. Naisten asenne tanssia kohtaan sekä halu opettaa tanssia on parempi kuin miehillä. (Nieminen, Varstala, Hännikäinen & Suni 2003.) Niemisen (2001) tutkimuksessa puolestaan nais- ja miesliikunnanopettajien pätevyydenkokemuksissa tanssin opetuksen suhteen ei ollut juuri eroja. Suurin osa liikunnanopettajista arvioi opetustaitonsa hyväksi, mutta kolmasosa koki ne heikoiksi. (Nieminen 2001.)

Ihanteellista olisi, että jokainen liikunnanopettaja hallitsisi perustanssiaskeleet ja tämän lisäksi vielä haluaisi opettaa niitä opiskelijoilleen. Monesti tämä on kuitenkin naisopettajan tehtävä, vaikka nimenomaan juuri poikaopiskelijoille miesopettajan näyttämä malli olisi mitä tär-

kein. Miesopettajan malli ja asennoituminen tanssiin saattaisi vaikuttaa positiivisesti varsinkin poikien keskuudessa vallitseviin käsityksiin tanssista. (Tilli 2011.) Liikuntatuntien sisältö ja laajuus riippuvat paljon liikunnanopettajan kiinnostuksen kohteista ja asenteista. Myös tanssin opetuksen sisältö ja määrä liikuntatunneilla riippuu pitkälti opettajan motivaatiosta ja halusta opettaa. (Nieminen 2001.) Niissä kouluissa, joissa opettajan asenne tanssia kohtaan on huono tai mikäli opettaja ei ole suorittanut lainkaan tanssipedagogiikan opintoja, jää tanssinopetus luultavasti väistämättä vähemmälle (Siljamäki 2011).

Liikunnanopettajakoulutuksessa oli vuosituhannen alussa mahdollista opiskella 60–126 tuntia tanssia ja rytmiiikkaa. Minimituntimäärään kuuluivat rytmiiikka- ja tanssikurssit, jotka sisälsivät rytmiiikan harjoittelun lisäksi yleisimmät lavatanssit, vanhat tanssit, kansantanssit, ilmaisuliikunnan, hip hopin, jazzin, afron ja salsan. Tuntimäärän vähäisyyden takia kuhunkin tanssiin oli käytettävissä vain muutama tunti, joten ne opiskelijat, joille tanssit olivat uusia, saivat vain kokeilla tanssimuotoa. (Nieminen 2001.) Nykyään liikuntapedagogiikan opiskelijoiden pakollisten tanssiopintojen tuntimäärä on jopa aiempaa vähäisempi. Tanssiopintojen vähimmäistuntimäärä on 46 tuntia, mikä sisältää sekä rytmiiikkaa että tanssia. Liikuntadidaktiikan peruskursseilla opiskellaan rytmiiikkaa ja tanssia yhteensä 30 tuntia. Peruskurssien lisäksi liikuntadidaktiikan jatkokurssilla tanssitaan 16 tuntia, jonka jälkeen liikunnanopettajaopiskelija on suorittanut vaadittavan määrän pakollisia tanssiopintoja. (Opinto-opas 2011.) Mikäli opiskelija on kiinnostunut enemmän tanssista, hän voi valita opintoihinsa enemmän tanssikursseja esimerkiksi syventävien opintojen yhteydessä.

Liikunnanopettajaksi opiskelevalla on myös mahdollisuus opiskella tanssipedagogiikkaa. Tanssipedagogiikan erikoistumisopintojen kokonaislaajuus on 35 opintopistettä. Näissä opinnoissa tanssia tarkastellaan monipuolisesti osana taidekasvatusta, sosiaalista kasvatusta sekä kulttuuri- ja liikuntakasvatusta. Tanssipedagogiikan opintoja voivat suorittaa kaikki opiskelijat, jotka lukevat pääaineenaan liikuntapedagogiikkaa. Aikaisemmin myös muiden laitosten opiskelijoiden, kuten luokanopettajien tai musiikkikasvattajien oli mahdollista hakea tanssipedagogiikan opintoihin ja täten hyödyntää näitä oppeja tulevaisuuden töissään. (Tanssipedagogiikan erikoistumisopinnot s.a.)

Liikunnanopettajien ammattitaitoa tulisi tukea siten, että heillä olisi enemmän rohkeutta ja taitoa käynnistää erilaisia esitysprojekteja kuten tanssiaisia. Opettajan ei tarvitse eikä hän

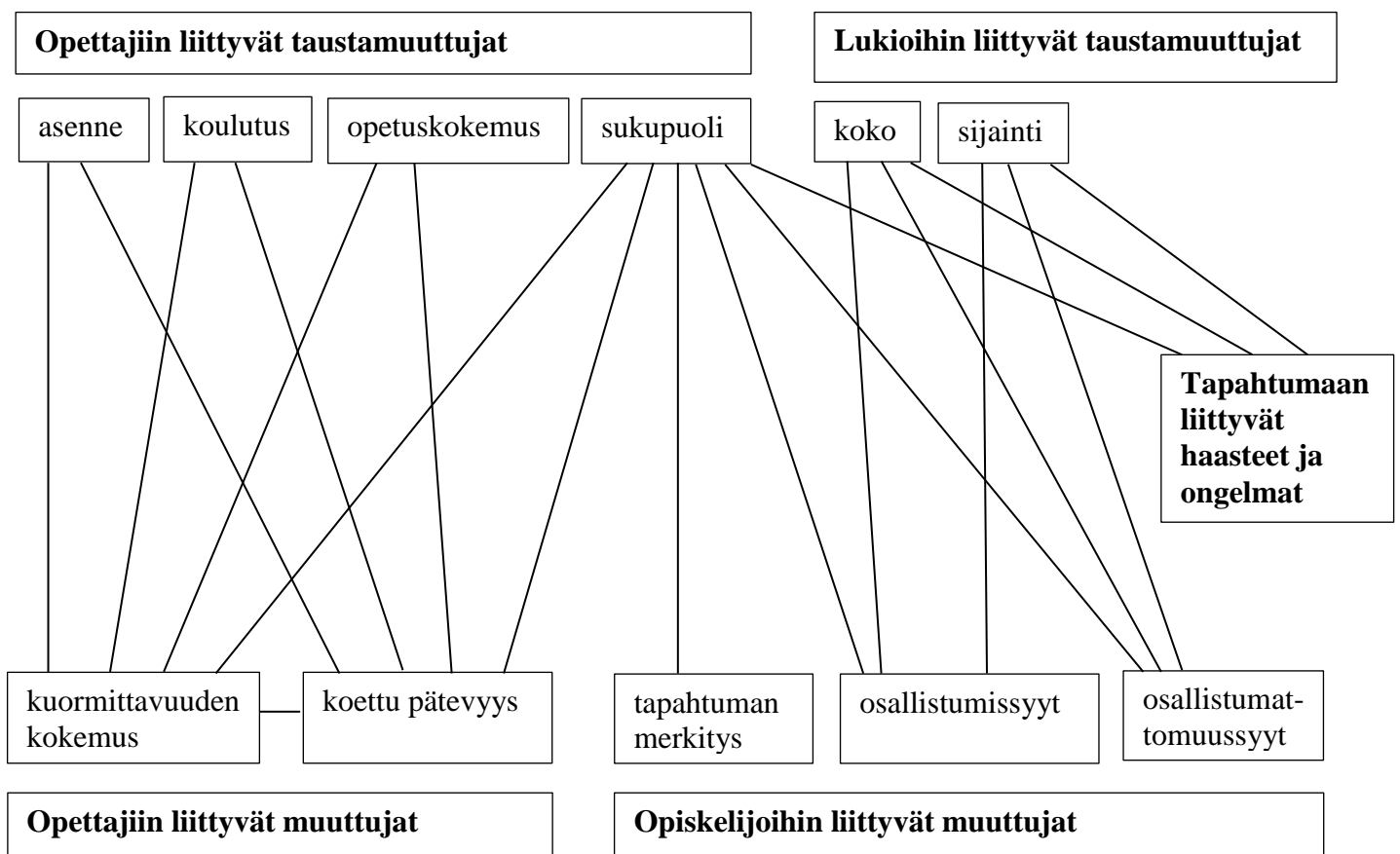
voikaan olla taiteilija, koreografi tai teatteriohjaaja. Opettaja voi kuitenkin oppia johtamaan erilaisia projekteja, jotka rakentuvat yhdessä opiskelijoiden ideoiden, luovuuden ja mielikuvituksen kanssa. (Anttila 2009, 88.) Hyvällä tanssiopetuksella voidaan auttaa opiskelijoita itsetunnon, motivaation, ruumiinkuvan ja luovuuden kehittämisessä (Tawast 2010). Tanssin opetuksessa tulee ottaa huomioon sosio-emotionaalisten, kognitiivisten ja fyysis-motoristen taitojen monipuolinen harjoittaminen niin yksilö kuin pari- ja ryhmätasolla. Näistä jokainen osa-alue kehittää ja vahvistaa kokonaisuutta, minkä vuoksi on tärkeää muistaa huomioida kaikki osa-alueet. (Antikainen, Kantola & Valkonen 2009.) Tanssin opetuksessa syvennyttään oman kehon tuntemukseen, toisten huomioon ottamiseen, keskittymiseen, luonnolliseen fyysiseen kontaktiin toisten kanssa, ongelmanratkaisuun ja esteettiseen havainnointiin ja arviointiin (Tanssissa on tulevaisuus 2009).

Tanssikasvatuksen myötä nuoret oppivat itseilmaisua ja tanssiperinteitä. (Tanzchuchi 1981, 6). Suomessa tanssinopettajat ovat pohtineet, tulisiko koulun tanssinopetuksesta vastata tanssin- vai liikunnanopettajien. Monet liikunnanopettajat ovat sitä mieltä, että tanssi on yksi liikunnan osa-alue siinä missä esimerkiksi pesäpallokin on eikä tanssilla siten tulisi olla erityis-asemaa muihin lajeihin nähden. (Nieminen 2007, 297.) Tämä herättääkin ajatuksia siitä, käytetäänkö liikuntatunnilla eri liikunnan osa-alueiden kuten tanssimisen ja esimerkiksi pesäpallon harjoitteluun yhtä paljon aikaa.

8 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS JA TUTKIMUKSEN TARKOITUS

8.1 Tutkimuksen viitekehys

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin opettajiin liittyvien taustamuuttujien yhteyttä opettajien kokemaan Vanhat Tanssit -kurssin aiheuttamaan kuormittavuuteen sekä opettajien pätevyyden kokemukseen kurssin opettamisessa. Lisäksi tutkittiin lukioihin liittyvien taustamuuttujien yhteyttä syihin, joiden vuoksi opiskelijat osallistuvat tai eivät osallistu Vanhat Tanssit -tapahtumaan. Tutkimuksessa selvitettiin myös mies- ja naisliikunnanopettajien mielipiteiden eroja Vanhat Tanssit -tapahtuman merkityksistä opiskelijoille. (Kuvio 1)



KUVIO 1. Tutkimuksen viitekehys

8.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tehtävänä oli selvittää suomalaisten liikunnanopettajien kokemuksia ja näkemyksiä Vanhat Tanssit -tapahtumasta. Tarkennetut tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

1. Millaisia merkityksiä Vanhat Tanssit -tapahtumalla on oppilaille?
2. Miksi opiskelija osallistuu tai ei osallistu Vanhat Tanssit -kurssille?
3. Miten taustatekijät, kuten opettajan sukupuoli, koulutus, Vanhat Tanssit -kurssin opetuskokemus ja asenne Vanhat Tanssit -tapahtumaa kohtaan, ovat yhteydessä opettajan näkemyksiin Vanhat Tanssit -tapahtuman aiheuttamasta kuormituksesta ja koetusta pätevyydestä opettaa Vanhoja Tansseja?
4. Millaisia toimintatapoja ja mahdollisia haasteita Vanhat Tanssit -tapahtumaan ja niiden järjestämiseen liittyy?

9 TUTKIMUSMENETELMÄT

9.1 Kohdejoukko

Tutkimuksen kohdejoukkona olivat liikunnanopettajat, jotka opettavat tai ovat opettaneet lukion Vanhat Tanssit–liikuntakurssia ja ovat Liikunnan- ja Terveystiedon Opettajat ry:n (Liito ry:n) jäseniä. Tutkimukseen osallistui 318 opettajaa, joista 70 % oli naisia ja 30 % miehiä. Kaikkien tutkittavien keski-ikä oli 44,2 vuotta. Naisten keski-ikä oli 44,4 vuotta ja miesten 43,6 vuotta. Puolet tutkittavista oli 24–43-vuotiaita ja loput 44–77-vuotiaita.

Suurimmalla osalla (87 %) kyselyyn vastanneista oli liikunnanopettajan koulutus kaikille kouluasteille. Vajaa kymmenes oli pätevä opettamaan liikuntaa vain ala- ja yläkoulussa ja 5 % ei ollut liikunnanopettajan koulutusta ollenkaan. Vastaajista 53 % ei ollut koskaan osallistunut Liito ry:n tai vastaavan tahon järjestämille Vanhat Tanssit -kursseille. Vastaava luku naisilla oli 48 % ja miehillä 64 %. Lähes puolet tutkittavista oli osallistunut kurssille ainakin kerran.

Tutkimukseen osallistuneiden opettajien liikunnanopetuskokemuksen keskiarvo oli 17 vuotta. Osallistuneet naisopettajat olivat opettaneet liikuntaa keskimäärin 17 vuotta ja miehet keskimäärin 16 vuotta. Puolet tutkittavista oli opettanut Vanhat Tanssit -tapahtuman alle kymmenen kertaa ja 15 % vain 1–2 kertaa. Toinen puoli kyselyyn vastanneista oli opettanut Vanhat Tanssit -tapahtuman vähintään 11 kertaa ja lähes joka neljäs yli 20 kertaa.

Tutkimukseen osallistuneista noin kolmannes toimi opettajana Länsi-Suomen läänissä ja toinen kolmannes Etelä-Suomen läänissä. Itä-Suomen läänissä opetti hieman yli 10 %, Oulun läänissä hieman alle 10 % ja Lapin läänissä noin 4 %. Vajaa kymmenesosa vastaajista ei toiminut tällä hetkellä lainkaan liikunnanopettajana. Lukiot luokiteltiin toisen vuosikurssin opiskelijamäärän perusteella pieniin (alle 50 toisen vuosikurssin opiskelijaa), keskikokoisiin (50–100 toisen vuosikurssin opiskelijaa) ja suuriin (yli 100 toisen vuosikurssin opiskelijaa) lukioihin. Vastaajista 26 % opetti pienessä lukiossa, 39 % keskikokoisessa ja 35 % suuressa lukiossa.

Tarkasteltaessa mies- ja naisliikunnanopettajien välisiä tanssiasenteisiin liittyviä eroja huomattiin, että naiset arvioivat oman asenteensa miehiä selvästi positiivisemmiksi ($p=0.003$) naisten keskiarvon ollessa 4.75 ja miesten 4.48 asteikolla 1–5.

9.2 Aineiston keruu

Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin kysely (Liite 1), koska sillä voi vaivattomasti ja nopeasti tavoittaa useita kohdehenkilöitä samaan aikaan. Kyselyn avulla kerätty aineisto on myös helppo analysoida tietokoneella. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190.) Tutkimus toteutettiin internetkyselynä, jolloin aineisto saatiin käyttöön valmiiksi koodattuna. Kyselyn saatekirjeessä kerrottiin, että tutkimus koskee vain niitä opettajia, joilla on kokemusta Vanhat Tanssit–kurssin opettamisesta. Tällä haluttiin varmistaa vastaajien perehtyneisyys aiheeseen, sillä Hirsjärven ym. (2007, 190) mukaan yksi kyselytutkimuksen heikkouksista on se, ettei vastaajien perehtyneisyyttä aiheeseen voida tietää.

Kysely lähetettiin liikunnanopettajille sähköpostitse Liito ry:n kautta. Liitoon kuuluu yli 1500 jäsentä (Liikunnan- ja terveystiedon opettajat ry 2011), mutta ei tiedetä, kuinka moni heistä opettaa tai on opettanut Vanhat Tanssit–kurssia ja kuuluu siten tämän tutkimuksen kohdejoukkoon. Vanhojenpäivä on helmikuun puolessa välissä ja oletettavasti opettajilla on kiirettä juuri ennen suurta päivää. Siksi aineiston keruu toteutettiin hyvissä ajoin ennen kyseistä ajankohtaa. Internetkysely oli auki vastaajille kolme viikkoa aikavälillä 7.1.–27.1.2013. Kohdejoukolle lähetettiin muistutusviesti sähköpostitse viikko ennen kyselyn sulkeutumista.

Kyselylomakkeen laatimiseen käytettiin runsaasti aikaa, jotta lopputuloksesta tulisi mahdollisimman hyvä. Lomakkeen laadinta aloitettiin listaamalla asioita, joista haluttiin tietoa. Listatuista asioista muotoiltiin kysymyksiä, joista valittiin vain ne, jotka ovat tutkimuskysymysten kannalta olennaisia. Kyselylomakkeen tulee olla harkittu, jäsennelty ja toimiva kokonaisuus (Alkula, Pöntinen & Ylöstalo 1994, 130). Opinnäytetyön ohjaaja LitT Pipsa Nieminen oli myös mukana kyselylomakkeen laatimisessa.

Lomake koostui pääosin valmiita vastausvaihtoehtoja sisältävistä kysymyksistä, mutta se sisälsi myös avoimia kysymyksiä, jotta vastaajien omat näkökulmat pääsisivät esille (Hirsjärvi ym. 2007, 194; Valli 2010, 126). Lomakkeen strukturoidut kysymykset olivat monivalin-

takysymyksiä ja 5-portaisia Likert–asteikollisia kysymyksiä. Likert–asteikollisissa kysymyksissä käytetään perinteisesti paritonta määrää vastausvaihtoehtoja, jotta vastaajalla on mahdollisuus olla ottamatta vahvasti kantaa kysymykseen. Heikkoutena tässä kuitenkin on se, että vastaaja voi vastata kyselyyn ilmaisematta lainkaan mielipidettään käyttämällä vain keskimäistä vastausvaihtoehtoa. (Valli 2010, 118–119.)

Kyselyä varten haastateltiin yhtä nais- ja yhtä miesliikunnanopettajaa. Samalla kyselylomake esiteltiin, sillä lomakkeen kokeilu etukäteen on välttämätöntä (Hirsjärvi ym. 2007, 199). Esitestaukseen osallistuneet liikunnanopettajat valittiin harkitusti. Naisopettaja oli isosta kaupunkilukiosta ja miesopettaja pienestä maalaislukiosta. Näin haluttiin varmistaa sekä molempien sukupuolten että erikokoisissa lukiossa työskentelevien opettajien näkökulmien hyödyntäminen lomakkeen kehittämisessä. Lopullisesta kyselystä poiketen esitestauksessa käytettiin kyselyn paperiversiota. Haastattelujen ja esitestauksen avulla kartoitettiin kyselylomakkeen puutteita ja parannettiin lomaketta. Esitestaajilta haastattelun yhteydessä saatu palaute oli suuri apu kyselylomakkeen muokkaamisessa lopulliseen muotoonsa. (Metsämuuronen 2005, 59; Vastamäki 2010, 138.) Kyselylomakkeesta saatiin palautetta myös tutkimusprosessi ja tutkimusasetelmat -kurssilla, mikä osaltaan vei lomakkeen kehittämistä eteenpäin.

9.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkijat pyrkivät tutkimusta tehdessään virheettömyyteen, mutta siitä huolimatta tutkimustulosten luotettavuus voi vaihdella (Hirsjärvi ym. 2007, 226). Tutkimus on yhtä luotettava kuin siinä käytetty mittarikin (Metsämuuronen 2005, 64). Tutkimuksen ja siinä käytetyn mittarin luotettavuutta arvioidaan reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Molemmat termit kuvaavat luotettavuutta, mutta ne tarkoittavat eri asioita. (Hirsjärvi ym. 2007, 226; Metsämuuronen 2005, 64.)

9.3.1 Reliabiliteetti

Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen toistettavuutta eli kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen ja siinä käytetyn mittarin ollessa reliaabeleja tutkimustulokset ovat siis lähes samanlaiset eri mittauskerroilla (Hirsjärvi ym. 2007, 226; Metsämuuronen 2005, 64–65). Reliabiliteettikerroin kuvaa tutkimuksen toistettavuutta mitattavassa muodossa. Tässä

tutkimuksessa reliabiliteettikerroin on määritetty käyttämällä Cronbachin alfaa. Yleensä vain yli 0.60 olevia arvoja pidetään hyväksyttävänä. (Alkula ym. 1994, 99; Metsämuuronen 2005, 66–69.) Tässä pro gradu -tutkielmassa käytettiin Cronbachin alfa -kertoimia tarkasteltaessa Vanhat Tanssit -tapahtuman merkitysten mittarin reliabiliteettia (Taulukko 1). Muiden mittareiden osalta reliabiliteetti määritettiin arvioimalla. Niiden todettiin olevan johdonmukaisia ja antavan ei-sattumanvaraisia tuloksia.

9.3.2 Validiteetti

Tutkimuksen validiteetilla tarkoitetaan sitä, missä määrin tutkimuksessa on mitattu juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata (Holopainen & Pulkkinen 2002, 14). Mittarit ja tutkimusmenetelmät eivät aina todellisuudessa vastaa siihen, mitä tutkija ajattelee tutkivansa. Esimerkiksi kyselylomakkeissa oleviin kysymyksiin saadaan vastauksia, mutta ei voida varmasti tietää, ovatko vastaajat vastanneet kysymyksiin ja ymmärtäneet kysymykset samoin kuin tutkija on ajatellut. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–227). Tässä tutkimuksessa validiteettia pyrittiin parantamaan kehittämällä kyselylomaketta esitestauksen ja kahden liikunnanopettajan haastattelujen ja palautteen perusteella.

Validiteetti jaetaan usein sisäiseen ja ulkoiseen validiteettiin. Ulkoinen validiteetti viittaa tutkimuksen yleistettävyyteen ja siihen, mihin ryhmiin tutkimuksen tuloksia voidaan yleistää. (Metsämuuronen 2005, 57.) Vastaajat jakautuivat iän ja asuinpaikan suhteen tasaisesti. Vastaajista 70 % oli naisia, joten miesten näkemykset eivät välttämättä tule esille yhtä hyvin kuin naisten. Suomessa on lähes 400 lukiota, joten 318 vastauksesta muodostunutta tutkimusaineistoa voidaan pitää erittäin kattavana. Tarkkaa vastausprosenttia ei kuitenkaan voida laskea, koska tutkimuksen kohdejoukkoon kuuluvien liikunnanopettajien tarkkaa määrää ei tiedetä. Voidaan kuitenkin olettaa, että suurin osa Suomen liikunnanopettajista kuuluu Liito ry:een ja heillä on siten ollut mahdollisuus osallistua tutkimukseen.

Tutkimuksen sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan sen omaa luotettavuutta, johon vaikuttavat esimerkiksi tutkimuksessa käytettyjen käsitteiden sopivuus ja tarkoituksenmukaisuus, mittareiden muodostaminen ja niiden sopivuus tutkittavaan aiheeseen. (Metsämuuronen 2005, 57.) Tämän tutkimuksen kyselyssä käytettyjen kysymysten ja käsitteiden ymmärrettävyys haluttiin varmistaa esitestaamalla lomaketta. Esitestauksen perusteella todettiin, että kysymykset

mittasivat tutkittavaa aihetta. Aineiston keruun yhteydessä kävi kuitenkin ilmi, että esimerkiksi kysymys, jolla kartoitettiin Vanhojen Tanssien opetteluun käytettyä kurssimäärää, oli ymmärretty väärin joidenkin vastaajien keskuudessa (Liite 1; kysymys 20). Tästä syystä kyseinen kysymys päätettiin jättää tutkimusaineiston ulkopuolelle.

9.4 Tutkimuksessa käytetyt mittarit ja niiden luotettavuus

Taustatietojen, kuten esimerkiksi opettajan sukupuolen, iän, koulutustason ja opetuskokemuksen, lisäksi kyselylomake sisälsi seuraavat mittarit:

Kuormittavuuden mittari. Kuormittavuusmittari koostui 10 eri osiosta, joissa arvioinnin kohteena olivat tapahtumaan ja kurssiin liittyvien eri työtehtävien kuormittavuus (Liite 1; kysymys 9). Vanhat Tanssit–kurssin kuormittavuutta yleisellä tasolla selvitettiin omalla kysymyksellään (Liite 1; kysymys 8). Vastausten keskiarvoja verrattiin keskenään, jotta saatiin selvitettyä, olivatko ne samansuuntaisia. Kuormittavuutta käsittelevän kysymyksen ja mittarin keskiarvot asteikolla 1–5 (ei lainkaan - erittäin paljon) olivat välillä 2.07–2.96. Keskiarvot olivat siis melko lähellä toisiaan, mikä osoittaa kuormittavuusmittareiden olevan luotettavia.

Osallistumissyiden mittari. Osallistumista Vanhat Tanssit -kurssille tarkasteltiin 13 eri osion avulla (Liite 1; kysymys 13). Tutkimukseen osallistuneet arvioivat osallistumissyitä asteikolla 1–5 (erittäin harvinainen - erittäin yleinen).

Osallistumattomuussyiden mittari. Osallistumattomuussyiden mittari sisälsi seitsemän osiota (Liite 1; kysymys 14), joihin vastattiin asteikolla 1–5 (erittäin harvinainen - erittäin yleinen).

Parin valinta -mittari. Parin valinta -mittari käsitti seitsemän osiota (Liite 1; kysymys 15). Myös niitä arvioitiin asteikolla 1–5, jossa 1 tarkoitti 'ei koskaan' ja 5 'erittäin usein'.

Haasteiden ja ongelmien mittari. Haasteita ja ongelmia tarkasteltiin 13 osiolla (Liite 1; kysymys 23), joita arvioitiin asteikolla 1–5 (erittäin harvinainen - erittäin yleinen).

Yllämainittujen mittareiden luotettavuutta voidaan perustella sillä, että niiden sisältämiin kysymyksiin oli vastattu loogisesti samalla tavalla. Mittareiden kysymykset oli myös muotoiltu selkeiksi ja yksinkertaisiksi, jotta jokainen vastaaja ymmärtää ne tarkoituksenmukaisella ta-

valla. Tällä tavoin sattumanvaraisten vastausten määrä saatiin minimoitua ja mittareiden reliabiliteettia parannettua.

Vanhat Tanssit -tapahtuman merkitysten mittari. Vanhat Tanssit -tapahtuman merkitysten tärkeyden mittari sisälsi 26 osiota (Liite 1; kysymys 17). Mittarin antama informaatio tiivistettiin Varimax-rotatoidun pääakselifaktorianalyysin avulla, jotta muuttujien määrää saatiin pienennettyä (Metsämuuronen 2005, 598). Faktorianalyysi tuotti kuusi faktoria, jotka nimettiin seuraavalla tavalla: ryhmätyöskentelytaitojen oppiminen (F1), tanssista ja musiikista nauttiminen (F2), positiivisen minäkuvan vahvistaminen (F3), koulu ilmapiirin paraneminen (F4), itsekontrollin lisääminen (F5) ja perinteiden vaaliminen (F6). Mittarin osiot 'antaa mahdollisuuden olla huomion keskipisteenä' (F2) ja 'kehittää oppilaan itseilmaisua' (F3) hylättiin faktoreista muodostettujen summamuuttujien Cronbachin alfa-kertoimien parantamiseksi. Mittarin osio 'antaa esiintymiskokemusta' jätettiin myös summamuuttujien ulkopuolelle, koska se oli latautunut kahdelle eri faktorille (F2 ja F3). Osio 'vähentää oppilaiden välistä kilpailua' (F5) ei selkeästi latautunut millekään faktorille, joten myös se poistettiin. Kriteerinä pidettiin 0.40 latausta omalle faktorille sekä vähintään 0.30 kommunaliteettia. Tässä tutkimuksessa muuttujien kommunaliteetit jakautuivat välille .32–.76. Kommunaliteetti kertoo, kuinka monta prosenttia muuttujan varianssista voidaan selittää faktorin avulla. Mitä lähempänä lukua yksi kommunaliteetti on, sitä paremmin muuttuja on latautunut kyseiselle faktorille. (Metsämuuronen 2005, 609.) Kuusi summamuuttujaa muodostettiin siis 22 osiosta. Summamuuttujien luotettavuutta osoittavat Cronbachin alfa-kertoimet olivat .64, .68, .79, .80, .83 ja .85 (Taulukko 1). Kaikki edellä mainitut luvut ovat isompia kuin 0.60, joten muodostetut faktorit ovat reliabeleja. Yleisesti ajatellaan, että faktorin ominaisarvon tulisi olla vähintään yksi. (Metsämuuronen 2005, 618). Tässä tutkimuksessa käytetyissä faktoreissa ominaisarvot olivat välillä 1.01–9.48. Varimax -rotatoidun pääakselifaktorianalyysin muodostama kuuden faktorin rakenne selitti noin 52 % mittarin kokonaisvarienssista. (Taulukko 1.)

9.5 Aineiston analysointimenetelmät

Tässä tutkimuksessa aineiston tilastolliseen analysointiin käytettiin SPSS Statistics 20-ohjelmaa. Mittarin, joka mittasi Vanhat Tanssit -tapahtuman merkityksiä opiskelijoille, sisäistä validiteettia tutkittiin Varimax-rotatoidulla pääakselifaktorianalyysillä. Faktorianalyysin pohjalta muodostettujen summamuuttujien luotettavuutta tarkasteltiin Cronbachin alfa-kertoimien ja Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimien avulla. Korrelaatiokertoimet näkyvät liitteessä 1.

Sukupuolen yhteyksiä selitettäviin muuttujiin analysoitiin riippumattomien otosten t-testillä. Selitettäviä muuttujia olivat opettajien kokemus kuormittavuus ja pätevyys, oma asenne Vanhat Tanssit -tapahtumaan, kurssiin liittyvät haasteet sekä tapahtuman merkitys opiskelijoille. T-testiä käytettiin myös tarkasteltaessa opettajien Vanhat Tanssit -kurssin opetuskokemuksen yhteyttä koettuun kuormittavuuteen ja pätevyteen. Lisäksi T-testillä tarkasteltiin opettajien koulutustason ja pätevyyden kokemusten yhteyttä. Yksisuuntaisella varianssianalyysillä ja LSD-parivertailutestillä tutkittiin koulun koon ja sijainnin yhteyksiä niihin syihin, joiden vuoksi opettajat arvioivat opiskelijoiden osallistuvan tai olevan osallistumatta Vanhat Tanssit -kurssille. Varianssianalyysiä ja LSD-parivertailutestiä käytettiin myös analysoitaessa koulun koon ja tapahtumaan liittyvien haasteiden välisiä yhteyksiä sekä opettajan koulutustason yhteyttä koettuun kuormittavuuteen ja pätevyteen. Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimien avulla tutkittiin opettajien koulutustason, asenteen, koetun kuormittavuuden, koetun pätevyyden ja tapahtumaan liittyvien haasteiden välisiä yhteyksiä.

Tulosten analysointia varten tehtiin joitakin uudelleenluokituksia. Tutkimukseen osallistuneiden liikunnanopetuskokemus luokiteltiin uudelleen kahteen luokkaan: 1–5 vuotta liikunnanopettaja toimineisiin ja 6 vuotta tai kauemmin liikunnanopettajana työskennelleisiin (Liite 1; kysymys 4). Myös Vanhat Tanssit -kurssin opetuskokemusta kartoittava kysymys luokiteltiin kahteen kategoriaan: viisi kertaa tai vähemmän opettaneisiin ja kuusi kertaa tai useammin opettaneisiin (Liite 1; kysymys 6). Lukiot luokiteltiin toisen vuosikurssin opiskelijamäärän perusteella pieniin, keskikokoisiin ja suuriin lukioihin (Liite 1; kysymys 10). Pienillä lukioilla tarkoitetaan kouluja, joissa on alle 50 toisen vuosikurssin opiskelijaa. Keskikokoisiksi lukioiksi luokiteltiin ne koulut, joissa on 50–100 toisen vuosikurssin opiskelijaa ja suuriksi lukioiksi ne koulut, joissa on yli sata toisen vuosikurssin opiskelijaa. Vanhat Tanssit -kurssin

aiheuttamaa kuormittavuutta mitattiin asteikolla 1–5 (ei lainkaan kuormittava – erittäin kuormittava). Kuormitusmittarin vastaukset luokiteltiin uudelleen asteikolle 1–3, jossa yksi on 'ei lainkaan kuormittava' ja kolme tarkoittaa 'erittäin kuormittava' (Liite 1; kysymys 8).

9.6 Tutkimuksen eettisyydestä

Tähän tutkimukseen ei liittynyt suuria eettisiä ongelmia. Kyselyyn vastanneet osallistuiivat tutkimukseen vapaaehtoisesti ja nimettömästi internetissä. Saatekirjeessä tutkimukseen osallistuville kerrottiin, ettei heidän henkilöllisyytensä paljastu missään tutkimuksen vaiheessa. Kaikki vastaajat olivat täysi-ikäisiä ja kyselyn aihe oli heille tuttu. Tutkimuksen yhteydessä ei kysytty mitään arkaluontoista tai henkilökohtaista.

10 TULOKSET

10.1 Vanhat Tanssit -tapahtuman merkitys opiskelijoille liikunnanopettajien arvioimana

Liikunnanopettajien arvioinnin mukaan Vanhat Tanssit -tapahtuman tärkein merkitys opiskelijoille oli ryhmätyöskentelytaitojen oppiminen (ka 4.46). Seuraavaksi tärkeimpinä pidettiin koulun ilmapiirin paranemista (ka 4.29) ja oppilaan positiivisen minäkuvan vahvistamista (ka 4.12). Vähiten tärkeinä opettajat pitivät perinteiden vaalimista (ka 3.70) ja itsekontrollin (ka 3.70) lisäämistä, joskin myös näitä pidettiin melko tärkeinä. Naiset arvioivat jokaisen osa-alueen tilastollisesti merkitsevästi tärkeämmäksi kuin miehet. (Taulukko 2)

TAULUKKO 2. Vanhat Tanssit -tapahtuman merkitys opiskelijoille liikunnanopettajien (N=276–283) arvioimana sekä naisten (n=194–198) ja miesten (n=82–85) väliset erot. T-testi.

Merkitykset	Kaikki		Miehet		Naiset		t-arvo	p-arvo
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Ryhmätyöskentelytaitojen oppiminen	4.46	.465	4.24	.51	4.56	.41	-5.50	.000
Tanssista ja musiikista nauttiminen	3.81	.634	3.58	.63	3.90	.61	-3.97	.000
Positiivisen minäkuvan vahvistaminen	4.12	.581	4.00	.59	4.17	.57	-2.32	.021
Koulun ilmapiirin paraneminen	4.29	.705	4.12	.76	4.36	.67	-2.57	.011
Itsekontrollin lisääminen	3.70	.679	3.53	.68	3.76	.67	-2.62	.009
Perinteiden vaaliminen	3.70	.819	3.54	.80	3.77	.82	-2.23	.027

Tutkimukseen osallistuneista 77 % oli sitä mieltä, että Vanhat Tanssit -tapahtuman arvostus opiskelijoiden keskuudessa on pysynyt samana viime vuosina. Sen sijaan 20 % arvioi arvostuksen nousseen ja 3 % laskeneen viime vuosien aikana.

10.2 Vanhat Tanssit -kurssille osallistumiseen liittyvät syyt liikunnanopettajien arvioimana

Vanhat Tanssit -kurssille osallistuminen on erittäin yleistä. Tutkimukseen osallistuneista opettajista suurin osa (84 %) ilmoitti, että heidän koulussaan yli 70 % toisen vuosikurssin opiskelijoista osallistuu kurssille. Kymmenes vastaajista ilmoitti, että kurssille osallistuu 50–70 % opiskelijaa ja ainoastaan 4 % arvioi, että vain puolet vuosikurssista osallistuu.

Opettajat arvioivat opiskelijoiden Vanhat Tanssit -kurssille osallistumisen syitä asteikolla 1–5. Numero 1 tarkoitti erittäin harvinaista ja numero 5 erittäin yleistä syytä. Opettajien mukaan se, että Vanhat Tanssit -tapahtuma on hieno juhla (ka 4.53) ja perinteinen lukioon kuuluva tapahtuma (ka 4.51) motivoivat opiskelijoita muita syitä useammin osallistumaan kurssille. Muita kurssille osallistumisen kannalta tärkeitä syitä (ka > 4) olivat aiemmin nähty esitys, mahdollisuus olla päivä prinssinä tai prinsessana sekä mukavasti erilainen kurssi. Opettajien mielestä harvinaisia syitä kurssille osallistumiseen olivat opiskelijan osallistuminen vanhempien toiveesta (ka 2.43) tai tv-ohjelmista saatava motivaatio (ka 2.51). (Taulukko 3)

Naiset pitivät hienoa juhlaa, aiemmin nähtyä esitystä ja mahdollisuutta viettää päivä prinsessana tai prinssinä yleisempinä syinä osallistua kurssille kuin miehet. Sen sijaan miehet arvioivat naisia useammin kavereiden osallistumisen ja kiinnostuksen vastakkaiseen sukupuoleen yleisemmäksi osallistumissyiksi. (Taulukko 3)

TAULUKKO 3. Vanhat Tanssit -kurssille osallistumisen syyt liikunnanopettajien (N=289) arvioimana sekä miesten (n=88) ja naisten (n=201) väliset erot. T-testi.

Osallistumissyyt	Kaikki		Miehet		Naiset		t-arvo	p-arvo
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Hieno juhla	4.53	.61	4.39	.65	4.59	.59	-2.59	.010
Perinteinen lukioon kuuluva tapahtuma	4.51	.61	4.43	.64	4.55	.59	-1.49	.137
Aiemmin nähty esitys innostaa osallistumaan	4.33	.68	4.14	.68	4.41	.67	-3.23	.001
Päivä prinsessana / prinssinä	4.30	.70	4.03	.75	4.42	.60	-4.65	.000
Mukavasti erilainen kurssi	4.14	.73	4.07	.79	4.17	.70	-1.14	.256
Osallistuu, koska kaveritkin osallistuvat	3.96	.77	4.10	.70	3.90	.79	2.06	.040
Rituaali, jonka jälkeen on koulun vanhin	3.80	1.05	3.67	1.12	3.85	1.02	-1.34	.181
Pääsee esiintymään	3.38	.57	3.27	.78	3.43	.74	-1.66	.097
Tanssitaidon oppiminen	3.31	.83	3.26	.88	3.33	.80	-.68	.496
Kiinnostus vastakkaiseen sukupuoleen	3.27	.86	3.45	.77	3.18	.88	2.49	.014
Kurssi ei sisällä kilpailua	2.90	1.05	2.90	1.10	2.91	1.04	-.06	.954
Nykyiset tanssiohjelmat tv:ssä innostavat	2.51	.83	2.51	.86	2.51	.82	-.01	.992
Osallistuu vanhempien toiveesta	2.43	.85	2.45	.83	2.41	.86	.49	.627

Kolme merkittävintä syytä olla osallistumatta Vanhat Tanssit -kurssille olivat ne, että oppilas ei ole saanut paria, tanssiminen ei ole oppilaan oma juttu ja se, että osallistuminen on liian kallista. Kahden ensimmäisen syyn keskiarvot olivat selvästi yli 3 asteikolla 1–5. Osallistumisen kalleus oli naisliikunnanopettajien mukaan yleisempi syy olla osallistumatta kurssille kuin miesliikunnanopettajien mukaan. Opettajien mukaan vähiten osallistumattomuuteen

vaikuttivat se, että tapahtuma aiheuttaisi opiskelijoille stressiä tai se, että opiskelija ei arvostaisi tapahtumaa. (Taulukko 4)

TAULUKKO 4. Vanhat Tanssit -kurssille osallistumattomuuden syyt liikunnanopettajien (N=287) arvioimana sekä miesten (n=87) ja naisten (n=200) väliset erot. T-testi.

Osallistumattomuussyyt	Kaikki		Miehet		Naiset		t-arvo	p-arvo
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Oppilas ei ole saanut paria	3.31	1.06	3.21	1.01	3.35	1.08	-1.05	.294
Tanssiminen ei ole oppilaan oma juttu	3.30	1.02	3.28	1.03	3.31	1.01	-.22	.824
Tulee liian kalliiksi osallistua	2.99	.88	2.71	.82	3.11	.88	-3.58	.000
Uskonnollisista syistä	2.77	1.24	2.75	1.23	2.79	1.25	-.24	.813
Oppilas on syrjäytynyt	2.52	.98	2.55	1.00	2.51	.97	.37	.711
Oppilas ei arvosta ko. tapahtumaa	2.39	.90	2.43	.94	2.37	.89	.48	.634
Tapahtuman aiheuttama stressi	2.18	.88	2.20	.96	2.17	.84	.21	.831

10.2.1 Vanhat Tanssit -kurssille osallistumisen syyt ja niiden yhteys koulun kokoon ja sijaintiin

Tarkasteltaessa osallistumisen syitä erikokoisissa lukioissa huomattiin, että pienissä lukioissa osallistumisen syyt 'tanssitaidon oppiminen', 'kurssi ei sisällä kilpailua', 'rituaali, jonka jälkeen on koulun vanhin' ja 'nykyiset tanssiohjelmat' arvioitiin tärkeämmiksi kuin suurissa lukioissa. Aiemmin nähtyä esitystä pidettiin yleisempänä syynä sekä pienissä että keskikokoisissa lukioissa kuin isoissa lukioissa. (Taulukko 5)

TAULUKKO 5. Vanhat Tanssit -kurssille osallistumissyiden vertailu lukioiden koon suhteen. S=Pieni koulu (n=81–82), M=keskikokoinen koulu (n=120–121), L=suuri koulu (n=86). Varianssianalyysi.

Osallistumissyty	S		M		L		ANOVA	LSD (p≤.05)
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Perinteinen lukioon kuuluva tapahtuma	4.49	.69	4.56	.50	4.47	.66	F = .73 df = 2,286 p = .483	ns.
Pääsee esiintymään	3.48	.77	3.37	.69	3.31	.83	F = .99 df = 2,286 p = .374	ns.
Päivä prinsessana / prinssinä	4.34	.57	4.35	.66	4.20	.76	F = 1.47 df = 2,286 p = .232	ns.
Tanssitaidon oppiminen	3.48	.74	3.29	.83	3.19	.88	F = 2.69 df = 2,286 p = .069	L < S
Kurssi ei sisällä kilpailua	3.09	1.06	2.93	1.10	2.70	.95	F = 2.93 df = 2,286 p = .055	L < S
Osallistuu, koska kaveritkin osallistuvat	4.04	.71	3.99	.75	3.85	.85	F = 1.41 df = 2,286 p = .246	ns.
Mukavasti erilainen kurssi	4.17	.70	4.15	.74	4.10	.75	F = .181 df = 2,286 p = .835	ns.
Rituaali, jonka jälkeen on koulun vanhin	3.93	.97	3.86	.99	3.58	1.19	F = 2.67 df = 2,286 p = .071	L < S
Hieno juhla	4.52	.61	4.58	.60	4.45	.68	F = 1.05 df = 2,286 p = .352	ns.
Aiemmin nähty esitys innostaa osallistumaan	4.39	.75	4.41	.57	4.15	.73	F = 4.28 df = 2,286 p = .015	Muut < S
Osallistuu vanhempien toiveesta	2.50	.91	2.41	.80	2.38	.87	F = .43 df = 2,286 p = .654	ns.
Kiinnostus vastakkaiseen sukupuoleen	3.21	.83	3.29	.84	3.29	.92	F = .27 df = 2,286 p = .764	ns.
Nykyiset tanssiohjelmat tv:ssä innostavat	2.65	.82	2.52	.80	2.37	.87	F = 2.33 df = 2,286 p = .100	L < S

ns. = Ei tilastollisesti merkitsevää eroa.

Tarkasteltaessa osallistumissyitä sijainnin mukaan lääneittäin, huomattiin, että Etelä-Suomen läänissä päivää prinsessana tai prinssinä ei pidetty yhtä yleisenä osallistumissyynä kuin muissa lääneissä. Lapin läänissä aiemmin nähtyä esitystä ei pidetty yhtä yleisenä osallistumissyynä kuin muualla Suomessa. Sitä, että opiskelija osallistuu vanhempien toiveesta, pidettiin Oulun läänissä yleisempänä kuin Lapin ja Etelä-Suomen lääneissä. (Taulukko 6)

TAULUKKO 6. Vanhat Tanssit -kurssille osallistumissyiden vertailu koulun maantieteelliseen sijainnin mukaan. Lappi (n=10), Oulu (n=26), Länsi-Suomi (n=99), Itä-Suomi (n=32), Etelä-Suomi (n=95). Varianssianalyysi.

Osallistumissyyt	Sijainti lääneittäin	Ka	Kh	ANOVA	LSD ($p \leq .05$)
Perinteinen luki- oon kuuluva ta- pahtuma	Lappi	4.40	.70	F = .29 df = 5,283 p = .918	ns.
	Oulu	4.42	.58		
	Länsi-Suomi	4.49	.65		
	Itä-Suomi	4.53	.72		
	Etelä-Suomi	4.55	.56		
Pääsee esiinty- mään	Lappi	3.40	.70	F = .78 df = 5,283 p = .563	ns.
	Oulu	3.27	.83		
	Länsi-Suomi	3.30	.78		
	Itä-Suomi	3.56	.84		
	Etelä-Suomi	3.42	.71		
Päivä prinsessa- na/ prinssinä	Lappi	4.30	.48	F = 3.02 df = 5,283 p = .011	Etelä < Oulu Etelä < Länsi Etelä < Itä
	Oulu	4.46	.51		
	Länsi-Suomi	4.40	.62		
	Itä-Suomi	4.50	.62		
	Etelä-Suomi	4.13	.67		
Tanssitaidon op- piminen	Lappi	3.30	.68	F = 2.49 df = 5,283 p = .032	ns.
	Oulu	3.42	.86		
	Länsi-Suomi	3.17	.85		
	Itä-Suomi	3.27	.80		
	Etelä-Suomi	3.32	.79		
Kurssin ei sisällä kilpailua	Lappi	2.60	.97	F = 1.12 df = 5,283 p = .350	ns.
	Oulu	2.81	1.06		
	Länsi-Suomi	2.88	1.08		
	Itä-Suomi	2.75	1.11		
	Etelä-Suomi	2.93	.95		

TAULUKKO 6 jatkuu

Osallistuu, koska kaveritkin osallistuvat	Lappi (n=10)	3.80	.92	F = .68 df = 5,283 p = .639	ns.
	Oulu (n=26)	4.08	.69		
	Länsi-Suomi (n=99)	4.02	.70		
	Itä-Suomi (n=32)	3.78	.75		
	Etelä-Suomi	3.96	.86		
Mukavasti erilainen kurssi	Lappi	3.90	.57	F = .69 df = 5,283 p = .629	ns.
	Oulu	4.19	.63		
	Länsi-Suomi	4.10	.81		
	Itä-Suomi	4.03	.82		
	Etelä-Suomi	4.22	.66		
Rituaali, jonka jälkeen on koulun vanhin	Lappi	3.80	1.32	F = .46 df = 5,283 p = .807	ns.
	Oulu	3.88	.95		
	Länsi-Suomi	3.70	1.05		
	Itä-Suomi	3.69	1.15		
	Etelä-Suomi	3.89	1.01		
Hieno juhla	Lappi	4.50	.71	F = .10 df = 5,283 p = .418	ns.
	Oulu	4.42	.70		
	Länsi-Suomi	4.58	.61		
	Itä-Suomi	4.69	.47		
	Etelä-Suomi	4.45	.62		
Aiemmin nähty esitys innostaa osallistumaan	Lappi	3.70	.48	F = 3.30 df = 5,283 p = .007	Lappi < Muut
	Oulu	4.50	.65		
	Länsi-Suomi	4.25	.75		
	Itä-Suomi	4.41	.67		
	Etelä-Suomi	4.33	.64		
Osallistuu vanhempien toiveesta	Lappi	2.10	.88	F = 1.48 df = 5,283 p = .195	Lappi < Oulu Etelä < Oulu
	Oulu	2.81	.94		
	Länsi-Suomi	2.44	.87		
	Itä-Suomi	2.41	.80		
	Etelä-Suomi	2.38	.81		
Kiinnostus vastakkaiseen sukupuoleen	Lappi	3.20	.79	F = 1.10 df = 5,283 p = .359	ns.
	Oulu	3.35	.69		
	Länsi-Suomi	3.28	.83		
	Itä-Suomi	3.22	.94		
	Etelä-Suomi	3.35	.86		
Nykyiset tanssiohjelmat tv:ssä innostavat	Lappi	2.40	.70	F = .35 df = 5,283 p = .883	ns.
	Oulu	2.50	.86		
	Länsi-Suomi	2.54	.76		
	Itä-Suomi	2.41	.71		
	Etelä-Suomi	2.49	.89		

ns. = Ei tilastollisesti merkitsevää eroa.

10.2.2 Vanhat Tanssit -kurssille osallistumattomuuteen liittyvät syyt ja niiden yhteys koulun kokoon ja sijaintiin

Koulun koon ja Vanhat Tanssit -tapahtumaan osallistumattomuuden syiden yhteyksiä tarkasteltaessa todettiin, osallistumisen kalleus oli harvinaisempaa pienissä lukioissa kuin isommissa kouluissa. Liikunnanopettajien mukaan syrjäytyminen oli yleisempi syy osallistumattomuuteen isoissa kuin pienissä kouluissa. Pienissä kouluissa oli yleisempää olla osallistumatta Vanhat Tanssit -kurssille uskonnollisten syiden takia kuin isommissa kouluissa. (Taulukko 7)

TAULUKKO 7. Osallistumattomuuden syiden vertailu koulun koon suhteen. S=Pieni koulu (n=81), M=Keskikokoinen koulu (n=120), L=Suuri koulu (n=86). Varianssianalyysi.

Osallistumattomuuden syyt	S		M		L		ANOVA	LSD ($p \leq .05$)
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Oppilas ei ole saanut paria	3.21	1.05	3.25	1.09	3.48	1.03	F = 1.63 df = 2,284 p = .199	ns.
Tanssiminen ei ole oppilaan	3.42	.99	3.33	1.05	3.13	.99	F = 1.87 df = 2,284 p = .175	ns.
Tulee liian kalliiksi osallistua	2.74	.91	3.10	.86	3.07	.85	F = 4.62 df = 2,284 p = .011	S < Muut
Uskonnollisista syistä	3.06	1.33	2.68	1.27	2.64	1.07	F = 3.11 df = 2,284 p = .046	Muut < S
Oppilas on syrjäytynyt	2.28	.91	2.52	1.01	2.74	.95	F = 4.74 df = 2,284 p = .009	S < L
Oppilas ei arvosta ko. tapahtumaa	2.32	.89	2.34	.89	2.51	.92	F = 1.19 df = 2,284 p = .304	ns.
Tapahtuman aiheuttama stressi	2.21	.95	2.09	.83	2.27	.87	F = 1.08 df = 2,284 p = .340	ns.

ns. = Ei tilastollisesti merkitsevää eroa.

Tutkittaessa osallistumattomuuden syiden ja lukioiden maantieteellisten sijaintien yhteyttä havaittiin, että uskonnolliset syyt olivat selvästi yleisempiä Oulun läänissä kuin muissa lääneissä. Vanhat Tanssit -kurssin liian suuret kustannukset ovat opettajien mukaan yhteydessä kurssilta poisjääntiin useammin Lapin, Länsi-Suomen ja Itä-Suomen lääneissä kuin Oulun läänissä. Länsi-Suomen ja Itä-Suomen lääneissä kalleus on parivertailutestin mukaan yleisempää kuin Etelä-Suomen läänissä. Oppilaan syrjäytyneisyyttä pidetään Itä-Suomen läänissä yleisempänä syynä jäädä pois kurssilta kuin Lapin, Oulun ja Etelä-Suomen lääneissä. (Taulukko 8)

TAULUKKO 8. Vanhat Tanssit -kurssille osallistumattomuuden syiden vertailu koulun sijainnin mukaan. L=Lappi (n=10), O=Oulu (n=26), L-S=Länsi-Suomi (n=98), I-S= Itä-Suomi (n=31), E-S=Etelä-Suomi (n=95). Varianssianalyysi.

Osallistumattomuuden syyt	Läänin sijainti	Ka	Kh	ANOVA	LSD ($p \leq .05$)
Oppilas ei ole saanut paria	Lappi	3.10	1.29	F = 1.24	ns.
	Oulu	3.27	.87	df = 5,281	
	Länsi-Suomi	3.37	1.10	p = .290	
	Itä-Suomi	3.52	.96		
	Etelä	3.33	1.10		
Tanssiminen ei ole oppilaan oma juttu	Lappi	3.60	.84		ns.
	Oulu	3.42	.99	F = 1.07	
	Länsi-Suomi	3.35	.85	df = 5,281	
	Itä-Suomi	3.35	1.02	p = .380	
	Etelä	3.26	1.13		
Tulee liian kalliiksi osallistua	Lappi	3.30	1.06		O < L
	Oulu	2.62	.85	F = 3.45	O < L-S
	Länsi-Suomi	3.15	.93	df = 5,281	O < I-S
	Itä-Suomi	3.29	.86	p = .005	E-S < L-S
	Etelä	2.83	.74		E-S < I-S
Uskonnollisista syistä	Lappi	3.30	1.34		L < O
	Oulu	4.19	1.06	F = 9.54	L-S < O
	Länsi-Suomi	2.63	1.22	df = 5,281	I-S < O
	Itä-Suomi	2.61	1.17	p = .000	E-S < O
	Etelä	2.64	1.13		
Oppilas on syrjäytynyt	Lappi	2.00	1.05		L < I-S
	Oulu	2.19	.69	F = 2.42	O < I-S
	Länsi-Suomi	2.55	.93	df = 5,281	E-S < I-S
	Itä-Suomi	2.94	.85	p = .036	
	Etelä	2.53	.10		
Oppilas ei arvosta ko. tapahtumaa	Lappi	2.10	.74		
	Oulu	2.31	.84	F = .73	ns.
	Länsi-Suomi	2.33	.89	df = 5,281	
	Itä-Suomi	2.58	.85	p = .599	
	Etelä	2.40	.93		
Tapahtuman aiheuttama stressi	Lappi	2.20	1.03		
	Oulu	1.96	.72	F = .902	ns.
	Länsi-Suomi	2.26	.90	df = 5,281	
	Itä-Suomi	2.35	.80	p = .480	
	Etelä	2.14	.85		

ns. = Ei tilastollisesti merkitsevää eroa.

10.3 Vanhat Tanssit -tapahtuman kuormittavuus opettajien kokemana

Liikunnanopettajien kokema kuormitus Vanhat Tanssit -kurssista vaihteli paljon. Kymmenes kyselyyn vastanneista ei kokenut kurssia lainkaan kuormittavaksi. Vähän kuormittavana kurssia piti 65 % ja paljon kuormittavana neljäsosa vastaajista. T-testin mukaan naisten ja miesten keskiarvojen välillä ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevää eroa ($p = .930$). Tarkasteltaessa tarkemmin erilaisia kuormittavaksi koettuja tekijöitä asteikolla 1–5 kaikkein kuormittavimmiksi tekijöiksi nousivat kuvioiden ja vaihtojen suunnittelu (ka 2.96) sekä tanssien opettaminen oppilaille (ka 2.83). Vähiten kuormittavina tekijöinä koettiin tilojen varaaminen (ka 2.07) yhteistyö muiden opettajien, rehtorin ja vanhempien kanssa (ka 2.23) sekä musiikin hankkiminen (ka 2.24). Tarkasteltaessa naisten ja miesten kokemuksia kuormittavuudesta huomattiin, että naiset kokevat kuvioiden ja vaihtojen suunnittelun ($p=0.030$) sekä opetustilanteen ja tapahtuman organisoinnin ($p=0.013$) miehiä kuormittavammaksi. (Taulukko 9)

TAULUKKO 9. Vanhat Tanssit -tapahtumaan liittyvien tekijöiden kuormittavuus liikunnanopettajien (N=306) arvioimana sekä naisten (n=212) ja miesten (n=94) kuormittavuuskoke-
musten vertailu. T-testi.

Kuormittavat tekijät	Kaikki		Miehet		Naiset		t-arvo	p-arvo
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Kuvioiden ja vaihtojen suunnittelu	2.96	.84	2.81	.72	3.03	.87	-2.18	.030*
Tanssien opettaminen oppilaille	2.83	.98	2.85	.93	2.83	1.00	.21	.833
Parien muodostaminen	2.76	1.01	2.74	1.02	2.77	1.01	-.19	.847
Opetustilanteen ja tapahtuman organisointi	2.76	1.02	2.54	.90	2.86	1.06	-2.51	.013*
Harjoituksista poissaolevien tuottama harmi	2.76	.97	2.64	.95	2.82	.98	-1.48	.141
Aikataulun suunnittelu	2.73	.88	2.83	.83	2.69	.90	1.30	.196
Tanssien opettelu itse	2.62	.87	2.65	.85	2.60	.88	.42	.677
Musiikin hankkiminen	2.24	.91	2.21	.82	2.25	.95	-.35	.727
Yhteistyö muiden opettajien, rehtorin ja vanhempien kanssa	2.23	.88	2.21	.88	2.24	.88	-.26	.799
Tilojen varaaminen	2.07	.92	2.10	.89	2.05	.94	.38	.701

* $p \leq .05$

Opettajien kokema kuormitus ja koulutustaso. Opettajan koulutustason yhteyttä koettuun kuormittavuuteen tarkasteltiin yksisuuntaisella varianssianalyysillä. Tuloksista huomattiin, että opettajan koulutustasolla ja koetulla kuormittavuudella oli tilastollisesti merkitsevä yhteys ($F(2,315) = 3.65, p = .027$). LSD-parivertailutestin tulosten mukaan ne opettajat, joilla oli pätevyys vain ylä- ja alakouluun pitivät kurssia kuormittavampana kuin ne, joilla ei ollut koulutusta ollenkaan ($p=.008$). Kouluttamattomien opettajien ($n=17$) kokeman kuormituksen keskiarvo asteikolla 1–5 oli 2.47, ala- ja yläkouluun pätevien opettajien ($n=26$) 3.31 ja pätevien liikunnanopettajien ($n=275$) 2.92.

Opettajien kokeman kuormituksen yhteys Vanhat Tanssit -kurssin opetuskokemukseen. Koe-
tun kuormittavuuden ja opetuskokemuksen välistä yhteyttä tutkittiin t-testillä. Vanhat Tanssit
-opetuskerrat luokiteltiin testiä varten kahteen ryhmään: vähemmän kuin 5 kertaa opettaneisi-
siin ja enemmän kuin 6 kertaa opettaneisiin. Yhteys kuormittavuuden ja opetuskokemuksen
välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($p=.513$). Vähemmän kuin 5 kertaa Vanhat Tanssit -
kurssin opettaneiden ($n=112$) kokeman kuormittavuuden keskiarvo asteikolla 1–5 oli 2.97 ja
yli 6 kertaa opettaneiden ($n=206$) keskiarvo oli 2.90.

*Opettajien kokeman kuormituksen yhteys koettuun pätevyYTEEN opettaa Vanhat Tanssit -
kurssia.* Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimen avulla koetulla kuormituksella ja koe-
tulla pätevyydellä oli hyvin heikko negatiivinen korrelaatio ($r = -.14$) osoittaen, että mitä pä-
tevämmäksi opettaja kokee itsensä, sitä vähemmän kuormittavana hän kokee Vanhat Tanssit -
kurssin ja -tapahtuman.

Opettajien kokema kuormitus ja asenne Vanhat Tanssit -tapahtumaa kohtaan. Opettajan
oman asenteen ja kuormittavuuden kokemuksen yhteys oli tilastollisesti merkitsevä ($r = -.28$).
Mitä positiivisempi liikunnanopettajan asenne Vanhat Tanssit -tapahtumaa kohtaan oli, sitä
vähäisemmäksi hän koki kurssin kuormittavuuden.

Avovastauksissa monet opettajat kertoivat tapoja, joilla he vähensivät oman työnsä kuormit-
tavuutta Vanhat Tanssit -tapahtumaan liittyen. Erään opettajan mukaan ” Omaa stressiä vä-
hensi se kun laitoimme oppilaat hoitamaan kaikki juoksevat asiat (kutsut, ruokailut, juonta-
misen ym.)”. Toinen opettaja puolestaan totesi, että ” Menetettyt tunnit on tehty takaisin esi-
tysviikolla iltaisin korkojen kera. Tämä kuormittaa sekä minua että oppilaita, mutta on ollut
välttämätöntä.”.

10.4 Opettajien kokema pätevyys Vanhat Tanssit -kurssin opettamisessa

Liikunnanopettajat kokivat hallitsevansa Vanhat Tanssit -kurssin opettamisen vähintään mel-
ko hyvin (ka 4.41) asteikolla 1–5. Sukupuolten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa
pätevyden kokemisessa (Taulukko 10)

TAULUKKO 10. Mies- (n=82) ja naisliikunnanopettajien (n=194) kokema pätevyys Vanhat Tanssit -kurssin opettamisesta (N=276). T-testi.

	Kaikki		Miehet		Naiset		t-arvo	p-arvo
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Opettajien kokema pätevyys	4.41	.67	4.32	.68	4.44	.66	-1.44	.151

Opettajien kokema pätevyys ja koulutustaso. Opettajien kokeman pätevyuden ja opettajan koulutustason välillä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys siten, että kaikille kouluasteille pätevät liikunnanopettajat kokivat hallitsevansa Vanhat Tanssit -kurssin opettamisen paremmin kuin ne, joilla ei ollut pätevyyttä tai ne, joilla oli pätevyys vain ala- ja yläkouluihin. (Taulukko 11)

TAULUKKO 11. Opettajien kokeman pätevyuden Vanhat Tanssit -kurssin opettamisesta ja opettajien koulutustason vertailu. Ei koulutusta (n=14), Pätevä ala- ja yläkouluun (n=18), Pätevä kaikille kouluasteille (n=244). Varianssianalyysi.

Koulutus	Opettajien koettu pätevyys			
	Ka	Kh	ANOVA	LSD
Ei koulutusta	4.00	.68	F = 9.58	Muut < Pätevä kaikille kouluasteille
Pätevä ala- ja yläkouluun	3.89	.83	df = 2,273	
Pätevä kaikille kouluasteille	4.47	.63	p = .000	

Opettajien kokema pätevyys ja Vanhat Tanssit -kurssin opetuskokemus. Opettajan koetun pätevyuden ja Vanhat Tanssit -kurssin opetuskokemuksen välillä havaittiin tilastollisesti merkitsevä yhteys. Yli kuusi kertaa Vanhat Tanssit -kurssin opettaneet liikunnanopettajat, kokivat hallitsevansa kurssin opettamisen paremmin kuin vähemmän opettaneet opettajat. (Taulukko 12)

TAULUKKO 12. Opettajien kokeman pätevyiden ja Vanhat Tanssit -opetuskertojen vertailu (N=276). T-testi.

	Kaikki		Opetuskertoja ≤ 5		Opetuskertoja ≥ 6		t-arvo	p-arvo
	Ka	Kh	(n= 91)		(n=185)			
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Opettajien kokema pätevyys	4.41	.67	4.11	.66	4.55	.63	-5.23	.000

Opettajien kokema pätevyys ja oma asenne Vanhat Tanssit -tapahtumaa kohtaan. Opettajien asenteen ja koetun pätevyiden välisiä yhteyksiä tarkasteltiin Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimella. Tulosten mukaan opettajien kokema pätevyys Vanhojen Tanssien opettamista kohtaan ja asenne tapahtumaa kohtaan korreloivat keskenään tilastollisesti merkitsevästi ($r = .34$). Toisin sanoen, mitä positiivisempi opettajan oma asenne kurssia kohtaan oli, sitä paremmaksi hän koki omat opetustaitonsa Vanhat Tanssit -kurssilla.

10.5 Vanhat Tanssit -kurssiin ja -tapahtumaan sekä sen järjestämiseen liittyviä toimintatapoja

Parien valinta Vanhat Tanssit -kurssilla. Yleisin tapa parien muodostamiseen on se, että oppilaat valitsevat itse omat parinsa oman koulun oppilaista (ka 4.75). Sen sijaan opettajien vastausten mukaan on harvinaista, että parit arvotaan (ka 1.24) tai tanssitaan kolmikkotansseja (ka 1.49). (Taulukko 13)

TAULUKKO 13. Parien valintatavat Vanhat Tanssit -kurssilla (N=286).

Parinmuodostustavat	ka	kh
Oppilaat valitsevat itse parinsa oman koulun oppilaista	4.75	.55
Oppilaat valitsevat parin koulun ulkopuolelta	2.75	.82
Paria vaihdetaan tanssien välillä	2.72	1.31
Opettajalla on osa päätösvaltaa	2.45	1.02
Pariksi valitaan samaa sukupuolta oleva	2.18	.82
Osa tansseista tanssitaan kolmikkona	1.49	.75
Parit arvotaan	1.24	.62

Lukioissa tanssittavat yleisimmät Vanhat Tanssit. Tämän tutkimuksen mukaan lukkioiden Vanhat Tanssit -tapahtumissa tanssitaan yli 150 erilaista tanssia. Taulukkoon 14 on listattu 24 yleisintä keväällä 2013 Vanhat Tanssit -tapahtumissa esitettävää tanssia. Yhdeksän suosituinta tanssia olivat Kehruuvalssi, Tango ja Wienervalssi, Cicapo, Poloneesi, Pas d' Espagne, Avaustanssi, Opiskelijoiden oma tanssi ja Salty dog rag. Näitä tansseja tanssittiin yli sadassa lukiossa keväällä 2013. (Taulukko 14)

TAULUKKO 14. Yleisimmät Vanhat Tanssit.

24 yleisintä Vanhaa Tanssia		
Kehruuvalssi (n= 219)	Salty dog rag (n=121)	Pas de quatre (n=28)
Tango (n=209)	Virginia reel (n=94)	Wengerka (n=27)
Wienervalssi (n=188)	Lambeth walk (n=83)	St. Bernard valssi (n=25)
Cicapo (n=177)	Firemans dance (n=66)	La Chaconne (n=23)
Poloneesi (n=148)	Pompadour (n=51)	Doublevska-polkka (n=22)
Pas d' Espagne (n=140)	Do sa Do Mixer (n=49)	Polka Masurkka (n=21)
Avaustanssi (n=135)	Jiffy Mixer (n=42)	Petrin piirivalssi (n=18)
Oma tanssi (n=124)	Gay Gordon (n=40)	Rock (n=17)

Vanhat Tanssit -tapahtumaan liittyvien esitysten määrä. Yli puolet (65 %) vastaajista kertoi koulunsa esittävän Vanhat Tanssit vähintään kolme kertaa. Loput (35 %) vastaajat kertoivat esittävänsä tanssit yhdestä kahteen kertaan.

10.6 Vanhat Tanssit -tapahtumaan ja sen järjestämiseen liittyviä haasteita ja ongelmia

Liikunnanopettajien näkemysten mukaan yleisimpiä haasteita ja ongelmia Vanhat Tanssit -tapahtumaan ja sen järjestämiseen liittyen olivat tyttöjen ja poikien eri määrä (ka 3.75) ja parin valinta (ka 3.12) asteikolla 1–5 arvioituna. Harvinaisimpina haasteina ja ongelmina pidettiin suurlukioiden tuomia haasteita, erityisoppilaiden vaatimusten huomioimista ja päih-teiden käyttöä juhlapäivänä. Miesten ja naisten näkemysten välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja kolmessa kohdassa. Keskiarvojen mukaan naisopettajat kokivat parin valinnan, osal-

listumisen kalleuden ja sen, että saliin mahtuu vain rajallinen määrä yleisöä haasteellisempaa kuin miesopettajat. (Taulukko 15)

TAULUKKO 15. Tapahtuman järjestämiseen liittyvät haasteet ja ongelmat liikunnanopettajien (N=276) arvioimana sekä miesten (n=82) että naisten (n=194) väliset erot. T-testi.

	Kaikki		Miehet		Naiset		t-arvo	p-arvo
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Tyttöjä ja poikia eri määrä	3.75	1.00	3.72	1.07	3.77	.97	-.37	.712
Parin valinta	3.12	.87	2.91	.92	3.21	.84	-2.61	.010*
Liian kallista osallistua	2.70	.78	2.39	.80	2.82	.73	-4.23	.000**
Saliin mahtuu vain rajallinen määrä yleisöä	2.47	1.41	2.21	1.25	2.58	1.47	-2.14	.034*
Liian vähän harjoittelu-aikaa	2.37	.99	2.32	.97	2.40	.99	-.62	.539
Oppilaiden sairauspoissaolot kurssilta	2.35	.89	2.24	.84	2.40	.91	-1.31	.191
Vain yksi opettaja	2.12	1.48	1.87	1.29	2.23	1.54	-2.00	.047*
Päällekkäisyydet luku-järjestyksessä	1.99	.99	1.91	.91	2.03	1.02	-.85	.394
Puutteelliset tilat	1.86	.99	1.78	.93	1.89	1.01	-.82	.416
Tanssien valinta	1.83	.82	1.80	.71	1.84	.87	-.28	.781
Päihteiden käyttö juhlapäivänä	1.80	.93	1.83	.86	1.79	.97	.29	.774
Erityisoppilaiden vaatimusten huomioiminen	1.72	.78	1.73	.63	1.72	.83	.110	.913
Suurlukioiden tuomat haasteet	1.59	.98	1.57	.96	1.60	.99	-.23	.817

* = $p \leq 0.05$

** = $p \leq 0.01$

Tarkasteltaessa Vanhat Tanssit -tapahtumaan liittyviä haasteita ja ongelmia lukioiden kokojen mukaan huomattiin, että suurissa lukioissa osallistumisen kalleus, rajoitettu yleisön mää-

rä, puutteelliset tilat, päihteiden käyttö ja suurlukioiden tuomat haasteet olivat yleisempiä kuin pienemmissä lukioissa. Sen sijaan pienissä lukioissa opettaja joutuu useammin opettamaan yksin ja lukujärjestyksessä on useammin päällekkäisyyksiä. (Taulukko 16)

TAULUKKO 16. Vanhat Tanssit -tapahtumaan liittyvien haasteiden ja ongelmien vertailu koulun koon mukaan. S=Pieni koulu (n=79), M=Keskikokoinen koulu (n=116), L=Suuri koulu (n=81). Varianssianalyysi.

Haasteet ja ongelmat	S		M		L		ANOVA	LSD ($p \leq .05$)
	Ka	Kh	Ka	Kh	Ka	Kh		
Tyttöjä ja poikia eri määrä	3.80	.95	3.64	1.02	3.88	1.01	F = 1.48 df = 2,273 p = .230	ns.
Parin valinta	3.03	.86	3.11	.90	3.23	.84	F = 1.17 df = 2,273 p = .313	ns.
Liian kallista osallistua	2.52	.83	2.72	.78	2.84	.70	F = 3.52 df = 2,273 p = .031	S < L
Saliin mahtuu vain rajallinen määrä yleisöä	2.06	1.18	2.28	1.40	3.12	1.44	F = 14.18 df = 2,273 p = .000	Muut < L
Liian vähän harjoitteluaikaa	2.39	.97	2.33	.95	2.42	1.06	F = .23 df = 2,273 p = .796	ns.
Oppilaiden sairauspoissaolot	2.34	.92	2.40	.86	2.30	.90	F = .31 df = 2,273 p = .735	ns.
Vain yksi opettaja	2.81	1.16	1.85	1.37	1.83	1.27	F = 13.20 df = 2,273 p = .000	Muut < S
Päällekkäisyydet lukujärjestyksessä	2.23	.99	1.92	.98	1.86	.97	F = 3.28 df = 2,273 p = .039	Muut < S
Puutteelliset tilat	1.63	.77	1.81	.97	2.14	1.14	F = 5.57 df = 2,273 p = .004	Muut < L
Tanssien valinta	2.00	.95	1.76	.73	1.75	.80	F = 2.51 df = 2,273 p = .083	M < S

TAULUKKO 16 jatkuu

Päihteiden käyttö juhlapäivänä	1.52	.75	1.81	.91	2.07	1.05	F = 7.41 df = 2,273 p = .001	Muut < L
Erityisoppilaiden vaatimusten huomioiminen	1.65	.83	1.73	.74	1.79	.77	F = .71 df = 2,273 p = .495	ns.
Suurlukioiden tuomat haasteet	1.24	.68	1.38	.74	2.25	1.20	F = 31.61 df = 2,273 p = .000	Muut < L

ns. = Ei tilastollista merkitsevyyttä.

Vaikka tapahtumaan liittyikin haasteita, totesi yksi opettaja avovastauksissa näin: ”En koskaan tuntenut tapahtuman tai siihen valmistautumisen olevan ongelmallinen. Oppilaat olivat vähintään yhtä innostuneita kuin itse olin. Tanssit olivat ehdottomasti lukion kohokohta!”. Monet opettajat toivat esiin huolensa tapahtuman kustannusten noususta, mikä käy ilmi erään opettajan kommentista ”Täksi vuodeksi yritimme palauttaa ajatusta vanhasta päivästä, eli oppilaat olisivat oikeasti pukeutuneet vanhoihin pukuihin, mutta amerikkalainen prom-ajattelu on ilmeisesti niin uponnut, että upeista (ja kallista puvuista), meikkauksista, kynsienlaitoista yms. ei haluta luopua. Tämä valitettavasti aiheuttaa sen, että jotkut eivät osallistu kustannusten takia.”. Liikunnanopettajien näkemykset Vanhat Tanssit -tapahtumasta tiivistyivät hyvin erään opettajan toteamukseen: ”Haastavaa, mutta aina yhtä mukavaa!”.

11 POHDINTA

Tämä pro gradu -tutkielma oli ensimmäinen Vanhat Tanssit -kurssia ja -tapahtumaa koskeva tutkimus koko Suomessa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kurssia opettavien liikunnanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia tapahtumasta. Tutkimusaineisto kerättiin liikunnanopettajilta kyselylomakkeen avulla, jolla selvitettiin, millaisia merkityksiä Vanhat Tanssit -tapahtumalla on opiskelijoille opettajien arvioiden mukaan ja millaisia toimintatapoja ja haasteita tapahtumaan liittyy. Lisäksi tutkittiin sitä, miten taustatekijät ovat yhteydessä opettajan kokemaan kurssin aiheuttamaan kuormitukseen ja koettuun pätevyYTEEN. Avointen kysymysten vastauksia käytetään pohdinnassa tukemaan ja selittämään tutkimuksen tuloksia. Useat tulokset ovat kuvailevia, koska tutkimus oli ensimmäinen tästä aiheesta tehty tutkimus. Niiden pohjalta voidaan tulevaisuudessa tehdä syvällisempää tutkimusta sekä määrällisillä että laadullisilla menetelmillä.

Tämän tutkimuksen mukaan Vanhat Tanssit -kurssin tärkein anti opiskelijoille oli ryhmätyöskentelytaitojen oppiminen, positiivisen minäkuvan vahvistaminen ja koulun ilmapiirin paraneminen. Tämä viestii siitä, että liikunnanopettajat mieltävät Vanhat Tanssit -kurssin hyvänä mahdollisuutena opettaa opiskelijoille elämässä tarvittavia taitoja, kuten sosiaalisia taitoja, vastuullisuutta ja hyviä tapoja. Nämä taidot sisältyvät tämän tutkimuksen ryhmätyöskentelytaitojen oppiminen -summamuuttujaan ja ne mainitaan myös valtakunnallisessa lukion liikunnan opetussuunnitelmassa (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003). Myös aikaisemmissa julkaisuissa on todettu, että tanssilla on positiivisia vaikutuksia ryhmätyöskentely- ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen (Dans i skolan 1990, 31–33; Keay & Spence 2009; Nelson & Wilson 2011; Sarje 2001; Speth 2006, 23–24) sekä yhteisöllisyyden lisääntymiseen (Dans i skolan 1990, 35; Nurmi 2012; Siljamäki 2001). Tanssin merkityksiä on tutkittu niin koulumaailmassa, harrastajapiireissä kuin yleisellä tasollakin.

Vanhat Tanssit -tapahtuman merkityksiä opiskelijoille tutkittiin kuuden eri merkitysfaktorin avulla, jotka käsittelivät tanssin psyykkisiä ja sosiaalisia merkityksiä. Naiset arvioivat kaikki merkitysulottuvuudet tärkeämmäksi kuin miehet, mikä saattaa kertoa siitä, että naiset pitävät liikunnanopetuksen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin tähtääviä tavoitteita tärkeämpinä kuin miehet. Myös Niemisen ja Salmisen (2010) mukaan liikunnanopettajiksi opiskelevat naiset

pitävät sekä sosiaalisuutta että motorisia taitoja tärkeämpinä koululiikunnan tavoitteina kuin miehet. Mies- ja naisliikunnanopettajat opettavat usein Vanhat Tanssit -kurssia yhdessä. Yhteistyössä tuskin ilmenee ongelmia, koska miesten ja naisten näkemykset eri merkitysten tärkeydestä olivat eroista huolimatta samansuuntaisia.

Yhteisöllisyydellä on tärkeä merkitys opiskelijoille, mikä nousi esiin myös osallistumisyyttä tarkasteltaessa. Kyselylomakkeessa ei ollut huomioitu yhteisöllisyyden vaikutusta osallistumiseen, joten moni opettaja oli lisännyt sen avoimeen kohtaan (Liite 1, kysymys 13). Tästä voi päätellä, että liikunnanopettajat arvioivat yhteisöllisyyden olevan tärkeää myös opiskelijoiden mielestä. Valtakunnallisen lukion opetussuunnitelman mukaan yhteisöllisyyden kehittäminen ja ylläpitäminen opiskelijoiden keskuudessa on yksi lukion tehtävistä (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003). Siksi lukioissa suositaan yhteisöllisyyttä korostavia toimintatapoja kuten esimerkiksi erilaisia juhlia ja tapahtumia (Opetushallitus 2011), joihin myös Vanhat Tanssit -tapahtuma voidaan laskea kuuluvaksi. Tanssin yhteisöllisiä merkityksiä on pidetty tärkeinä jo varhaisesta historiasta lähtien (Kassing 2007, 49, 87). Myös työskentelyilmapiirin on todettu paranevan yhdessä tanssittaessa (Siljamäki 2001), mikä saattaa antaa positiivisen alkusysäyksen viimeiseen opiskeluvuoteen ennen ylioppilaskirjoituksia.

Vaikka Vanhat Tanssit -kurssi on liikuntakurssi, ei tässä tutkimuksessa kurssin fyysistä puolta huomioitu lainkaan. Tämä voi johtua siitä, että fyysistä toimintaa liikuntatunneilla pidettiin itsestään selvyytenä, joten se jäi kyselylomakkeen laatimisvaiheessa kokonaan huomioimatta. Tosin kurssin tavoitteena ei ensisijaisesti olekaan fyysisen kunnon kohottaminen. Tutkimus käsitteli siis tapahtuman merkityksiä opiskelijoille kokonaisvaltaisuutta ajatellen puutteellisesti. Lukion liikunnanopetuksen tavoitteena on kehittää opiskelijoiden ymmärrystä fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003). Olisi siis ollut perusteltua sisällyttää myös fyysinen näkökulma tutkimukseen siitä huolimatta, että Vanhat Tanssit -kurssin tärkeimpänä tavoitteena ei pidetä kunnon kohotusta. Tanssin on todettu parantavan fyysistä kuntoa (Keay & Spence 2009; Schiffer ym. 2009; Speth 2006, 23–24) ja lisäävän fyysistä aktiivisuutta (Kuuttila ym. 2012), minkä vuoksi olisi ollut mielenkiintoista selvittää myös Vanhat Tanssit -kurssin fyysisyyttä. Toisaalta myöskään tutkimukseen osallistuneet liikunnanopettajat eivät tuoneet Vanhat Tanssit -tapahtuman fyysisyyttä lainkaan esiin. Mikäli joku olisi kokenut fyysisyyden erityisen tärkeäksi, hän olisi voinut mainita sen kyselylomakkeen avoimissa kohdissa.

Tämän tutkimuksen mukaan se, että opiskelijoista tulee Vanhat Tanssit -tapahtuman jälkeen koulunsa vanhimpia, on pienissä lukioissa yleisempi syy osallistua kurssille kuin isoissa. Tapahtuman rituaalinen merkitys opiskelijoille saattaa korostua pienissä lukioissa, koska niissä opiskelijat valmistuvat keskimäärin lyhyemmässä ajassa kuin suurissa kouluissa (Opetushallitus 2009). Tämä tarkoittaa sitä, että suurten lukioiden opiskelijoista ei tule koulun vanhimpia Vanhat Tanssit -tapahtuman jälkeen, koska osa edellisten vuosikurssien opiskelijoista suorittaa lukion oppimäärän kolmen vuoden sijasta neljässä vuodessa.

Tässä tutkimuksessa miesliikunnanopettajat pitivät sitä, että opiskelija osallistuu Vanhat Tanssit -kurssille, koska kaveritkin osallistuvat, yleisempänä osallistumissyynä kuin naisliikunnanopettajat. Usein miesliikunnanopettajat opettavat poikia, mistä voidaan päätellä, että kaverit motivoivat enemmän poikia osallistumaan kurssille kuin tyttöjä. Tanssia pidetään usein tyttöjen liikuntalajina, joten tyttöjen osallistuminen Vanhat Tanssit -kurssille on ehkä luontevampaa, kun taas pojat tarvitsevat enemmän motivointia osallistuakseen kurssille. Useissa kouluissa kurssille osallistuu enemmän tyttöjä kuin poikia (Sirén 2003b). Tanssimalla voidaan saavuttaa yhteisön sosiaalista hyväksyntää (Kraus ym. 1991, 22), mikä saattaa myös vaikuttaa opiskelijan päätökseen osallistua kurssille.

Miehet pitivät myös kiinnostusta vastakkaiseen sukupuoleen yleisempänä osallistumissyynä kuin naiset. Tästä voidaan päätellä, että miehet pitävät Vanhat Tanssit -kurssia hyvänä mahdollisuutena olla kanssakäymisessä vastakkaisen sukupuolen kanssa. Tanssi on luonnollinen tapa luoda kontakteja vastakkaiseen sukupuoleen (Dans i skolan 1990, 33; Tilli 2011), mikä saattaa rohkaista myös ujoja opiskelijoita osallistumaan kurssille. Toisaalta joillekin ujoille opiskelijoille tanssiminen vastakkaisen sukupuolen kanssa saattaa olla niin jännittävää, että he sen vuoksi päättävät olla osallistumatta Vanhat Tanssit -kurssille (Kts. esim. Mission impossible: Wanhon tanssit 2004; Yksinäinen susi 2011).

Tässä tutkimuksessa osallistumattomuus Vanhat Tanssit -kurssille uskonnollisista syistä oli yleisempää Oulun läänissä kuin muualla Suomessa. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että vanhoillislestadiolainen liike, jonka kannattajien määrän on arvioitu olevan yli 100 000, on levinnyt voimakkaimmin Pohjois-Pohjanmaalle, Oulun seudulle sekä Koillismaalle (Suomen evankelis-luterilainen kirkko s.a.). Lestadiolaisuudessa tanssiminen on kiellettyä, mikä han-

kaloittaa muun muassa liikunnanopetukseen sisältyvää tanssinopetusta, johon myös Vanhat Tanssit -kurssi kuuluu (Linjakumpu 2000; Alatalo 2013). Kirkko vastusti tanssia jo keskiajalla, jolloin uskonnon asema yhteiskunnassa oli vahva (Kraus ym. 1991, 52–61). Tämä tanssia ja musiikkia vastustava asenne näkyy vielä nykyäänkin lestadiolaisuuden edustajien suhtautumisessa tanssiin. Mikäli Vanhat Tanssit -kurssi sisältyy pakollisiin kursseihin, joutuu opettaja suunnittelemaan muuta ohjelmaa niille opiskelijoille, jotka eivät osallistu tansseihin. Tällöin ryhmän yhteisöllisyys saattaa heiketä, koska osa ryhmästä suorittaa liikuntatunteja muusta ryhmästä erillään.

Suurin osa liikunnanopettajista kokee Vanhat Tanssit -kurssin hieman kuormittavaksi, mutta monista avovastauksista käy ilmi, että kurssia on silti mukava opettaa. Kurssin loppuhuipentuma, Vanhat Tanssit -esitys, palkitsee niin opettajan kuin opiskelijankin. Kuvioiden ja vaihtojen suunnittelu sekä tanssien opettaminen kuormittivat tämän tutkimuksen mukaan opettajia eniten, mikä voi johtua siitä, että tanssijoiden määrä ja tanssit vaihtelevat vuosittain. Opetusmateriaalien kehittämällä voitaisiin tukea liikunnanopettajia heidän kuormittavimmiksi kokemissaan työtehtävissä ja näin vähentää Vanhat Tanssit -kurssin aiheuttamaa kokonaiskuormittavuutta. Nykyiset opetusmateriaalit ovat melko niukkoja ja vanhoja (kts. esim. Komulainen 1981; Luukko 1994; Luukko 1998). Niiden päivittäminen muun muassa uusimpien tanssien ja tanssivariaatioiden sekä musiikkien osalta olisi tarpeen ja hyödyllistä.

Myös tutkimukseen osallistuneet ehdottivat erilaisia keinoja kuormittavuuden vähentämiseksi. Heidän mukaansa vastuun jakaminen opiskelijoille ja muille opettajille vähentää liikunnanopettajien kokemaa kuormittavuutta ja muun muassa koulun koristelusta ja kahvitusten järjestämisestä voivat huolehtia lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat ja ryhmänohjaajat. Erään opettajan mukaan tanssien opettamista helpottaa se, että opettaja laittaa uusimpien opeteltujen tanssien sanalliset rytmitykset Wilmaan, josta opiskelijat voivat niitä lukea ja harjoitella niiden avulla vapaa-ajallaan. Avovastausten perusteella moni opettaja koki äänen liiallisen rasittumisen opettamisen aikana kuormittavaksi. Ratkaisuksi tähän ehdotettiin mikin ja äänentoistolaitteiden hyödyntämistä koko kurssin ajan. Tosin senkin käyttöön liittyvät ongelmat kuormittivat useita opettajia. Kouluissa tulisi kuitenkin panostaa opettajan ääntä rasittavien riskitekijöiden kuten esimerkiksi taustamelun minimointiin (Ilomäki 2008).

Liikunnanopettajien asenne Vanhat Tanssit -kurssia kohtaan oli tämän tutkimuksen mukaan myönteinen ja avovastausten perusteella monet liikunnanopettajat pitivät Vanhat Tanssit -kurssia yhtenä mukavimmista liikuntakursseista. Mäkelän, Hirvensalon, Palomäen, Hervan ja Laakson (2012) mukaan suurin osa (80 %) liikunnanopettajista on tyytyväisiä työhönsä. Myös tässä tutkimuksessa esiin tullut opettajien positiivinen asenne viittaa tyytyväisyyteen omaa työtä kohtaan. Täytyy kuitenkin muistaa, että Vanhat Tanssit -kurssi on vain yksi liikuntakurssi muiden joukossa, joten pelkästään sen perusteella ei voida tehdä suoraviivaisia johtopäätöksiä liikunnanopettajien asenteesta koko oppiainetta kohtaan.

Tutkimukseen osallistuneet liikunnanopettajat arvioivat Vanhat Tanssit -kurssin opetustaitonsa hyväksi eikä sukupuolten välillä ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Samansuuntaiseen tulokseen päätyi myös Nieminen (2001) tutkimuksessa, jossa selvitettiin muun muassa liikunnanopettajien tanssiasenteita sekä tanssin opetustaitoa ja motivaatiota yleensä. Hänen mukaansa mies- ja naisliikunnanopettajien itsearvioitujen tanssinopetustaitojen välillä ei ollut eroja. Liikunnanopettajat pitivät Vanhoja Tansseja tärkeänä tanssin osa-alueena. Miehet ja naiset olivat samaa mieltä paritanssien ja Vanhojen Tanssien tärkeydestä, mutta muita tanssimuotoja naiset pitivät tärkeämpinä kuin miehet. (Nieminen 2001.)

Tämän tutkimuksen mukaan opettajien asenne ja oma arvio Vanhat Tanssit -kurssin opetustaidoista olivat yhteydessä toisiinsa siten, että mitä positiivisempi asenne opettajalla oli sitä paremmaksi hän koki omat opetustaitonsa. Myös Niemisen (2001) tutkimuksessa todettiin, että positiivisen asenteen omaava opettaja koki tanssin opetustaitonsa hyväksi. Tässä tutkimuksessa naisten asenne Vanhat Tanssit -kurssia kohtaan oli parempi kuin miesten, mistä olisi voinut päätellä, että myös naisten koetut opetustaidot olisivat olleet paremmat kuin miehillä. Kuitenkaan tässä tutkimuksessa miesten ja naisten koetuissa opetustaidoissa ei ollut eroja, joten tulokset ovat siis ristiriidassa Niemisen (2001) tutkimuksen kanssa.

Tämän tutkimuksen mukaan isojen koulujen ongelmia olivat tilojen ahtaus ja se, ettei yleisö mahdu katsomaan tansseja. Suurissa lukioissa oli yleistä, että parin saa valita koulun ulkopuolelta, jolloin tanssijoiden määrä kasvaa ja tilojen ahtaus korostuu entisestään. Erään tutkimukseen osallistuneen opettajan mielestä liikunnanopettajien kannattaa pohtia, onko ulkopuolisten tanssijoiden mukaan ottaminen järkevää, mikäli koulujen tilat käyvät ahtaaksi. Ul-

kopuoliset tanssijat kasvattavat tanssijamäärää ja tuovat mukanaan luonnollisesti myös lisää yleisöä.

Tutkimukseen osallistuneiden opettajien mukaan selvästi yleisin tapa valita pari Vanhat Tanssit -tapahtumaan oli se, että opiskelijat valitsevat parinsa itse oman koulun opiskelijoista. Parin valinnalla on tärkeä rooli opiskelijoiden keskuudessa, sillä parin etsintä saatetaan aloittaa jo kauan ennen itse tapahtumaa (Life of Lotta 2012; Pajari 2008). Opettajien arvioiden mukaan se, että opiskelija ei ole saanut paria, oli yleisin kurssille osallistumattomuuden syy. Parin valinta sekä tyttöjen ja poikien eri määrä koettiin myös opettajien keskuudessa suurimmiksi ongelmiksi Vanhat Tanssit -kurssilla, jossa poikia on lähes poikkeuksetta vähemmän kuin tyttöjä. Avovastauksissa opettajat kertoivat ratkaisseensa parinmuodostusongelman muun muassa siten, että parin saa ottaa myös muilta vuosikursseilta tai koulun ulkopuolelta. Tämän lisäksi joissain lukioissa käytettiin varusmiehiä ja ammattikoululaisia paikkaamaan poikapulaa. Ulkopuolisten parien salliminen saattaa johtaa toisenlaisiin ongelmiin, kuten esimerkiksi jo aiemmin mainittuun tilan ahtauteen. Lisäksi ulkopuoliset parit voivat heikentää oman koulun yhteisöllisyyden tunnetta, jota tämän tutkimuksen mukaan opettajat pitivät yhtenä tärkeimmistä merkityksistä opiskelijoille.

Tutkimukseen osallistuneiden opettajien avovastauksista kävi ilmi, että opiskelijoiden välinen kilpavarustelu on lisääntynyt vuosi vuodelta. Opettajat kokivat tämän ongelmalliseksi, koska liian suurten kustannusten takia kaikki halukkaat eivät välttämättä voi osallistua Vanhat Tanssit -tapahtumaan. Yksi tämän tutkimuksen yleisimmistä syistä olla osallistumatta kurssille olikin se, että osallistuminen on liian kallista. Opiskelijoiden kalliit juhla-asut ja kampaukset saattavat luoda paineita niille, joilla ei ole taloudellisesti varaa panostaa tapahtumaan yhtä paljon. Joissain opiskelijoissa se voi tosin aiheuttaa vastakkaisen reaktion ja saada heidät vastustamaan kulutusta ja kilpavarustelua. Tapahtumaan ei välttämättä tarvitse osallistua, jos ei halua, pukuja voi kierrättää ja kampauksen ja meikit voi tehdä itse. Vanhat Tanssit -kurssi ei ole ainoa lukion kurssi, josta aiheutuu kustannuksia, sillä lukiolaisten on hankittava itse esimerkiksi kurssikirjat. Tapahtuman kustannukset ovat herättäneet keskustelua siitä, asettaako kurssi opiskelijat eriarvoiseen asemaan. Mediassa esitetään mielipiteitä panostuksen lisääntymisen puolesta ja vastaan. (kts. esim. Horttanainen 2013; Juntunen 2012; Mikhlik 2013.) Tämä on ristiriidassa muun muassa lukion opetussuunnitelman perusteiden (2003) kanssa, jonka mukaan lukiokoulutuksen tulee edistää tasa-arvoa. Kustannuksista huolimatta suurin

osa lukioiden toisen vuosikurssin opiskelijoista osallistui tämän tutkimuksen mukaan Vanhat Tanssit -tapahtumaan.

Kehruuvalssi, Tango, Wienervalssi ja Cicapo olivat tämän tutkimuksen mukaan suosituimmat Vanhat Tanssit kevään 2013 esityksissä. Avovastaukset antavat viitteitä siitä, että tutkimuksen tulokset voidaan Vanhojen Tanssien osalta yleistää koskemaan myös menneitä ja tulevia Vanhat Tanssit -tapahtumia. Useat opettajat nimittäin kaipaivat muutosta tapahtuman ohjelmistoon, mutta opiskelijat vastustivat uudistuksia ja halusivat tanssia tuttuja ja perinteisiä tansseja, joita myös aikaisempien vuosikurssien opiskelijat olivat esittäneet.

Tutkimukseen osallistuneet opettajat arvioivat tapahtuman juhlavuuden ja perinteikkyyden sekä aiemmin nähdyn esityksen olevan yleisimpiä syitä, joiden vuoksi opiskelijat tulevat kurssille. Myös Jäppinen (2007) toteaa Vanhat Tanssit -tapahtuman muuttuneen vain vähän puolen vuosisadan aikana, sillä nimenomaan opiskelijat haluavat kokea samanlaisen elämyksen, jonka ovat salin reunalta nähneet. Tanssi on yksi keino säilyttää perinteitä (Kraus ym. 1991, 22), ja myös Vanhat Tanssit -tapahtumat vievät lukion omia perinteitä vuosikurssilta toiselle. Tosin tanssivalikoima on laajentunut ja monipuolistunut vuosikymmenten kuluessa. Nykyään monilla kouluilla on ohjelmassa niin sanottu koulun oma tanssi. Se on usein toisen vuosikurssin opiskelijoiden ja liikunnanopettajien yhdessä suunnittelema tanssi. (Jäppinen 2007.)

11.1 Tutkimuksen luotettavuuden arviointia

Vastausprosenttia tälle tutkimukselle ei pystytty määrittämään, koska ei tiedetty, monelleko opettajalle Liito ry on lähettänyt kyselyn linkin ja moniko heistä kuuluu tutkimuksen kohde-ryhmään eli Vanhat Tanssit -kurssia opettaneisiin opettajiin. Ilman vastausprosenttia ei myöskään voida tietää, kuinka suuri kato tässä tutkimuksessa oli. Koska vastausprosenttia ja katoa ei tiedetä, on tulosten yleistämiseen suhtauduttava pienellä varauksella. Tosin aineiston kattaessa koko Suomen ja vastausten määrän ollessa lähes yhtä suuri Suomen lukioiden määrän kanssa voidaan olettaa, että aineisto tarpeeksi kattava, jotta tutkimustulokset voidaan yleistää.

Todennäköisesti tämä tutkimus on innostanut erityisesti niitä opettajia vastaamaan, jotka pitivät Vanhat Tanssit -tapahtumaa tärkeänä, mikä saattaa johtaa aineiston vinoutumiseen. Toisaalta tämän vuoksi voidaan olettaa myös aineiston luotettavuuden parantuvan huolellisen vastaamisen ansiosta. Tutkimukseen osallistuneiden innostuneisuus aiheeseen näkyy siitä, että opettajat arvioivat oman asenteensa erittäin positiiviseksi Vanhat Tanssit -tapahtumaa kohtaan. Monet opettajat olivat jaksaneet vastata myös avoimiin kysymyksiin, mistä voidaan päätellä, että opettajat olivat innostuneita aiheesta ja kokivat sen tärkeäksi. Muutama tutkimukseen osallistunut lähetti lisäksi sähköpostia tarkentaakseen antamia vastauksia ja kertoakseen lukionsa Vanhat Tanssit -tapahtumista lisää. Tämä ei tietävästi ole kovin yleistä nimettömissä kyselytutkimuksissa. Lisäksi eräs opettaja pyysi erikoislupaa saada osallistua tutkimukseen jälkikäteen, koska hän ei ollut ehtinyt vastata kyselyyn sen ollessa auki internetissä.

Tässä tutkimuksessa käytettyä internet-kyselyä suunniteltaessa päädyttiin siihen, että kaikkiin strukturoituihin kysymyksiin on vastauspakko, jotta puuttuvia tietoja olisi mahdollisimman vähän. Tutkijat luottivat siihen, että vastaajilla on näkemyksiä ja kokemuksia Vanhat Tanssit -kursseista ja he osaavat siten vastata kyselyssä esitettäviin kysymyksiin. Toisaalta strukturoitujen kysymysten vastauspakko on saattanut pakottaa joitain tutkimukseen osallistuneita valitsemaan sellaisen vastausvaihtoehdon, joka ei täysin kuvaa heidän mielipiteitään. Tämä saattaa vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen negatiivisesti. (Valli 2010, 113.)

Kysymyksiä ja vastauksia tarkasteltaessa huomattiin, että naiset vastasivat pääsääntöisesti miehiä useammin Likert-asteikossa enemmän oikealle. Tämä saattaa vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen, koska ei voida tietää, onko naisten ja miesten vastaustavoissa eroa vai eroavatko heidän mielipiteensä tulosten mukaisella tavalla.

11.2 Jatkotutkimusaiheita

Tämä tutkimus selvitti liikunnanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia Vanhat Tanssit -kursseista ja -tapahtumasta. Useista kyselylomakkeen avointen kysymysten vastauksista välitettiin viesti, jonka mukaan kurssi on erittäin mieluinen ja tärkeä opettajille. Mukana oli kuitenkin myös sellaisten opettajien kommentteja, jotka eivät pitäneet Vanhat Tanssit -kurssia kovin mukavana ja tärkeänä kurssina. Aiheesta voisi tulevaisuudessa tehdä laadullisen tutki-

muksen, johon valitaan opettajia, joiden asenteet Vanhat Tanssit -tapahtumaa kohtaan vaihtelevat. Näin saataisiin erilaisten opettajien äänet kuuluviin. Laadullisen tutkimuksen avulla saadaan syvällisempää ja kokonaisvaltaisempaa tietoa aiheesta (Hirsjärvi ym. 2007, 157, 160; Tuomi & Sarajärvi 2009, 68).

Opettajien lisäksi myös opiskelijat ovat erilaisia. Useiden blogien (Life of Lotta 2012; Zennika's blog 2012; Not an average guy 2013) ja internetin keskustelupalstojen (Pettymys. Tyttö ei haluakaan tanssia Vanhojen tansseja 2012; Mission impossible: Vanhojen tanssit 2004; Te jotka ette tanssi vanhoja... 2012) perusteella voidaan sanoa, että osa opiskelijoista pitää Vanhat Tanssit -kurssia ja -tapahtumaa erittäin tärkeänä ja osa ei pidä. Jatkossa voitaisiin tutkia erilaisten opiskelijoiden kokemuksia ja ajatuksia: niiden, jotka osallistuvat kurssille sekä niiden, jotka eivät osallistu. Eräs tähän tutkimukseen vastannut ehdotti tutkimusaiheeksi sitä, miten Vanhat Tanssit -kurssi ja -tapahtuma vaikuttavat niiden opiskelijoiden itsetuntoon ja ryhmään kuulumisen tunteeseen, jotka eivät osallistu tapahtumaan.

Tanssi mielletään usein naiselliseksi lajiksi (Anttila 1994, 68.) ja naiset myös harrastavat sitä miehiä enemmän (Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010: Aikuisliikunta 2010,19). Tämän perusteella voisi olettaa naisliikunnanopettajien ottavan enemmän vastuuta Vanhat Tanssit -kurssin järjestämisestä. Jatkossa voitaisiin tutkia, miten vastuu kurssin järjestämisestä ja opettamisesta jakautuu nais- ja miesliikunnanopettajien kesken.

LÄHTEET

- Alatalo, J. 2013. Vanhoillislestadiolaisuuden ja julkisuuden suhde Suomessa vuosina 1961–1985. Oulun yliopisto. Suomen ja Skandinavian historian laitos. Väitöskirjan tutkimussuunnitelma.
- Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1994. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Helsinki: WSOY
- Ambegaonkar, J., Caswell, S., Winchester, J., Casweu, A. & Andre, M. 2012. Upper-body muscular endurance in female university-level modern dancers. *Journal of Dance Medicine & Science* 16 (1), 3–7.
- Antikainen, H., Kantola, T. & Valkonen, S. 2009. Tanssiurheilun opetussuunnitelma vakio- ja latinalaistansseissa. Helsinki: STOL ry & STUL ry.
- Anttila, E. 1994. Tanssin aika -opas koulujen tanssikasvatukseen. Helsinki: Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu 139.
- Anttila, E. 2006. Tanssin mieli. Teoksessa R., Jakku-Sihvonen (toim.) *Taito- ja taideaineiden opetuksen merkityksiä*. Helsinki: Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 39, 60–75.
- Anttila, E. 2009. Tanssin kosketus. Teoksessa Opetushallituksen taide- ja taitokasvatuksen asiantuntijatyöryhmä (toim.) *Taito ja taide – kiinni elämässä*. Helsinki: Opetushallitus, 83–90.
- Arts council England 2006. *Dance and health – The benefits for people of all ages*. Lontoo: Arts council England.
- Bond, K., E. & Stinson, S., W. 2001. "I feel like I'm going to take off!": young people's experiences of the superordinary in dance. *Dance Research Journal* 32 (2), 52–87.
- Carter, C. S. 2004. *Effects of formal dance training and education on student performance, perceived wellness, and self-concept in high school students*. University of Florida. Väitöskirja.
- Chaoqun, H. & Zan, G. 2013. Associations between students' situational interest, mastery experiences, and physical activity levels in an interactive dance game. *Psychology, Health & Medicine* 18 (2), 233–242.
- Dans i skolan. 1990. *Dans i skolan : en metodikskrift från Danshögskolan*. Tukholma: Danshögskolan.

- Ervasti, A. 2013. Ouluhallin vanhojen tansseissa kuumat paikat. Viitattu 1.5.2013.
<http://www.kaleva.fi/uutiset/oulu/ouluhallin-vanhojen-tansseissa-kuumat-paikat-katsokuvat-ja-video/621552/>.
- Feldt, H. 2011. Seuratanssi. Viitattu 9.4.2013.
<http://www.tanssintaikaa.fi/index.php/events/seuratanssi>.
- Fowler, C., B. 1977. Dance as education. Washington (D.C.): National Dance Association.
- Hanna, J., L. 1979. To dance is human. Austin, TX: University of Texas Press.
- Hanna, J., L. 1983. The performer-audience connection: emotion to metaphor in dance and society. Austin, TX: University of Texas Press.
- Helsingin kaupunki. 2013. Vanhojen tanssit houkuttelevat jälleen pyörteisiinsä 15.2. Viitattu 2.5.2013. <http://www.hel.fi/hki/helsinki/fi/uutiset/vanhojen+tanssit>.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirvensalo, M., Mäkelä, K. & Palomäki, S. 2013. Toisen asteen liikuntapedagogiikka. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen, & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-Kustannus, 521–541.
- Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2002. Tilastolliset menetelmät. Helsinki: WSOY.
- Horttanainen, T. 2013. Vanhojen tanssit on oppilaiden ja opettajien lempikurssi. Viitattu 24.5.2013. <http://www.lappeenrannanuutiset.fi/artikkeli/222492-vanhojen-tanssit-on-oppilaiden-ja-opettajien-lempikurssi>.
- Ilomäki, I. 2008. Opettajien ääneen liittyvä työhyvinvointi ja äänikoulutuksen vaikutukset. Acta Universitatis Tamperensis: 1373. University of Tampere. Väitöskirja.
- Itkonen, H. 2013. Nuorisokulttuuri ajassa, tilassa ja liikkeessä. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-Kustannus, 82.
- Jouhki, T., Markkanen, R. 2007. Perhosen siivin – opas vuorovaikutustanssiin. Helsinki: Edita.
- Juntunen, M. 2012. Nyt tanssivat vanhat. Viitattu 24.5.2013.
<http://www.helsinginuutiset.fi/kumppanit/itakeskuksen-lukio/94461-nyt-tanssivat-vanhat>.
- Jäppinen, J. 2007. Mitä vanhaa on vanhojen päivässä? Sofia -Helsingin kaupunginmuseon asiakaslehti, 13–17.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010: Lapset ja nuoret. 2010. SLU:n julkaisusarja 7.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010: Aikuisliikunta. 2010. SLU:n julkaisusarja 6.

- Kassing, G. 2007. History on dance— an interactive arts approach. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Keay, J., & Spence, J. 2009. 'Essentially dance' pilot project: Evaluation report. Lontoo: Roehampton University.
- Kiusatun vastaisku. 2011. Vanhojenpäivän nöyryytys. Viitattu 27.5.2013.
<http://kiusatunvastaisku.blogspot.fi/2011/02/vanhojenpaivan-noyryytys.html>.
- Koff, S. 2005. Dance education as an aspect of movement and mobility in everyday living. *Quest* 57, 148–153.
- Komulainen, O. 1981. Vanhoja tansseja polkasta poloneesiin. Porvoo: WSOY.
- Kraus, R., Hilsendager, S. & Dixon, B. 1991. History of the dance in art and education. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Kuuttila, K., Hirvensalo, M. & Laakso, L. 2012. Lavatanssiko liikuntaa? Lavatanssi-illan fyysinen aktiivisuus ja kuormittavuus sekä niihin yhteydessä olevat tekijät. *Liikunta & Tiede* 49 (6), 45–51.
- Laine, R. 2004. Seuratanssin määrittelyä. Tanssikoulu Tanssis. Viitattu 16.5.2013.
<http://www.tanssis.fi/index.php?page=seuratanssi>.
- Lehmuskallio, M. 2011. Ei VilleGalle vaan vertaiset, valmentajat ja vanhemmat – lasten ja nuorten näkemyksiä liikuntainnostuksensa vaikuttajista. *Liikunta & Tiede* 48 (6), 24–31.
- Life of Lotta. 2012. Toive: Wanhojen tanssit 2009. Viitattu 14.5.2013.
<http://lifeoflottablogi.blogspot.fi/2012/02/toive-wanhojen-tanssit-2009.html>.
- Liikunnan- ja terveystiedon opettajat ry. 2011. Vuosikertomus. Viitattu 16.11.2012.
http://www.liito.fi/toiminta/vuosikertomus_2011.pdf.
- Opinto-opas. 2011. Liikunta- ja terveystieteiden opinto-opas 2011–2014. Jyväskylän yliopisto. Helsinki: Otava.
- Linjakumpu, A. 2000. Lestadiolaisuus suomalaisena ääriliikkeenä. *Kaltio - pohjoinen kulttuurilehti*. Viitattu 14.5.2013. <http://www.kaltio.fi/vanhat/index0252.html?134>.
- Lukion opetussuunnitelman perusteet. 2003. Helsinki: Opetushallitus.
- Luukko, T. 1994. Vanhoja tansseja ja vuosisadan vaihteen tansseja. Helsinki.
- Luukko, T. 1998. Vanhoja tansseja ja vuosisadan vaihteen tansseja 2. Helsinki.
- Melkko, U. 1960. Seuratansseja. Porvoo: WSOY.
- Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Helsinki: International Methelp.

- Mikhlik, D. 2013. Tonnin puku, tekokynnet ja limusiini. Viitattu 24.5.2013.
<http://www.hs.fi/talous/Tonnin+puku+tekokynnet+ja+limusiini/a1305645270474>.
- Mission impossible: Wanhojen tanssit. 2004. Viitattu 14.5.2013.
<http://keskustelu.suomi24.fi/node/1217320>.
- Mäkelä, K., Hirvensalo, M., Palomäki, S., Herva, H. & Laakso, L. 2012. Liikunnanopettajaksi vuosina 1984–2004 valmistuneiden työtyytyväisyys. *Liikunta & Tiede* 49 (1), 67–74.
- Nelson, L. P. & Wilson, A. 2011. Impact of dancing classrooms on elementary physical education: a school climate study of personal and social development. *Tahperd Journal* 79 (3), 12–16.
- Nieminen, P. 1996. Kansantanssija - erilainen tanssija. Teoksessa A. Koironen (toim.) *Kansantanssi tutkimuskohteena*. Tampere: Tampereen yliopisto, 17–38.
- Nieminen, P. 1998. Four dance subcultures; a study of non-professional dancers' socialization, participation motives, attitudes and stereotypes. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 55. University of Jyväskylä. Väitöskirja.
- Nieminen, P. 2001. Liikunnanopettaja tanssinopettajana: Oma osaaminen heijastuu asenteisiin ja oppilaisiin. *Liikunta & Tiede* 38 (2), 6–8.
- Nieminen, P. 2007. Tanssin monet kasvot. Teoksessa P. Heikinaro–Johansson & T. Huovinen. (toim.) *Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan*. Helsinki: WSOY, 284–298.
- Nieminen, P. & Salminen, K. 2010. Viiden maan liikunnanopiskelijoiden arviot liikuntakasvatuksen tavoitteiden tärkeydestä. *Liikunta & Tiede* 47 (6), 45–53.
- Nieminen, P., Varstala, V., Hännikäinen, R. & Suni, M. 2003. PE students' estimated competence in dance and their general thoughts about dance. *Diálogos possiveis. Breiking boundaries: dances, bodies and multiculturalism*. Proseedings (2). Salvador: FSBA, 317–324.
- Not an average guy. 2013. Päivä prinssinä. Viitattu 14.5.2013.
<http://naag.indiedays.com/tag/vanhojentanssit/>.
- Nurmi, A.-M. Hiphop–tanssi osana koulun liikunnanopetusta. 2011. *Liito – Liikunnan ja terveystiedon opettaja* (1), 16–18.
- Nurmi, A.-M. 2012. Kadulta liikuntasaliin – Toimintatutkimus hiphop-tanssista osana lukion liikuntakasvatusta. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 184. University of Jyväskylä. Väitöskirja.
- O'Neill, J., Pate, R. & Beets, M. 2012. Physical activity levels of adolescent girls during dance classes. *Journal of Physical Activity & Health* 9 (3), 382–389.

- Opetushallitus. 2009. Opetushallituksen raportit: Luokaton lukio toimiva ratkaisu - opiskelijat viihtyvät luokattomassa lukiossa. Viitattu 22.5.2013.
<http://www.oph.fi/prime147/prime160.aspx>.
- Opetushallitus. 2011. Yhteisöllisyys lukiossa. Viitattu 23.5.2013.
http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/teemat/yhteisollisyys_lukiossa.
- Padilla, C., Gutierrez, T. & Caldentey, E. 1996. Ballroom dance at school. Playful proposal in physical education. Teoksessa N. Bardaxoglou, C. Brack & M. Vranken (toim.) Dance and research 2 – An interdisciplinary approach. Proceedings. Brysseli: Danse-universite, 171–174.
- Pajari, K. 2008. Vanhoja valssataan tanssistressistä välittämättä. Viitattu 23.5.2013.
http://metro.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/vanhoja_valssataan_tanssistressista_valittamatta/.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2004. Helsinki: Opetushallitus.
- Pettymys. Tyttö ei haluakaan tanssia Vanhojen tansseja. 2012. Viitattu 14.5.2013.
http://www.vauva.fi/keskustelu/1742613/ketju/pettymys__tytto_ei_haluakaan_tanssia_vanhojen_tans.
- Phillips-Fein, J. M. 2011. How we dance? Helping students unpack the impact of dance television shows. *Journal of Dance Education* (11), 134–136.
- Rausmaa, P-L. 1981. Tanssin historia. Teoksessa *Polskasta poppiin - tanssiperinteen opintokurssi*. Helsinki: Opintotoiminnan keskusliitto, 7–29.
- Rausmaa, E. & Rausmaa, P-L. 1977. *Tanhuvakka*. Suuri suomalainen kansantanssikirja. Porvoo: WSOY.
- Rintala, J., Palomäki, S. & Heikinaro-Johansson, P. 2013. Mieluisat ja epämieluisat koululii-kuntalajit yhdeksäsluokkalaisten kokemina. *Liikunta & Tiede* 50 (1), 38–44.
- Rokka, S., Mavridis, G. & Kouli, O. 2010. The impact of exercise intensity on mood state of participants in dance aerobics programs. *Studies in Physical Culture & Tourism* 17 (3), 241–246.
- Sanderson, P. 2001. Age and gender issues in adolescent attitudes to dance. *European Physical Education Review*, 7 (2), 117–136.
- Sarje, A. 2001. Koululaiset koreografeina – luova tanssi liikunnallisena vaihtoehtona. *Liikunta & Tiede* 38 (2), 22–25.

- Schiffer, T., Kleinert, J., Sperlich, B., Schulte, S. & Strüder, H. 2009. Effects of aerobic dance and fitness programme on physiological and psychological performance in men and women. *International Journal of Fitness* 5 (2), 37–47.
- Siljamäki, M. 2001. Afrikkalainen tanssi ryhmäilmiönä: Yksilöllisyydestä yhteisöllisyyteen – ja takaisin. *Liikunta & Tiede* 38 (2), 30–33.
- Siljamäki, M. 2002. Afrikkalaisen tanssin oppimistapahtuma – Tapaustutkimus lukion liikunnan valinnaiskursista. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteiden laitos. Lisensiaatintutkimus.
- Siljamäki, M. 2011. Monikulttuurinen tanssi- ja musiikkikasvatus osana oppilaiden hyvinvointia ja kehollista ymmärrystä. *Liito – Liikunnan ja terveystiedon opettaja* (1), 19–23.
- Siljamäki, M., Anttila, E., Perttula, J. & Sääkslahti, A. 2012. Tanssinharrastajien kokema voimaantuminen eri kulttuureista lähtöisin olevissa tanssimuodoissa. *Liikunta & Tiede* 49 (6), 52–59.
- Sirén, A. 2013a. Vanhojentanssipukuja muokataan ylioppilasjuhliin. Viitattu 2.5.2013. http://yle.fi/uutiset/vanhojentanssipukuja_muokataan_ylioppilasjuhliin/6443825.
- Sirén, A. 2013b. Vanhojentanssit: kavaljeerina kuudetta kertaa. Yle.fi. Viitattu 2.5.2013. http://yle.fi/uutiset/vanhojentanssit_kavaljeerina_kuudetta_kertaa/6490059.
- Speth, M. 2006. *Dance spetters II: Motive for motion*. Maastricht: Speth.
- Stinson, S. 1988. *Dance for young children*. Reston, VA: American Alliance for Health, Physical Education, Recreation, and Dance.
- Suomalaisen kansantanssin tunnusomaiset piirteet. s.a. Viitattu 1.4.2013. <http://tanssi.net/fi/kansantanssi/tanssit/tausta.html>.
- Suomalaisen seurataanssin historiaa. s.a. Viitattu 16.5.2013. <http://www.tanssi.net/fi/tausta/historia.html>.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. s.a. Lestadiolaisuus. Viitattu 13.5.2013. <http://www.ev12.fi/sanasto/index.php/Lestadiolaisuus>.
- Tanssin tiedotuskeskus. 2010a. Suomalaisen tanssin historia pähkinänkuoressa. Viitattu 4.2.2013. <http://www.danceinfo.fi/johdatus-tanssiin/suomalainen-tanssi/suomalaisen-tanssin-historia-paehkinaenkuoressa/>.
- Tanssin tiedotuskeskus. 2010b. Taidetanssin lajit. Viitattu 4.2.2013. <http://www.danceinfo.fi/johdatus-tanssiin/voiko-hiipiminen-olla-tanssia-opas-tanssitaiteen-katsomiseen/1-mitae-taidetanssi-on/taidetanssin-lajit/>.

Tanssipedagogiikan erikoistumisopinnot. s.a. Viitattu 12.2.2013.

https://www.jyu.fi/sport/laitokset/liikunta/laatukasikirjan_rakenne/koulutus/tutkintotavoitteinen/toteutus/tanssipeda.

Tanssissa on tulevaisuus: Tanssin visio ja strategia 2010–2020. 2009. Helsinki: Valtion tanssitaidetoimikunta.

Tanzchuchi. 1981. Tanzen in Schule und Freizeit: Musik und Bewegung. Bern: Zentralstelle für Lehrerfortbildung.

Tawast, M. 2010. Pääkirjoitus. Teoksessa Tanssin paikka. Helsinki: Tanssin tiedotuskeskus, 5.

Te jotka ette tanssi wanhoja... 2012. Viitattu 14.5.2013.

<http://www.demi.fi/keskustelut/syv%C3%A4lliset/te-jotka-ette-tanssi-wanhoja>.

Teatterikorkeakoulu. 2010. TeaKin ajanluku. Viitattu 2.4.2013.

http://www.teak.fi/Avaintietoa/Historiaa/TeaKin_ajanluku.

Tilli, R. Miten olisi? Tanssia poikien liikuntatunnille. 2011. 1, 9-10. Liito – Liikunnan ja terveystiedon opettajat. Helsinki: Liikunnan ja terveystiedon opettajat.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullisen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuomola, E. 2001 Vanhojentansseissa saa pitää hauskaa. SLU, Liikunnan ja Urheilun Maailma 3/01. Viitattu 22.5.2013. http://www.slu.fi/lum/03_01/slu-yhteiso/vanhojentansseissa_saa_pitaa_hau/.

Turpeinen, I. 2012. Raakalautaa ja rakkautta. Viitattu 8.4.2013.

<http://www.teatterikorkealehti.fi/46-vanhat-lehdet/teatterikorkea-1-2012/artikkelit/111-raakalautaa-ja-rakkautta.html>.

Valli, R. 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 103–127.

Vanhojen tanssien historiaa 2012. Viitattu. 2013. <http://tanssiaiset.com/vanhojen-tanssien-historia/>.

Vastamäki, J. 2010. Kyselylomaketutkimus: tutkimusasetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 128–140.

Väljjarvi, J. 2012. Suomalainen koulu oppimisen mahdollistajana ja kannustajana. Teoksessa S., Sulkunen & J., Väljjarvi (toim.) 2012. PISA09. Kestääkö osaamisen pohja? Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 12, 90–125.

Yksinäinen susi. 2011. Vanhojen tanssit... Viitattu 27.5.2013.

<http://yksinainensusi.vuodatus.net/lue/2011/02/vanhojen-tanssit>.

Yle Satakunta 2006. Vanhojen päivästä tullut kallis gaalajuhla. Viitattu 17.5.2013.

http://yle.fi/uutiset/vanhojenpaivasta_tullut_kallis_gaalajuhla/5315768.

Zennika's blog. 2012. Vanhojen tanssit. Viitattu 14.5.2013.

<http://zennikasblog.blogspot.fi/2012/02/vanhojen-tanssit.html>.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuksen aineistonkeruussa käytetty kyselylomake

Hei Liikunnanopettaja!

Olemme kaksi liikuntapedagogiikan opiskelijaa Jyväskylän yliopiston liikuntakasvatuksen laitokselta. Teemme pro gradu-tutkielmaa Vanhat Tanssit–tapahtumasta ja selvitämme liikunnanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia tähän liittyen. Opinnäytetyömme ohjaajana toimii Pipsa Nieminen. Tämä kysely on tarkoitettu vain niille opettajille, jotka opettavat tai ovat opettaneet lukion Vanhat Tanssit–kurssia. Mikäli et opeta etkä ole opettanut Vanhat Tanssit–kurssia, tämä kysely ei koske sinua. Kiitos kuitenkin ajastasi!

Vanhat Tanssit–tapahtumaa ei ole juurikaan tutkittu. Vastaamalla tähän kyselyyn voit antaa arvokasta tietoa Vanhat Tanssit–tapahtumasta osana liikunnanopettajan työtä. Kyselyn tulosten pohjalta kirjoitamme artikkelin Liito–lehteen.

Toivomme, että jaksat vastata jokaiseen lomakkeessa olevaan kysymykseen juuri oman näkemyksesi mukaan. Halutessasi voit osallistua myös arvontaan täyttämällä yhteystietosi niille varattuun kohtaan kyselyyn vastaamisen jälkeen. Arvonnasta voit voittaa Pipsa Niemisen Vanhat Tanssit materiaalipaketin. Voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Mikäli sinulla on jotain kysyttävää, älä epäröi ottaa yhteyttä!

Liikunnallisin terveisin,

Minna Happonen (040-5188924, minna.e.happonen@student.jyu.fi)

Anniina Mustonen (044-5850303, anniina.r.mustonen@student.jyu.fi)

KIITOS TÄRKEÄSTÄ AVUSTASI!

1. Sukupuoli:

1. Mies
2. Nainen

2. Ikä _____ vuotta.

3. Onko sinulla liikunnanopettajan pätevyys?

1. Ei
2. Kyllä, kaikille kouluasteille
3. Kyllä, vain ala- ja yläkoulun liikunnanopetukseen

4. Kuinka kauan olet toiminut liikunnanopettajana?

Noin _____ vuotta.

5. Missä läänissä toimit tällä hetkellä opettajana?

1. Lapin lääni
2. Oulun lääni
3. Länsi-Suomen lääni
4. Itä-Suomen lääni
5. Etelä-Suomen lääni
6. En toimi tällä hetkellä opettajana

6. Kuinka monta kertaa olet opettanut Vanhat Tanssit -kurssin?

1. 1–2 kertaa
2. 3–5 kertaa
3. 6–10 kertaa
4. 11–20 kertaa
5. Yli 20 kertaa

7. Oletko osallistunut Liito ry:n (tai vastaavan tahon) järjestämille Vanhat Tanssit -kursseille?

1. En kertaakaan
2. 1–2 kertaa
3. 3–5 kertaa
4. Useammin kuin 5 kertaa

8. Kuinka kuormittavaksi koet Vanhat Tanssit -kurssin kokonaisuudessaan? Arvioi kuormittavuutta asteikolla 1–5.

- | | | | | |
|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| 1 = ei lainkaan | 2 = hyvin vähän | 3 = jonkin ver- | 4 = melko pal- | 5 = erittäin pal- |
| | | ran | jon | jon |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

9. Kuinka paljon seuraavat Vanhat Tanssit -tapahtumaan liittyvät tehtävät kuormittavat opettajaa? Arvioi kunkin tehtävän kuormittavuutta asteikolla 1 – 5.

	1 = ei lainkaan	2 = hy- vin vä- hän	3 = jon- kin ver- ran	4 = mel- ko paljon	5 = erit- tään pal- jon
1. Aikataulun suunnittelu	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2. Musiikin hankkiminen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3. Tilojen varaaminen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4. Parien muodostaminen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5. Tanssien opettelu itse	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6. Tanssien opettaminen oppilaille	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7. Kuvioiden ja vaihtojen suunnittelu	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8. Harjoituksista poissaolevien tuottama harmi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
9. Yhteistyö muiden opettajien, rehtorin ja vanhempien kanssa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
10. Opetustilanteen ja tapahtuman organisointi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
11. Muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

10. Kuinka monta oppilasta lukionne toisella vuosikurssilla keskimäärin on vuosittain?

_____oppilasta.

11. Kuinka suuri osa toisen vuosikurssin oppilaista keskimäärin osallistuu vuosittain Vanhat Tanssit -kurssille?

1. Korkeintaan puolet
2. Noin 50–70 %
3. Noin 71–90 %
4. Yli 90 %

12. Millaiseksi arvioit seuraavien henkilöiden asennetta Vanhat Tanssit -tapahtumaan asteikolla 1 – 5?

	1 = erittäin negatiivinen	2 = melko negatiivinen	3 = neut- raali	4 = melko positiivinen	5 = erittäin positiivinen
1. Oppilaiden asenne yleisesti on	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2. Oma asenteeni on	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3. Koulun rehtorin asenne on	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4. Muiden opettajien asenne on	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5. Oppilaiden vanhempien asenne on	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

13. Mistä eri syistä arvioisit oppilaiden osallistuvan Vanhat Tanssit -kurssille? Arvioi kunkin syyn yleisyyttä asteikolla 1 – 5.

	1 = erittäin harvinaisen	2 = melko harvinaisen	3 = silloin tällöin	4 = melko yleinen	5 = erittäin yleinen
1. Perinteinen lukioon kuuluva tapahtuma	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2. Pääsee esiintymään	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3. Päivä prinsessana/ prinssinä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4. Tanssitaidon oppiminen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5. Kurssi ei sisällä kilpailua	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6. Osallistuu, koska kaveritkin osallistuvat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7. Mukavasti erilainen kurssi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8. Rituaali, jonka jälkeen on koulun vanhin	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
9. Hieno juhla	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
10. Aiemmin nähty esitys innostaa osallistumaan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
11. Osallistuu vanhempien toiveesta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12. Kiinnostus vastakkaiseen sukupuoleen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
13. Nykyiset tanssiohjelmat tv:ssä innostavat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
14. Muu, mikä? _____	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

14. Mistä syistä arvioisit oppilaiden jäävän pois Vanhat Tanssit -kurssilta? Arvioi kunkin syyn yleisyyttä asteikolla 1 – 5.

	1 = erittäin harvinaisen	2 = melko harvinaisen	3 = silloin tällöin	4 = melko yleinen	5 = erittäin yleinen
1. Tulee liian kalliiksi osallistua	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2. Oppilas ei ole saanut paria	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3. Tanssiminen ei ole oppilaan oma juttu	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4. Uskonnollisista syistä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5. Oppilas ei arvosta ko. tapahtumaa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6. Tapahtuman aiheuttama stressi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7. Oppilas on syrjäytynyt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8. Muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

15. Miten teidän lukiossanne parien valinta tapahtuu? Arvioi alla mainittujen ratkaisujen yleisyyttä lukiossanne asteikolla 1 -5.

	1 = ei kos- kaan	2 = hyvin harvoin	3 = silloin tällöin	4 = aika usein	5 = erittäin usein
1. Oppilaat valitsevat itse parinsa oman koulun oppilaista	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2. Oppilaat valitsevat parin koulun ulkopuolelta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3. Opettajalla on osa päätösvaltaa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4. Parit arvotaan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5. Osa tansseista tanssitaan kolmikkona	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6. Paria vaihdetaan tanssien välillä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7. Pariksi valitaan samaa sukupuolta oleva	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8. Muu tapa, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

16. Kuinka monta kertaa lukionne oppilaat esittävät ”Vanhat Tanssit”?

1. 1–2 kertaa
2. Vähintään 3 kertaa

17. Mitä kaikkea Vanhat Tanssit – tapahtuma voi antaa oppilaille sinun näkemyksesi mukaan? Arvioi jokaisen alla mainitun tekijän tärkeyttä asteikolla 1 – 5.

	1 = ei lainkaan tärkeä	2 = hie- man tär- keä	3 = jok- seenkin tärkeä	4 = mel- ko tärkeä	5 = erit- tään tär- keä
1. Kehittää oppilaan itseilmaisua	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2. Opettaa yhteistyötaitoja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3. Opettaa arvostamaan perinteitä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4. Opettaa vastuuntuntoa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5. Opettaa toisten huomioimista	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6. Opettaa itsekontrollia	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7. Opettaa tavoitteellista työskente- lyä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8. Kehittää sosiaalisia taitoja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
9. Vahvistaa positiivista minäkuva	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
10. Vahvistaa ryhmään kuulumisen tunnetta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
11. Antaa esiintymiskokemusta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12. Tarjoaa onnistumisen elämyksiä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
13. Lisää itsetuottamusta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
14. Opettaa vuorovaikutustaitoja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

- | | | | | | |
|--|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| 15. Antaa esteettisyyden kokemuksia | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 16. Parantaa asennetta tanssimiseen | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 17. Lisää motivaatiota koululiikuntaan | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 18. Antaa mahdollisuuden olla huomion keskipisteenä | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 19. Vähentää oppilaiden välistä kilpailua | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 20. Opettaa käytöstapoja | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 21. Opettaa nauttimaan musiikin ja liikkeen yhteydestä | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 22. Vahvistaa oppilaan itsetuntoa | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 23. Opettaa luonnollista kanssakäymistä vastakkaisen sukupuolen kanssa | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 24. Tutustuttaa akateemiseen tanssi-perinteeseen | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 25. Parantaa koulun oppimisilmapiiriä | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 26. Lisää koulun yhteishenkeä | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 27. Jotain muuta, mitä? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
-

18. Mitkä tanssit kuuluvat lukiosi tämän kevään Vanhat Tanssit – ohjelmistoon? Ole ystävällinen ja kirjoita tanssien nimet (välittämättä niiden oikeinkirjoituksesta).

19. Kuinka paljon esitettävä ohjelmisto vaihtelee vuosittain lukiossasi?

1. Ei juuri lainkaan
2. Jonkin verran
3. Hyvinkin paljon

20. Kuinka monta kurssia lukiossasi käytetään Vanhojen Tanssien opettelemiseen?

_____ kurssia.

21. Mistä löydät/olet löytänyt tietoa Vanhojen Tanssien taustoista oppilaita ja tapahtuman juontoa varten? Voit valita usean vaihtoehdon.

1. Internetistä
2. Kirjoista
3. Lehdistä/artikkeleista
4. Suullisesti toisilta ihmisiltä
5. En mistään
6. Jostain muualta, mistä? _____

22. Kuinka hyvin koet hallitsevasi Vanhat Tanssit – kurssin opettamisen?

1 = erittäin huosti	2 = melko huosti	3 = keskinkertaisesti	4 = melko hyvin	5 = erittäin hyvin
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

23. Liittykö Vanhat Tanssit – tapahtumaan alla lueteltuja haasteita / ongelmia? Arvioi alle olevien seikkojen yleisyyttä asteikolla 1 – 5.

	1 = erittäin harvinainen	2 = melko harvinainen	3 = silloin tällöin	4 = melko yleinen	5 = erittäin yleinen
1. Parin valinta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2. Liian kallista osallistua	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3. Oppilaiden sairauspoissaolot kurssilta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4. Päihteiden käyttö juhlapäivänä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5. Liian vähän harjoittelu-aikaa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6. Puutteelliset tilat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7. Päällekkäisyydet lukujärjestyksessä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8. Tyttöjä ja poikia eri määrä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
9. Vain yksi opettaja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
10. Saliin mahtuu vain rajallinen määrä yleisöä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
11. Tanssien valinta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12. Erityisoppilaiden vaatimusten huomioiminen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
13. Suurlukioiden tuomat haasteet	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
14. Joku muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

24. Millä keinoilla olet ratkaissut/pyrkinyt ratkaisemaan lukiossasi esiintyviä Vanhat Tanssit-tapahtumaan liittyviä haasteita? Vapaa sana.

25. Arvioi Vanhat Tanssit-tapahtuman arvostusta oppilaiden näkökulmasta.

1. Laskenut viime vuosina
2. Pysynyt samana
3. Nousnut viime vuosina

KIITOS AJASTASI JA TÄRKEÄSTÄ AVUSTASI!

Liite 2. Summamuuttujien osioiden väliset Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimet.

Ryhmätyöskentelytaitojen oppiminen	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. Opettaa toisten huomioimista							
2. Opettaa vuorovaikutustaitoja	.51						
3. Kehittää sosiaalisia taitoja	.50	.63					
4. Opettaa vastuuntuntoa	.57	.48	.44				
5. Opettaa yhteistyötaitoja	.52	.45	.44	.48			
6. Opettaa käytöstapoja	.42	.37	.30	.31	.31		
7. Vahvistaa ryhmään kuulumisen tunnetta	.35	.41	.37	.27	.39	.32	
8. Ryhmätyöskentelytaitojen oppiminen	.78	.78	.73	.74	.72	.60	.61

Tanssista ja musiikista nauttiminen	1.	2.	3.	4.	5.
1. Antaa esteettisyyden kokemuksia					
2. Parantaa asennetta tanssimiseen		.56			
3. Opettaa nauttimaan musiikin ja liikkeen yhteydestä		.54	.56		
4. Opettaa luonnollista kanssakäymistä vastakkaisen sukupuolen kanssa		.42	.37	.37	
5. Lisää motivaatiota koululiikuntaan		.42	.51	.42	.37
6. Tanssista ja musiikista nauttiminen		.80	.76	.71	.62

Positiivisen minäkuvan vahvistaminen	1.	2.	3.	4.
1. Lisää itsetuottamusta				
2. Tarjoaa onnistumisen elämyksiä		.69		
3. Vahvistaa positiivista minäkuvaa		.59	.53	
4. Vahvistaa oppilaan itsetuntoa		.71	.50	.60
5. Positiivisen minäkuvan vahvistaminen		.84	.75	.72

Koulun ilmapiirin paraneminen	1.	2.
1. Parantaa koulun oppimisilmapiiriä		
2. Lisää koulun yhteishenkeä	.66	
3. Koulun ilmapiirin paraneminen	.93	.89

Itsekontrollin lisääminen	1.	2.
1. Opettaa itsekontrollia		
2. Opettaa tavoitteellista työskentelyä	.48	
3. Itsekontrollin lisääminen	.78	.69

Perinteiden vaaliminen	1.	2.
1. Opettaa arvostamaan perinteitä		
2. Tutustuttaa akateemiseen tanssiperinteeseen	.55	
3. Perinteiden vaaliminen	.83	.92